

activiteitenrapport

.....

2004

GOM Oost-Vlaanderen
Huis van de Economie
Seminariestraat 2
9000 GENT
T 09 / 267 86 30
F 09 / 267 86 96

2

Huis van de Economie

10e Directie: Economie
Externe Betrekkingen
Land- en Tuinbouw

Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij
voor Oost-Vlaanderen

EROV

Economische Raad voor Oost-Vlaanderen vzw

Woord vooraf

.....

Drie rode draden markeren de werking van de GOM Oost-Vlaanderen in 2004.

Vooreerst zijn daar de zich eindeloos voortslepende hervormingsplannen van de GOM's die ook in 2004 hun uiteindelijk beslag niet gekregen hebben.

Toch werd in het voorbije jaar een belangrijke mijlpaal bereikt. Op 7 mei 2004 bekrachtigde de Vlaamse regering immers het decreet tot oprichting van het Vlaams Agentschap Ondernemen en het decreet houdende vaststelling van het kader tot oprichting van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen. Op diezelfde dag bekrachtigde de Vlaamse regering ook het decreet betreffende het statuut, de werking, de taken en de bevoegdheden van de erkende regionale samenwerkingsverbanden, de sociaal-economische raden van de regio en de regionaal sociaal-economische overlegcomités. Hiermee werd een nieuw landschap voor regionale sociaal-economische ontwikkeling decretaal uitgetekend.

De inwerkingtreding van deze decreten is echter een opdracht van de nieuwe Vlaamse regering die in juli 2004 aantrad. Het Vlaamse regeerakkoord stipuleert dat de hervorming van de instellingen in het kader van het proces 'Beter Bestuurlijk Beleid' verdergezet wordt en op 1 januari 2006 afgerond dient te zijn.

Voor 2004 mag geconcludeerd worden dat het hervormingsproces een definitieve plooi heeft gekregen met - grofweg - de toekomstige opsplitsing van de GOM's in één Vlaams Agentschap voor Ondernemen (VLAO) enerzijds en vijf Provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen (POM's) anderzijds.

De tweede rode draad doorheen de werking van de GOM in het afgelopen jaar is er een van louter interne aard. In 2004 gingen de omvangrijke en grondige renovatiewerkzaamheden van het Huis van de Economie, waarin de kantoren van de GOM gevestigd zijn, definitief van start. De plannen zijn veelbelovend. Het Huis van de Economie wordt een bijzonder fraai gebouw. In hetzelfde grote pand huist intussen ook de Vlerick Leuven Gent Management School zodat het gehele gebouw een markant economisch trefpunt in de provincie wordt. Maar intussen werd in 2004 wel - noodgedwongen - gewerkt in weinig meer dan werfomstandigheden. Dit was voor het personeel niet altijd gemakkelijk werken. Zo veroorzaakten de bouwwerkzaamheden meer dan eens storingen in de computersystemen en de telefooncentrale en dat resulteerde, meer dan ons lief was, in een gebrekkige communicatie met de buitenwereld.

Derde rode draad is de keuze voor volgehouden continuïteit van de werking, in wezen gedragen door het personeel. Ook in 2004 werd er, spijs alle institutionele onzekerheden, resoluut voor gekozen om de missie en de opdrachten met volle inzet verder uit te voeren. Hierbij werd in de eerste plaats geopteerd voor de continuïteit in de dienstverlening van de vorige jaren. Mede gelet op de

hervormingen worden diepgaande koerswijzigingen - zo die al nodig zouden zijn - uitgesteld tot nieuwere tijden. Toch speelde de GOM verder in op nieuwe noden van de sociaal-economische ontwikkeling. Zo is de inwerkingtreding van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan op 24 maart 2004 een belangrijke gebeurtenis. Van meet af aan werd de GOM betrokken bij de afbakeningsprocessen van de economische knooppunten (en daarvoor al bij de afbakening van de drie grootstedelijke gebieden) voornamelijk met het oog op de lokalisatie van de nieuwe bedrijventerreinen. Bij het inrichten van deze bedrijventerreinen zullen vernieuwde inzichten zoals parkmanagement en duurzame bedrijventerreinen tot nieuwe accenten in de GOM-werking aanleiding kunnen geven. Ervaring met deze materie wordt trouwens reeds opgebouwd in concrete projecten zoals milieucustering op bedrijventerreinen.

Voorliggend rapport stelt de belangrijkste activiteitsdomeinen en werkzaamheden van de GOM over 2004 voor. Het is tevens de reflexie van inzet van het personeel, dat tekent voor al wat de GOM mag realiseren. Hun niet aflatende, intense medewerking aan de realisatie van de doelstellingen en opdrachten van de GOM verdient meer dan een pluim. De werking van de GOM zou onmogelijk zijn zonder de krachtadige flankerende ondersteuning van het Oost-Vlaams provinciebestuur, dat een betrouwbare bondgenoot blijft in onzekere tijden. Tenslotte nog een dankwoord aan de talrijke publieke en private sociaal-economische instellingen en organisaties waarmee de GOM ook in 2004 heeft mogen samenwerken in programma's en projecten.

Johan Declerck
wd. administrateur-generaal

Marc De Buck
voorzitter

Inhoudstafel

.....

7	Hoofdstuk 1: De decretale opdracht van de GOM Oost-Vlaanderen
11	Hoofdstuk 2: De autonome functie
12	De studie, planning en stimulering van de sociaal-economische ontwikkeling
17	Het Bedrijvenloket
22	Investeringsbegeleiding
37	Het Euro Info Centre
48	Groepsstanden op internationale vakbeurzen
50	Stimulering van de innovatie en de internationale samenwerking
63	Stimulering van de toelevering
67	Hoofdstuk 3: De opdrachtfunctie
68	De bedrijfsadviesdienst stedenbouw en ruimtelijke ordening
71	De bedrijfsadviesdienst milieu
89	De bedrijfsadviesdienst energie
93	Het Geografisch Informatiesysteem (GIS)
95	Hoofdstuk 4: Ondersteunende diensten
96	De informaticadienst van het Huis van de Economie
98	Bibliotheek en documentatiecentrum
101	Personeel, financiën en administratieve ondersteuning
103	Hoofdstuk 5: Externe relaties
104	Samenwerking
105	Informatie
107	Hoofdstuk 6: De interne werking
108	De organen
108	De administratie
109	Bijlage 1
110	Bijlage 2

Hoofdstuk 1

De decretale opdracht van de GOM Oost-Vlaanderen

De Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor Oost-Vlaanderen werd, op initiatief van de Provincieraad van Oost-Vlaanderen, op 16 juli 1975 opgericht in het kader van de wet van 15 juli 1970 houdende organisatie van de planning en de economische decentralisering. Het decreet van 12 juli 1990 houdende de organisatie van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen regelde onder meer de aanpassing van de taken van de GOM's aan de sedert 1970 sterk gewijzigde omstandigheden. Deze taken werden in het decreet ook nauwkeuriger gedefinieerd.

Deze herziening versterkte de rol die de GOM's vervullen als instrument bij uitstek om de reconversie en de verdere ontwikkeling van hun werkgebied te bevorderen. Daartoe werd hen een dubbele taak toebedeeld: enerzijds - zoals in het verleden - de bevordering van de sociaal-economische ontwikkeling van hun werkgebied, anderzijds de uitvoering van bepaalde opdrachten van de Vlaamse regering. Deze opdrachten worden telkens vastgelegd in een tweejaarlijkse richtnota.

Wat de autonome taak betreft, stipuleert artikel 3§2 van het voormeld decreet van 12 juli 1990 dat de GOM's tot taak hebben bij te dragen tot:

1. de sociaal-economische ontwikkeling van hun werkgebied, in het bijzonder door:
 - de studie, verzameling en verwerking van sociaal-economische gegevens, ook inzake ruimtelijke ordening en leefmilieu, met inbegrip van de studie van de subregio's en sectoren binnen hun werkgebied. Deze activiteit vormt een samenhangend geheel dat integreerbaar is in de sociaal-economische planning van de Vlaamse Gemeenschap;
 - de conceptie en promotie van de sociaal-economische ontwikkeling in hun werkgebied, ook inzake ruimtelijke ordening en leefmilieu, met inbegrip van het voorstellen van projecten tot verwezenlijking ervan op korte en middellange termijn;
2. de ondernemingspromotie ten voordele van individuele bedrijven in hun werkgebied, in het bijzonder door:
 - advies- en informatieverstrekking aan bedrijven;
 - de begeleiding van kandidaat-investeerders inzake vestigingsproblemen en de opvolging van investeringsdossiers, vooral wat buitenlandse projecten betreft;
 - het stimuleren en bijstaan van startende ondernemers;
 - advies aan en begeleiding van kleine en middelgrote ondernemingen, bij het opzetten, uitwerken en valoriseren van economisch gericht onderzoek, alsook inzake de voortbrenging en aanwending van milieuvriendelijke producten en productieprocessen, het rationeel energiegebruik, de grondstoffenbesparing en de kwaliteit en duurzaamheid van producten;
 - advies aan en begeleiding van kmo's wat de ondersteuning van hun export-activiteiten betreft;
 - informatie, bemiddeling en begeleiding van kmo's inzake toelevering en technologietransfer;

3. de ondersteuning van de toelevering via doelgerichte acties;
4. de ondersteuning van een functioneel beleid van de ondergeschikte besturen door het verstrekken van advies en informatie;
5. het bevorderen van kleinschalige economische initiatieven inzake de voortbrenging en aanwending van milieuvriendelijke producten en productieprocessen, het rationeel energiegebruik, de grondstoffenbesparing en de kwaliteit en duurzaamheid van producten, ook op coöperatieve basis.

Artikel 3§3 van hetzelfde decreet bepaalt dat de Vlaamse regering de GOM's kan belasten met de volgende opdrachten:

- de studie van en de gegevensverzameling over specifieke problemen;
- de prospectie naar buitenlandse investeerders en industriële projecten, de bevordering van de uitvoer en de technologietransfer, in samenwerking met en onder de coördinatie van de daartoe door de Vlaamse regering aangewezen instelling;
- de uitvoering van bepaalde taken in het kader van het reconversie- en expansiebeleid binnen hun werkgebied;
- het uitoefenen van een coördinerende rol ten aanzien van de activiteiten van de intercommunales voor streekontwikkeling;
- alle andere opdrachten, zoals op het vlak van de infrastructuur, de ruimtelijke ordening, het leefmilieu, de ondersteuning van een functioneel beleid van de lokale besturen, voor zover ze kunnen bijdragen tot de sociaal-economische ontwikkeling van hun werkgebied.

Artikel 4 van het GOM-decreet stipuleert dat de Vlaamse regering tweejaarlijks een richtnota opstelt waarin zij haar beleid tegenover de GOM's bepaalt en de opdrachten omschrijft die in dit beleid moeten worden gesitueerd. In het vooruitzicht van een aanpassing van het decreet in het kader van het 'Beter Bestuurlijk Beleid' en het kerntakendebat, werd voor de periode 2001-2002 een overgangsrichtnota goedgekeurd. Als gevolg van het hervormingsproces werd voor 2003-2004 geen nieuwe richtnota opgesteld. In feite gelden in 2004 dezelfde opdrachten als de vorige tweejaarlijkse periodes: de activiteiten die de GOM's in opdracht van de Vlaamse regering uitvoeren (milieu, energie, GIS, stedenbouw en ruimtelijke ordening) werden voor 2004 verlengd.

Dit activiteitenrapport geeft een overzicht van de belangrijkste activiteiten die door de GOM Oost-Vlaanderen, binnen het geschetste referentiekader, in 2004 werden uitgevoerd.

Hoofdstuk 2

De autonome functie

1. De studie, planning en stimulering van de sociaal-economische ontwikkeling

.....

Deze basisopdracht behelst een ruime interpretatie van de sociaal-economische streekontwikkeling: vertrekkend vanuit een systematische registratie van kengetallen en veeleer kwalitatieve indicatoren, gekoppeld aan een permanente inventarisatie van voorwaardenscheppende, zowel als belemmerende omgevingsfactoren, wordt een informatieve ondersteuning aangereikt voor het provinciaal sociaal-economisch beleid.

Het gaat hier om een permanente taak (ingevuld door de GOM-cel regionaal-economisch onderzoek en planning), waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar vernieuwd analytisch inzicht, alsook naar de benutting van bijkomende mogelijkheden op het vlak van de informatica en de externe communicatie.

In 2004 is opnieuw aandacht besteed aan het raakvlak tussen het economisch en het sociaal beleid, een terrein ingevuld door de sociale economie, ook meerwaarden-economie genoemd.

1.1. Conceptie en promotie van de sociaal-economische ontwikkeling

De GOM-opdrachten slaan hier zowel op beleidsontwikkeling als op beleids-ondersteuning, steeds voorzover sprake van een economische finaliteit. Wat de beleidsontwikkeling betreft, gaat het vooral om een inbreng in en een onderbouwing van het gebiedsgericht economisch beleid op Vlaams en provinciaal niveau, door middel van adviezen, alsook de planning en promotie van de economische infrastructuur, dit alles ter ondersteuning van de streekontwikkeling. De beleidsondersteuning richt zich vooral naar de Oost-Vlaamse gemeenten en intercommunale verenigingen voor streekontwikkeling, maar tevens naar de door de Vlaamse overheid erkende streekplatformen, die in de loop van 2005 normaliter zullen opgaan in vernieuwde subregionale ontwikkelingsorganen (ERSV, RESOC, SERR).

1.1.1. Planning en promotie van de economische infrastructuur

In 2004 ging de aandacht uit naar de vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, de behoeften op het vlak van de verkeersinfrastructuur, het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE), het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan voor Oost-Vlaanderen (PRSOV) en de ondersteunende maatregelen op de arbeidsmarkt.

Bovendien is in 2004 verder gewerkt aan de operationalisering van een Oost-Vlaamse strategische economische planning (in samenwerking met het provinciebestuur en de EROV). In de loop van 2004 is een brug geslagen tussen planning en actie: aldus zijn voor de lange termijn, meer bepaald de periode 2004-2012, achttien operationeel uitgewerkte acties uitgezet. Deze zijn op hun beurt in vier thematische luiken ondergebracht:

- infrastructuur en ruimte om te ondernemen;
- postindustriële economie, kenniseconomie en werk in de quataire sector;
- onderwijs en vorming;
- kmo's als hart van de economie.

Het ligt in de bedoeling dat de operationele acties in de loop van de planperiode worden gedifferentieerd en bijgesteld op grond van nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen. Wat dit laatste betreft is een doorslaggevende rol weggelegd voor het zogenaamde sociaal-economische middenveld (werkgevers, werknemers, landbouworganisaties, kamer van koophandel, enzovoort).

1.1.2. Streekbeleid en -initiatieven

De opdracht in deze materie behelst:

- het opvolgen van de economische situatie in de Oost-Vlaamse subregio's;
- het detecteren van economische problemen en opportuniteiten, en het voorstellen van concrete oplossingen;
- het samenwerken met streekorganisaties en -netwerken;
- het meewerken aan de uitvoering van subsidieprogramma's voor streek-ontwikkeling, waaronder de Europese structuurfondsen (het stedelijke probleemgebied Gent binnen doelstelling 2 en het uitdovend programma voor het Meetjesland binnen de vroegere doelstelling 5b), alsook aan de streekplatformen.

Dat de vijf Oost-Vlaamse streekcharters reeds zijn goedgekeurd, belet niet dat de GOM Oost-Vlaanderen steun is blijven verstrekken aan de verdere uitwerking van het subregionaal beleid binnen de nog actieve Oost-Vlaamse streekplatformen. De GOM zorgt ook voor een onderlinge afstemming van programma's (de zogenaamde ontwikkelingshefbomen), vooral dan in het kader van de nog actieve Oost-Vlaamse strategische economische planning. Bovendien wordt gezorgd voor een koppeling van subregionale aan Vlaamse economische beleidsopties.

Thema's als de subregionale werkgelegenheidsontwikkeling en de streekeigen werkloosheidsproblemen, zitten natuurlijk verweven doorheen de sociaal-economische ontwikkelingsopdracht van een GOM. Daarnaast wordt regelmatig ingehaakt op en deelgenomen aan specifieke projecten met het arbeidsmarktgebeuren als bevoorrechte invalshoek; bijvoorbeeld binnen het door de stad Gent opgestarte werkgelegenheidsplan 'Gent, stad in werking' (Gsiw). De GOM is hier overigens bij een aantal actiegroepen betrokken.

Dergelijke programma's sluiten veelal direct aan bij de actieterreinen behorend tot de sociale economie.

Wat de Europese programma's betreft, heeft de Commissie op 8 juni 2001 het Enkelvoudig Programmeringsdocument (EPD) voor de provincie Oost-Vlaanderen goedgekeurd. Hiermee konden de Europese hulpprogramma's voor het grondgebied van de provincie Oost-Vlaanderen officieel van start gaan; het betreft hier de uitdoving (of zogenaamde phasing-out) van het doelstelling 5b-programma voor het Meetjesland (Assenede, Eeklo, Kaprijke, Maldegem en Sint-Laureins) en het

doelstelling 2-programma voor bepaalde buurten van de stad Gent (de achtergestelde gedeelten binnen de negentiende-eeuwse gordel). Voor beide gebieden was reeds in de zomer van 2000 een ontwerp van programma ter goedkeuring voorgelegd aan de Europese instanties. Op vraag van de Europese Commissie werden de twee samengevoegd tot een gemeenschappelijk programma. Hierin vormt de 'Ontwikkeling van economische initiatieven en werkgelegenheid' prioriteit nummer 1 (op een totaal van drie), hetgeen omzeggens automatisch in een GOM-participatie heeft geresulteerd. Dit is onder meer het geval via zitting in de technische werkgroep economie, met een evaluerende en adviserende bevoegdheid ten aanzien van de ingediende ontwikkelingsprojecten.

Ter afronding van het Europese luik is er nog de Euregio Scheldemond, een samenwerkingsverband tussen de provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Zeeland, waarbij grensoverschrijdende projecten gefinancierd worden, gebruikmakend van het programma Interreg III (gespijsd met EFRO-middelen). De GOM is vertegenwoordigd in een ambtelijke werkgroep die de besluitvorming voorbereidt. In de loop van 2004 is ook deelgenomen aan het overleg binnen het eveneens grensoverschrijdende project Rijn-Schelde Delta (RSD). Verder heeft ook regelmatig informeel overleg plaatsgehad met het RPA Zeeland (het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid).

1.2. Studie van en informatie over de sociaal-economische situatie

De grondslag van alle economisch ontwikkelingswerk is de grondige kennis van de sociaal-economische karakteristieken en het systematisch opvolgen van hun recente evolutie. Een permanente taak van elke GOM bestaat aldus in het verwerven van een grondige kennis van de economische toestand binnen het werkingsgebied, alsook de directe sociale implicaties ervan (welvaart, werkgelegenheid, werkloosheidsproblematiek). Ook een systematische, comparatieve toets aan de hand van Vlaamse en Europese gegevens behoort tot deze basisopdracht.

Door middel van een doorlichting van de economie van de provincie in al haar geledingen, kunnen behoeften worden opgespoord. Het opstellen en het voortdurende actualiseren van deze behoefte-inventaris is een permanente activiteit voor de GOM.

Dit houdt onder meer in:

- het bijhouden van de sociaal-economische kengetallen van de provincie (bevolking, tewerkstelling, werkloosheid, toegevoegde waarde, investeringen, export, enzovoort);
- het inventariseren en het in kaart brengen (zie verder GIS) van de voorwaarden-scheppende omgevingsfactoren (verkeersinfrastructuur, bedrijventerreinen, bedrijvencentra);
- het opsporen van (structurele) knelpunten in de sociaal-economische ontwikkeling;
- het opvolgen van de ideeënvorming over de sociaal-economische ontwikkeling;
- het uitwerken en opvolgen van prognoses;
- het opstellen van nota's en rapporten met het oog op het verstrekken van een efficiënte basis voor het regionaal-economisch ontwikkelingsbeleid.

De studie van de sociaal-economische situatie en de verkenning van de toekomstige ontwikkelingen moeten leiden tot het ontwerpen van aandachtsvelden en projecten betreffende de gewenste ontwikkelingen (zie hiervoor ook de achttien actiepunten binnen de strategische economische planning voor de periode 2004-2012). Aansluitend hierbij wordt ook gezorgd voor een degelijke voorlichting aangaande de regionaal-economische problematiek van de provincie.

Ook de in samenwerking met de EROV en het provinciebestuur uitgewerkte 'Sociaal-economische situatieschets van Oost-Vlaanderen' kende een nieuwe uitgave in 2004. Daarnaast is de sociaal-economische positionering van de provincie op de voet gevolgd en naar buiten gebracht, zo bijvoorbeeld door middel van:

- de brochure Oost-Vlaanderen in een notendop (Engelse versie: East-Flanders in a nutshell);
- de medewerking aan het driemaandelijks economisch tijdschrift Focus Oost (laatste nummer maart 2004; met de krachtlijnen van de ruimtelijke ordening in Vlaanderen als thema);
- de medeorganisatie van het jaarlijks ingerichte Oost-Vlaams Economisch Forum.

Ter ondersteuning van haar studie- en informatieactiviteiten beschikt de cel regionaal-economisch onderzoek en planning van de GOM Oost-Vlaanderen samenvattend over bestanden met betrekking tot:

- de bedrijfsvestigingen (eigen dataverzameling op basis van RSZ-gegevens);
- de bedrijventerreinen (eigen dataverzameling);
- de problematiek van de zonevreemde bedrijven;
- sociaal-economische karakteristieken (gegevens van NIS, RSZ, VDAB, enzovoort);
- vervoer en verkeer (gegevens NIS, LIN, enzovoort).

1.3. Opvolging en ondersteuning van de sociale economie

De ontwikkelingen binnen de zogenaamde sociale economie (of meerwaarden-economie) werden in de loop van 2004 verder opgevolgd. Thematisch sluit de sociale economie aan bij tal van thema's die tot de sociaal-economische studie- en ondersteuningsopdracht van de GOM behoren (cf. sociaal-economische situatieschets, strategische planning, arbeidsmarktanalyse in samenwerking met het Steunpunt Werkgelegenheid Arbeid Vorming, en andere). Natuurlijk wordt daarbij de aandacht toegespitst op specifieke achtergestelde sociale categorieën (de zogenaamde kansengroepen): laaggeschoolden, jongeren, ouderen, gehandicapten, allochtonen, enzovoort.

De GOM werkt mee aan het initiatief 'Gent, stad in werking' (Gsiw). Op operationeel niveau wordt deelgenomen aan specifieke acties zoals het beroepenhuis, die tot het werkingsveld van de sociale economie kunnen worden gerekend. Verder is er frequent overleg met het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Zeeland (RPA Zeeland) dat veelal de aandacht toespitst op projecten die thuishoren in of verwant zijn met de meerwaardeneconomie en de vergrijzingsproblematiek. De GOM is ook vertegenwoordigd in de stuurgroep van het Regionaal Innovatief Trainings- en OpleidingsNetwerk (RITON), een initiatief dat administratief wordt ondersteund

door de KaHo Sint-Lieven te Gent, en dat onder meer voor kansgroepen toegankelijke on-linecursussen aanbiedt in verband met basiskennis ICT, logistiek en e-business.

Tenslotte is de GOM nauw betrokken bij de werking van twee startcentra voor sociale economie: 'De Punt' in Gent en 'De Ent' in Ronse.

2. Het bedrijvenloket

.....

2.1. Eerste aanspreekpunt voor ondernemingen

De opdracht van het Bedrijvenloket werd in het oorspronkelijke projectvoorstel van 1996 als volgt omschreven: 'Het Bedrijvenloket is een eerstelijnsonthaaldienst die zich richt tot de zoekende ondernemer. Het biedt aan de ondernemer een eerste onthaal en begeleiding voor alle vragen en problemen waarmee deze geconfronteerd wordt. In het Bedrijvenloket wordt de vraag of het probleem nauwkeurig gedefinieerd, zo mogelijk onmiddellijk opgelost of volgt een verwijzing naar een competente dienst, zowel binnen de GOM en andere economische diensten van de provincie als daarbuiten. Centraal staat drempelloze, permanent bereikbare dienstverlening die op zeer korte termijn de nodige en verlangde antwoorden verstrekt'.

Om zich te kunnen profileren en positioneren in het werkveld, werd dit zeer algemeen geformuleerd domein van bij het begin promotioneel en positioneel afgebakend tot de overheidsmaterie. Zo werd het Bedrijvenloket voorgesteld als 'wegwijzer in de overheidsdoolhof'. Binnen de onbeperktetheit van de generalisering werd zo tot specialisatie overgegaan, wat bijdraagt tot de kwaliteit van de dienstverlening. En wie anders dan 'een overheid' is beter geplaatst om informatie te geven over 'de overheid'? Zo is het Bedrijvenloket de eerstelijnsopvangdienst voor de zoekende ondernemer die er een eerste onthaal en begeleiding krijgt voor alle vragen en problemen met betrekking tot het immense overheidsaanbod.

De drempelloze toegang, in de beginjaren quasi uitsluitend gerealiseerd door de telefonische bereikbaarheid tijdens de kantooruren, werd gaandeweg uitgebreid door het gebruik van e-mail. De eigen Bedrijvenloket-alias en de mogelijkheid om via de website van de GOM rechtstreeks vragen door te mailen naar het Bedrijvenloket droegen dan ook bij tot een aanzienlijke uitbreiding van de toegankelijkheid. De dienstverlening wordt op die manier misschien wat minder persoonlijk, maar het wijst op een trend die men niet kan onderkennen: de ondernemer is uit op snelle, duidelijke en klare informatie, zonder veel franjes. Het beantwoorden van vragen die via e-mail binnenkomen gebeurt dan ook vaak op een andere manier, zoals bijvoorbeeld door het doorgeven van internetadressen, webpagina's met informatie, e-mailadressen van contactpersonen enzovoort.

In de hierboven reeds aangehaalde basisnota stond eveneens dat het de bedoeling was om met twee voltijdse medewerkers te voorzien in één voltijdse bemanning van het loket. De overige tijd zou, gezien de centrale functie van het Bedrijvenloket binnen het Huis van de Economie, vooral ingevuld worden door het verzorgen van de communicatie en eventuele andere opportuniteiten. Sinds 2003 is het takenpakket op die manier uitgebreid met het bieden van ondersteuning aan de subsidiedienst van de GOM. In 2004 kwam daar een project bij rond de begeleiding van de met

onteigening geconfronteerde bedrijven die gevestigd zijn op het bedrijventerrein 'Het Zandeken' in Evergem.

2.2. Promotionele activiteiten

Er werd de afgelopen jaren steeds veel aandacht besteed aan de constante bekendmaking van het begrip 'Bedrijvenloket' binnen het Oost-Vlaamse ondernemersveld. Om de reeds ingenomen positie te consolideren en verder uit te bouwen werd ook in 2004 actief deelgenomen aan bepaalde initiatieven.

2.2.1 Organisatie Overheidspaviljoen tijdens Bedrijven Contactdagen

In 1998 werd het Bedrijvenloket officieel gelanceerd tijdens de Bedrijven Contactdagen in Flanders Expo. Ook in 2000 werd aan deze beurs deelgenomen. Na deze twee deelnames groeide bij het Bedrijvenloket het idee om alle deelnemende overheidsdiensten samen te zetten. In overleg met de beursorganisatoren werd toen beslist om bij de beurseditie van 2002 het nieuwe initiatief van een 'Overheidspaviljoen' te ontwikkelen. Alle deelnemende overheidsinstellingen werden in één paviljoen samen geplaatst in een krachtig overheidsaanbod, met het Bedrijvenloket als 'ingang'. Het initiatief bleek bijzonder succesvol, wat deed besluiten om ook in 2004 een Overheidspaviljoen te organiseren tijdens de Bedrijven Contactdagen.

Het paviljoen visualiseert de missie van het Bedrijvenloket (kompas en wegwijzer binnen het overheidsaanbod) en zorgt actief voor een grotere transparantie van de publieke dienstverlening aan bedrijven en een verdere dichting van de kloof met de ondernemer. De werking van het Bedrijvenloket wordt dus via de Bedrijven Contactdagen en het Overheidspaviljoen perfect gestalte gegeven.

Ooit wel eens het noorden kwijt?
haal uw **GRATIS KOMPAS** in het Overheidspaviljoen - hal 5

- > starten
- > subsidies
- > innovatie
- > vervoer
- > export
- > statistieken
- > tewerkstelling
- > energiepremies
- > streekproducten
- > personeelsbeleid
- > haalbaarheidsstudie
- > milieuvergunningen
- > Europees zakendoen
- > vorming en begeleiding
- > merken en octrooien

 Het Bedrijvenloket van de GOM Oost-Vlaanderen is jouw kompas in de wirwar van overheidsinstellingen! En dat kompas kan je nu gratis afhalen in het Overheidspaviljoen, op de stand van het Bedrijvenloket. Vul je gegevens hieronder in en je raakt het noorden nooit meer kwijt!

Om de beursbezoekers te lokken naar de stand van het Bedrijvenloket, werd een gratis kompas aangeboden.

2.2.2 Vlaamse Startersdag

Op de slotdag van de Bedrijven Contactdagen organiseerde Unizo Nationaal een Vlaamse Startersdag, om kandidaat-starters en jonggestarten een duwtje in de rug te geven. Dit evenement vond tegelijkertijd plaats op zeven locaties in Vlaanderen. In Oost-Vlaanderen gebeurde dat in Flanders Expo, in het verlengde van de Bedrijven Contactdagen. Op initiatief van het Bedrijvenloket presenteerden de GOM Oost-Vlaanderen, het VIZO en Export Vlaanderen zich op een gezamenlijke stand. De formule, die een mengeling is van adviesbeurs, lezingen en ontmoetingsmogelijkheden, was succesvol.

2.2.3 Opendeurdag administratie economie

Op 17 november organiseerde de administratie economie van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap een opendeurdag. Het was de bedoeling om bedrijven de kans te geven de ambtenaren te ontmoeten die hun dossiers behandelen en eventuele nieuwe projecten met hen te bespreken. De opendeurdag startte met een toespraak van de Vlaamse minister van Economie, en vervolgde met seminars over overheidsstimulansen en financieringsinstrumenten voor ondernemingen, over de ruimte om te ondernemen en over diverse Europese onderwerpen.

Naast de standen van de administratie zelf waren ook Export Vlaanderen, het IWT, het VIZO, de Participatiemaatschappij Vlaanderen en de VITO aanwezig. De vijf Vlaamse GOM's kregen samen een gemeenschappelijke stand.

Voor de GOM Oost-Vlaanderen verzorgde het Bedrijvenloket alle voorbereidingen en een groot deel van de aanwezigheid op de stand.

Ter gelegenheid van deze opendeurdag werd met actieve medewerking van het Bedrijvenloket, een nieuwe GOM-folder gecreëerd waarin de werking wordt voorgesteld.

De gemeenschappelijke GOM-stand tijdens de opendeurdag van de administratie economie.

2.3. Resultaten werkjaar 2004

Promotieactiviteiten hebben uiteraard maar één doel voor ogen: het bestaan van het Bedrijvenloket blijvend onder de aandacht houden, zodat de Oost-Vlaamse bedrijven, indien nodig, een beroep kunnen doen op de diensten van het Bedrijvenloket.

Bij een deel van de binnenkomende vragen kan het antwoord al dadelijk worden gegeven omdat een gelijkaardige vraag al eens eerder werd gesteld. Het opbouwen van expertise betekent met andere woorden dat een steeds vluggere dienstverlening mogelijk is. Andere vragen vereisen meer onderzoekwerk: daar moet het Bedrijvenloket ofwel op zoek naar de bevoegde dienst, instelling of instantie binnen het totale overheidsaanbod, ofwel, in geval er geen doorverwijzing mogelijk is, zelf naar de oplossing zoeken.

In het jaar 2004 beantwoordde het Bedrijvenloket 245 vragen zelf. Daarnaast werden 38 vragen rechtstreeks doorgespeeld aan een andere dienst binnen de GOM. In totaal werden dus 283 vragen behandeld, wat quasi overeenkomt met het behaalde cijfer van 2003. Aangezien dit resultaat niet gesteund is op een uitgebouwd promotieprogramma, wat niet mogelijk was ten gevolge van de onzekere toekomstsituatie van de GOM, kan hieruit geconcludeerd worden dat het Bedrijvenloket zijn geconsolideerde plaats heeft verworven binnen het ondernemingslandschap.

Een opsplitsing naar inhoud van de 245 door het Bedrijvenloket zelf opgeloste vragen levert het volgende beeld op:

subsidies en risicokapitaal	71	28,5 %
starten: statuut, vergunningen	32	13 %
adressen en informatie over instellingen	31	12,5 %
vestiging: ruimtelijke ordening, infrastructuur, bedrijventerreinen	17	6,5 %
adressen en informatie over bedrijven	16	6,5 %
vergunningen	16	6,5 %
export, import en transport	11	4,5 %
studiemateriaal, statistieken	9	3,5 %
kwaliteit en veiligheid: vergunningen	7	3 %
financieel beleid: vragen rond boekhouding, fiscaliteit	7	3 %
structuurveranderingen bedrijven - stopzetting, faillissement, fusies	6	2,5 %
commercieel beleid: handelspraktijken, reglementering rond reclame, beurzen, prijzen, verkoop	6	2,5 %
publicaties Huis van de Economie	5	2 %
Europese handelsreglementering, info rond bedrijven	3	1,5 %
personeelsbeleid en opleiding	3	1,5 %
innovatie en internationale samenwerking	2	1 %
intellectuele eigendomsrechten: octrooien, merken, auteursrecht	1	0,5 %
milieu	1	0,5 %
toelevering en buitenlandse beurzen	1	0,5 %
totaal	245	100 %

Net als de voorbije twee jaar blijkt dat ongeveer 90% van de vragen rechtstreeks bij het Bedrijvenloket terechtkomt in plaats van via andere intermediaire instellingen, wat aantoont dat het Bedrijvenloket een gekend begrip geworden is.

2.4. Communicatie

Zoals reeds hoger vermeld is het Bedrijvenloket, als centrale dienst binnen de GOM, betrokken bij alle communicatieprojecten van de GOM, en met uitbreiding deze van het Huis van de Economie. Dit gebeurt in hoofdzaak door het verzorgen van het zeswekelijks tijdschrift GOM & Bedrijf, inclusief de bijlage 'Focus op Innovatie'. Daarnaast wordt ook de inhoud van de website van de GOM en van de koepelsite gecoördineerd vanuit het Bedrijvenloket.

En net als tijdens de vorige jaren werd ook in 2004 de praktische uitwerking van het Oost-Vlaams Economisch Forum volledig gecoördineerd door het Bedrijvenloket.

2.5. Ondersteuning subsidiedienst

Aangezien heel wat binnenkomende Bedrijvenloketvragen de subsidieproblematiek behandelen en de GOM-subsidiedienst zelf al enorm veel bevraagd wordt, werd het in 2003 opportuun geacht dat één Bedrijvenloketmedewerker zich zou inwerken in de subsidieregeling om zo desbetreffende vragen mee te kunnen helpen oplossen. Ook deze werking werd in 2004 verder gezet.

3. Investeringsbegeleiding

.....

3.1. De uitrusting en de promotie van de bedrijfsvestigingsplaatsen

3.1.1. De opdracht

De GOM's hebben de opdracht de ontwikkeling van de bedrijventerreinen op te volgen door een permanente inventaris van de beschikbare bedrijventerreinen bij te houden. Zij zorgen bovendien voor een geïntegreerde eerstelijnsopvang bestaande uit informatieverstrekking, adviesverlening, bemiddeling en begeleiding. Vanuit deze opdracht moeten de GOM's ook het beleid informeren over veel voorkomende problemen.

Door het aanslepende structurele gebrek aan beschikbare uitgeruste gronden op de Oost-Vlaamse bedrijventerreinen, werden deze taken de jongste jaren steeds moeilijker. Om deze opdracht zorgvuldig te blijven uitvoeren, heeft de GOM Oost-Vlaanderen de dienstverlening verfijnd en meer gericht op het aanreiken van oplossingen op maat van de individuele vragen van de bedrijven.

3.1.2. Informatie- en adviesverlening inzake bedrijventerreinen

De informatie- en adviesverlening van de GOM inzake bedrijventerreinen richt zich naar twee doelgroepen:

- de Oost-Vlaamse, binnenlandse en buitenlandse ondernemingen en zakenlui die op zoek zijn naar geschikte gronden voor vestiging, uitbreiding en/of herlokalisatie van hun industriële, ambachtelijke of dienstverlenende bedrijven;
- de gewestelijke en provinciale overheden, stads- en gemeentebesturen, intercommunale verenigingen, havenbesturen en andere terreinbeheerders en/of projectontwikkelaars die de Oost-Vlaamse bedrijventerreinen concipiëren, plannen, aanleggen en uitbaten.

Informatie en advies aan de bedrijven

Elk jaar maakt de GOM een up-to-date overzicht van de 'Beschikbare gronden op de bedrijventerreinen in Oost-Vlaanderen' om zo het structurele aanbod van terreinen transparant te maken en ter beschikking te stellen van de zoekende ondernemer. Deze inventaris komt tot stand dankzij de bijzondere medewerking van de beheerders van de Oost-Vlaamse bedrijventerreinen.

Het gebrek aan voorraad inzake uitgeefbare terreinen vormt hier echter sinds meer dan een decennium het knelpunt. Dit wordt deels opgevangen door het zorgvuldig bijhouden van het occasionele aanbod van bedrijfsgebouwen en -terreinen. De GOM tracht op deze manier de schaarste van het normale structurele aanbod aan te vullen met klantgerichte voorstellen uit de databank van het toevallige aanbod.

De brochure met het structurele aanbod van gronden op de Oost-Vlaamse bedrijventerreinen, inclusief een tijdsschema van beschikbaarheid met vooruitblik van vijf jaar, behoort elk jaar opnieuw tot een bijzonder gegeerd document van de

GOM. Een exemplaar kan door bedrijven met een ruimteprobleem bij de Investeringspromotiedienst van de GOM het ganse jaar door gratis worden verkregen.

Informatie en advies aan diverse overheden en private initiatiefnemers

Ondanks het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) dat in 1998 werd goedgekeurd, schiet de aanleg van nieuwe en de uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen niet echt goed op. Eén van de redenen is de traagheid, zowel wat de afbakening van de stedelijke gebieden betreft als wat de goedkeuring van de gemeentelijke structuurplannen betreft. Daardoor zullen zowel grote als kleine bedrijven en zowel binnenlandse als buitenlandse bedrijven die in Oost-Vlaanderen ruimte zoeken - zeker buiten de havengebieden - nog enkele jaren grote moeilijkheden blijven ondervinden om de noodzakelijke of gewenste terreinen voor de verwezenlijking van hun plannen te verwerven.

Om de aanhoudende schaarste aan beschikbare uitgeruste gronden op de Oost-Vlaamse bedrijventerreinen te keren, heeft de GOM Oost-Vlaanderen zich ook in 2004 verder ingezet om de ontwikkeling van de terreinprojecten te stimuleren, teneinde zo spoedig mogelijk opnieuw naar een normale toestand van het aanbod van bedrijventerreinen te evolueren. De nood aan bedrijventerreinen is immers dermate hoog en acuut, dat concrete acties op het terrein niet langer kunnen worden uitgesteld.

De werkzaamheden van de GOM Oost-Vlaanderen omvatten:

- informatieverstrekking en adviesverlening aan diverse Oost-Vlaamse steden en gemeenten, intercommunale verenigingen, havenbedrijven, de Universiteit Gent

Het industrieterrein 'De Prijkels' in Nazareth is zo goed als volzet. Hoog tijd om in nieuwe beschikbare bedrijfsruimte in de regio te voorzien!

Bij de ontwikkeling van nieuwe terreinen moet er ook gedacht worden aan de herontwikkeling van brownfieldterreinen. Zo is de vroegere Boelwerfsite volledig herontwikkeld. De nodige infrastructuur wordt aangelegd en enkele bedrijven hebben er zich reeds gevestigd.

- en particuliere projectontwikkelaars, die initiatieven wensen te nemen, maar behoefte hebben aan correcte raaminformatie en aan logistieke ondersteuning om hun projecten juist te concipiëren, ze wettelijk en sociaal-economisch goed te onderbouwen en ze administratief en financieel in goede banen te leiden;
- het deelnemen aan talrijke vergaderingen met de betrokken overheidsinstanties om de terreinprojecten telkens in een ruimer kader te plaatsen en de behoefte aan bijkomende ruimte voor bedrijven toe te lichten, zowel op basis van de vraag als omwille van de noodzaak om de Oost-Vlaamse economische structuur verder te diversifiëren en de werkgelegenheid te bevorderen.

Jaarlijks bezorgt de GOM eind maart een geactualiseerd exploitatiebestand van alle Oost-Vlaamse bedrijventerreinen aan de Administratie Economie van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De cijfers zijn het resultaat van het onderzoek dat door de GOM elk jaar bij de beheerders van deze bedrijventerreinen wordt uitgevoerd, als gevolg van een overeenkomst met de Administratie.

3.1.3. Promotiedag Haven van Gent

De haven van Gent draagt in belangrijke mate bij tot de tewerkstelling en toegevoegde waarde voor de ganse provincie Oost-Vlaanderen en is van groot belang voor het aantrekken en de groei van havengebonden bedrijven.

In het kader van de belangenbehartiging van deze haven organiseerde het Havenbedrijf Gent, samen met de GOM Oost-Vlaanderen, het provinciebestuur, VeGHO en het stadsbestuur Gent een havendag voor de Oost-Vlaamse parlementsleden. Deze promotiedag vond plaats op 1 oktober 2004 en de organisatoren mochten zich verheugen in de aanwezigheid van een dertigtal Oost-Vlaamse parlementsleden. Zij werden grondig geïnformeerd over het specifiek profiel en het grote economische belang van de haven voor onze provincie. Centraal stond verder de problematiek van de noodzakelijke verbetering van de nautische

toegang (nieuwe zeesluis in Terneuzen) en de daarmee samenhangende infrastructuurwerken in de kanaalzone. De parlementsleden werden opgeroepen tot de vorming van een Oost-Vlaams front voor de benaarstiging van de politieke beslissingen dienaangaande.

3.1.4. De databank van de bedrijventerreinen

Om zowel de bedrijven als de overheden optimaal te kunnen informeren en adviseren inzake de beschikbare bedrijventerreinen, beschikt de GOM over een uitgebreide databank met volgende gegevens:

- een cijfermatig overzicht van de exploitatietoestand van alle bedrijventerreinen, per arrondissement en per gemeente;
- een praktisch overzicht van het structurele aanbod van reeds beschikbare of op korte termijn uit te rusten gronden voor bedrijven, speciaal bestemd voor de ondernemingen die naar een vestigingsplaats en/of een expansie- en/of herlokalisatieplaats op zoek zijn;
- een databank met gegevens over het toevallige of occasionele aanbod van gronden voor bedrijven;
- een terreinanalyse van de grotere bedrijventerreinen met openbaar karakter, voor zover daar nog uitgeefbare, bouwrijpe gronden beschikbaar zijn of komen;
- kaartenmateriaal met de ligging, de infrastructurele ontsluiting en de bezettingstoestand van de meeste zones worden in het kader van het GIS-project digitaal beschikbaar gemaakt.

3.1.5. De databank van de beschikbare bedrijfsgebouwen en kantoorruimten

Door de aanhoudende grote schaarste aan bedrijventerreinen is de belangstelling voor beschikbare bedrijfsgebouwen de jongste jaren proportioneel sterk toegenomen. Steeds meer bedrijven kijken uit naar een beschikbaar bedrijfsgebouw wanneer zij op zoek gaan naar een vestigingsplaats. Het aanbod van bedrijfsgebouwen dat in aanmerking komt wordt echter sterk beperkt door de geldende milieureglementering en de regelgeving inzake ruimtelijke ordening.

Op provinciaal vlak is de GOM Oost-Vlaanderen de enige instantie die een inventaris bijhoudt van de beschikbare bedrijfsgebouwen en kantoorruimten. De bedoeling van dit project is tot de transparantie van het aanbod bij te dragen en bedrijven die vestigings-, uitbreidings- of herlokalisatieruimte zoeken, snel en efficiënt te helpen bij de screening van de gebouwen die in Oost-Vlaanderen te huur of te koop worden aangeboden.

Eind 2004 omvatte de gegevensbank van de GOM inzake beschikbare bedrijfsgebouwen en kantoorruimten in Oost-Vlaanderen zo'n tweehonderd zestig te huur en/of te koop staande panden. Dit resultaat is vooral het gevolg van de intensieve samenwerking van de Investeringspromotiedienst van de GOM met de in bedrijfstvastgoed gespecialiseerde vastgoedsector, maar ook van de belangstelling van de eigenaars die de belasting op de leegstand wensen te voorkomen. De bedrijven die ruimte zoeken krijgen van de GOM voorstellen op maat van de vraag.

3.1.6. De bedrijvencentra, doorgangsgebouwen en sociale economie-initiatieven

Om de endogene streekontwikkeling te stimuleren zijn de GOM's sinds het begin van de jaren '80, samen met de Vlaamse regering, begonnen met het realiseren van een hele reeks bedrijvencentra voor jonge starters. Door het oprichten van bedrijvencentra wilden de GOM's en de Vlaamse regering immers jonge levenskrachtige bedrijven helpen bij het opstarten en ontwikkelen van hun activiteit door hen diensten aan te bieden die normalerwijze enkel grote ondernemingen zich kunnen veroorloven. Verder participeert de GOM eveneens in een incubatie- en innovatiecentrum voor technologisch vernieuwende starters, waarvoor met de Universiteit Gent wordt samengewerkt. Tenslotte beschikt de GOM over een doorgangsgebouw te Maldegem, dat tijdelijk productieruimte biedt aan ondernemingen. Anders dan voormelde initiatieven wordt in een doorgangsgebouw geen gezamenlijke dienstverlening aangeboden. In het kader van 'sociale economie'-projecten is de GOM de jongste jaren ook betrokken bij projecten in dit domein.

In Oost-Vlaanderen werden zodoende reeds elf projecten verwezenlijkt, namelijk:

- het bedrijvencentrum Aalst;
- het bedrijvencentrum Dendermonde;
- het bedrijvencentrum Gent;
- het bedrijvencentrum Geraardsbergen;
- het bedrijvencentrum Meetjesland te Maldegem;
- het bedrijvencentrum Vlaamse Ardennen te Oudenaarde;
- het bedrijvencentrum Waasland te Sint-Niklaas;
- het incubatie- en innovatiecentrum UG te Gent;
- het doorgangsgebouw te Maldegem;
- het startcentrum sociale economie De Punt te Gent.;
- het startcentrum sociale economie De Ent te Ronse.

Algemeen kan worden gesteld dat de meeste Oost-Vlaamse bedrijvencentra in de loop van 2004 goed gewerkt hebben. Wel wordt aangevoeld dat er stilaan nood is aan een herdenken van het dienstenaanbod in de bedrijvencentra en een vernieuwde communicatiestrategie naar de doelgroepen. Dit gaat hand in hand met de noodzaak om een aantal bedrijvencentra, die reeds twintig jaar of meer oud zijn, te moderniseren. Dit wordt opgenomen enerzijds in de bijeenkomsten van de managers van de Vlaamse bedrijvencentra waaraan ook de GOM's participeren en anderzijds in de bijeenkomsten van de managers van de Oost-Vlaamse bedrijvencentra (tweemaal per jaar) waarvoor de GOM als trekker functioneert.

In 2004 werden ook een paar totaal nieuwe projecten op gang gebracht.

Vooreerst was er de fusie tussen het Bedrijvencentrum Regio Gent en het startcentrum sociale economie De Punt. Toen het regulier bedrijvencentrum regio Gent moest uitkijken naar een nieuwe locatie werd de Trefil-Arbedsite, waar ook de cvba De Punt gevestigd is, als een mogelijkheid voorgesteld. Een samenwerking tussen beide initiatieven lag dan natuurlijk voor de hand. Beide organisaties willen immers jonge zelfstandigen begeleiden en een tijdelijke vestigingsplaats bieden. Een jaar van onderhandelen en wikken en wegen later werd een verrassend en

nieuw project geboren. Cvba De Punt en de nv bedrijvencentrum regio Gent fuseerden midden 2004 tot de nv bedrijvencentrum De Punt. In dit nieuwe initiatief wordt begeleiding geboden aan zowel de 'reguliere' startende onderneming als aan de 'sociale economie'-starter. Dit moet in 2005 zijn fysiek beslag krijgen in de bouw van een gloednieuw bedrijvencentrum op de Trefil-Arbedsite en de renovatie van het gebouw waar de (gewezen) cvba De Punt gehuisvest is.

Een tweede startcentrum sociale economie zag het licht op 9 juni 2004, toen de cvba startcentrum De Ent, waarin ook de GOM participeert, werd opgericht. Voor de reële start van de werkzaamheden werd het startschot gegeven op 30 november van datzelfde jaar. In 2005 dienen de eerste resultaten in de vorm van de creatie van invoegbedrijven en -afdelingen te worden geboekt. Het werkingsgebied van De Ent bestrijkt de regio Zuid-Oost-Vlaanderen (de arrondissementen Aalst en Oudenaarde).

De Ent is voorlopig gehuisvest in een pand van de stad Ronse. In nauwe samenwerking met de stad Ronse wordt thans een haalbaarheidsstudie uitgevoerd voor de renovatie van een verlaten industrieel complex in het centrum van Ronse dat de definitieve vestigingsplaats van de Ent zou worden.

Vermelden we nog dat het bedrijvencentrum Vlaamse Ardennen zowel moderniserings- als uitbreidingswerkzaamheden heeft aangevat en het beheer zal voeren over een privaat bedrijvenverzamelgebouw dat naast het bedrijvencentrum wordt gebouwd.

Verschillende bedrijvencentra maakten in 2004 gebruik van de subsidie-mogelijkheden in het kader van het besluit van de Vlaamse regering van 5 september 2003 op de subsidiëring van bedrijvencentra en doorgangsgebouwen. Het betreft met name:

- bedrijvencentrum Vlaamse Ardennen: uitbreidings- en moderniseringswerkzaamheden;
- bedrijvencentrum Waasland: moderniseringswerkzaamheden;
- bedrijvencentrum De Punt: moderniseringswerkzaamheden.

3.2. De prospectie, promotie en begeleiding van investeringsprojecten

3.2.1. De opdracht

Het GOM-decreet van 12 juli 1990 somt expliciet een aantal diensten op die de GOM's aan de ondernemingen dienen te verstrekken, waaronder:

- 'begeleiding van kandidaat-investeerders door onder meer:
 - * up-to-date informatie te bieden over alle beschikbare vestigingsmogelijkheden;
 - * gepersonaliseerde begeleiding te geven bij het zoeken naar een vestigingsplaats, gekoppeld aan een geïntegreerd informatiepakket inzake reglementeringen en investeringsstimuli;
- specifiek advies en begeleiding van kmo's en starters met betrekking tot financiële, fiscale en juridische aspecten van bedrijfsvoering, bij het opstellen van ondernemingsplannen en bij het zoeken naar geëigende financieringsvormen, waaronder seed en venture capital'.

Wat betreft het aantrekken en begeleiden van buitenlandse investeringen, wordt nauw samengewerkt met de DIV (Dienst Investeren in Vlaanderen). De tachtig in het buitenland gevestigde Vlaamse Economische Vertegenwoordigers worden hierdoor eveneens aanspreekpunt voor kandidaat-investeerders in Vlaanderen.

3.2.2. Vestigingsadvies en begeleiding van investeringsprojecten

Gegevensaanbod en dossierbegeleiding op maat van de bedrijven

Het vestigingsadvies dat de GOM Oost-Vlaanderen, zowel aan de plaatselijke bedrijven als aan belangstellende kandidaat-investeerders uit het overige binnenland en uit het buitenland verstrekt beperkt zich niet tot de verschillende mogelijke vestigingsplaatsen (bedrijventerreinen, beschikbare bedrijfsgebouwen, bedrijvent centra, kantoorruimten). Het omvat in de praktijk het gehele gamma van vestigingsfactoren en beslaat een veel ruimere mix van informatie over tal van randvoorwaarden, zoals oprichtingsformaliteiten, financieringsmogelijkheden, financiële steunmaatregelen, fiscale tegemoetkomingen, milieu- en bouwvergunningen, beschikbare arbeidskrachten, mobiliteit, economische structuur, transportinfrastructuur, samenwerkingsmogelijkheden met andere bedrijven, het concurrentievermogen, het investeringsklimaat, de exportgerichtheid, het economisch beleid, de bevoegdheden van de federale zowel als deze van de gewestelijke, provinciale en gemeentelijke overheden, de publieke nutsvoorzieningen, de telecommunicatie, de belangrijkste voordelen van Vlaanderen/België als investeringsland in vergelijking met de concurrerende landen en regio's in Europa, en natuurlijk ook de specifieke pluspunten van de provincie Oost-Vlaanderen.

Informatie- en adviesverstrekking zijn nuttig, maar niet steeds voldoende. De GOM is laagdrempelig en makkelijk toegankelijk, werkt probleemoplossend, begeleidt investeringsprojecten en komt ook tussen bij diverse overheden en gespecialiseerde diensten, met als doel de bedrijven die op de GOM een beroep doen te geven waar ze recht op hebben en hen zo snel mogelijk over hun administratieve en andere obstakels heen te helpen.

Vestigingsplaatsaanvragen en investeringsdossiers

In 2004 kreeg de dienst Investeringspromotie van de GOM Oost-Vlaanderen 671 vragen, waarvan 477 om informatie en advies over vestigingsplaatsmogelijkheden en/of subsidie- en/of financieringsmogelijkheden van geplande bedrijfsinvesteringen. Daarnaast beantwoordde de Investeringspromotiedienst 194 overige vragen.

Van deze 477 vragen en dossiers waren er 334 met een ruimtelijk vestigings- of uitbreidings- of herlokalisatieaspect (70%) en 143 (30%) zonder deze ruimtelijke implicaties. Uit een nadere analyse van de in 2004 ontvangen dossiers en vragen om inlichtingen, advies en begeleiding blijken verder volgende kenmerken:

° Naar sector

De sectorale verdeling van de 477 ontvangen vragen was als volgt:

- industrie: 173 (36%; vorig jaar: 46%);
- handel en diensten: 304 (64%; vorig jaar: 42%).

De meerderheid van de aanvragen komt vanuit de handel- en dienstensector, een logisch gegeven daar meer en meer ondernemingen hierin actief zijn.

° Naar herkomst

De verdeling naar herkomst van de 477 ontvangen vragen en dossiers zag er als volgt uit:

- uit Oost-Vlaanderen: 397 (83%; vorig jaar: 79%);
- uit het overige binnenland: 23 (5%; vorig jaar: 6%);
- uit het buitenland: 57 (12%; vorig jaar: 5%);

Uit deze cijfers blijkt zeer duidelijk dat het aantal Oost-Vlaamse ondernemingen dat op de Investeringspromotiedienst van de GOM een beroep doet ten minste 80% van het totaal aantal vragen uitmaakt.

° Naar ondernemingscategorie

- starters: 151 (32%; vorig jaar: 19%);
- KO (tot vijftig werknemers): 250 (52%; vorig jaar: 60%);
- MGO (meer dan vijftig werknemers): 58 (12%; vorig jaar: 13%);
- onbekend: 18 (4%; vorig jaar: 8%).

Het aantal aanvragen van KO's overtrof, voor het zesde jaar op rij, dat van de middelgrote en grote ondernemingen op spectaculaire wijze, aangezien het aantal telkens meer dan viermaal zo hoog lag. Het aantal startende ondernemingen, met inbegrip van beginnende jonge zelfstandigen, dat zich in 2004 tot de Investeringspromotiedienst van de GOM richtte, steeg met 33 eenheden.

° Naar aard van de aanvragen

De analyse en uitsplitsing van de cijfers wordt hier beperkt tot het aantal dossiers met ruimtelijke vestigingsaspecten, namelijk 334, zoals reeds hoger vermeld:

- oprichten van een nieuwe eenheid: 151 (45%; vorig jaar: 41%);
- herlokalisatie: 75 (22%; vorig jaar: 22%);
- uitbreiding: 69 (21%; vorig jaar: 20%);
- samenwerking of overname: 4 (1%; vorig jaar: 4%);
- onbekend: 35 (11%; vorig jaar: 13%).

Net zoals vorig jaar bekleedt het oprichten van een nieuwe eenheid duidelijk de eerste plaats. Bijna de helft van de vragen met vestigingsaspect is ook hier afkomstig van starters.

3.2.3. *Verstrekken van diverse informatie*

Naast informatie en advies over vestigingsplaatsen beantwoordt de Investeringspromotiedienst een hele reeks verzoeken van uiteenlopende aard die echter allemaal op het werkveld van de Investeringspromotie betrekking hebben. In 2004 waren er 135 dergelijke vragen. Het betreft zowel vragen uit het Belgische en buitenlandse bedrijfsleven als uit de nationale en internationale academische en onderwijswereld als van diverse besturen en ontwikkelingsmaatschappijen. Het gaat van eenvoudige vragen over het aanbod van vestigingsplaatsen, vestigingsfactoren, ontwikkelingsstrategieën, gerealiseerde investeringen, listings van aangetrokken buitenlandse bedrijven tot het informeren van groepen in het kader van diverse

onderzoeksprogramma's en werkbezoeken. De Investeringspromotiedienst hecht het nodige belang aan een goede verzorging van al deze belangstellenden, omdat de kwaliteit van onze informatieverstrekking en dienstverlening medebepalend is voor een goede beeldvorming van onze provincie.

Wat betreft subsidies en financiering ontvangt de Investeringspromotiedienst niet alleen vragen van bedrijven, maar ook van studenten, overheidsinstanties en private intermediairs. Voor 2004 werden in deze categorie 59 vragen geregistreerd.

3.2.4. Publicaties en promotie

Subsidieleidraad

De overheid heeft in de loop der jaren tal van subsidiemaatregelen gecreëerd om het bedrijfsleven te ondersteunen. Een overzicht van de belangrijkste maatregelen bundelden de vijf Vlaamse GOM's in het verleden in de brochure Subsidieleidraad. Uit ervaring blijkt echter dat een jaarlijkse update van deze brochure niet voldoende is om op de hoogte te blijven van de vele wijzigingen en nieuwe subsidies. Daarom werd de elektronische versie van 'Investeren met overheidshulp vandaag', die door de Investeringspromotiedienst werd gelanceerd in 2003, omgevormd tot zeven thematische brochures.

Aangezien de provincie Oost-Vlaanderen nog steeds over een aantal provinciale subsidies beschikt worden deze zeven brochures aangevuld met de brochure 'U wenst provinciale steun'.

De omvorming naar deze thematische brochures biedt de mogelijkheid om tot een snellere actualisatie over te gaan en de ondernemingen niet te overstelpen met overbodige informatie. Zij worden gebruikt als werkinstrument en kunnen zowel ingebonden als elektronisch worden verstrekt.

De brochures zijn tevens gratis beschikbaar via de koepelsite van de GOM's (www.gom.be) en de websites van elke GOM.

Sinds januari 2004 waren voor Oost-Vlaanderen de volgende brochures beschikbaar:

- U heeft startersplannen (138 downloads*);
- U investeert - kleine en middelgrote ondernemingen (135 downloads*);
- U investeert - grote ondernemingen (57 downloads*);
- U denkt innovatief (77 downloads*);
- U werft aan of zoekt steun voor opleidingen (95 downloads*);
- U heeft internationale ambities (69 downloads*);
- U werkt energie- en milieubewust (75 downloads*);
- U wenst provinciale steun (177 downloads*).

* Dit zijn het aantal downloads sinds juni 2004 (was voorheen nog niet mogelijk) op de website van de GOM Oost-Vlaanderen. Gegevens van de koepelsite zijn echter niet beschikbaar.

Ingevolge wijzigingen werden van de meeste brochures vier edities gepubliceerd in 2004. Voor de belangrijkste brochures ('U investeert - kleine en middelgrote ondernemingen' en 'U heeft startersplannen') waren dit zes edities.

Subsidieleidraad On Line

Via 'Subsidieleidraad On Line' wordt aan bedrijven en andere geïnteresseerden die wensen geïnformeerd te worden over wijzigingen en/of nieuwe maatregelen in één van de thematische brochures, de mogelijkheid geboden om per e-mail verwittigd te worden wanneer één van de brochures op de koepelwebsite of op de individuele website van de GOM wordt geactualiseerd. Ook dit systeem is een verderzetting van de elektronische versie van 'Investeren met overheidshulp vandaag'. Wel nieuw is dat sinds januari 2004 deze e-mail tevens een korte toelichting bevat van de gewijzigde of nieuwe steunmaatregel.

Het aantal geregistreerden per brochure bedroeg in 2004:

- U heeft startersplannen: 80 geregistreerden;
- U investeert - kleine en middelgrote ondernemingen: 206 geregistreerden;
- U investeert - grote ondernemingen: 102 geregistreerden;
- U denkt innovatief: 144 geregistreerden;
- U werft aan of zoekt steun voor opleidingen: 164 geregistreerden;
- U heeft internationale ambities: 122 geregistreerden;
- U werkt energie- en milieubewust: 137 geregistreerden.

Op de brochure 'U wenst provinciale steun' kan men zich niet registreren. Wijzigingen in deze brochure worden samen met de andere thematische brochures meegedeeld.

Risicokapitaal

Zoals elk jaar werd ook in 2004 een nieuwe editie gepubliceerd van de brochure 'Risicokapitaal'. Deze vijfde editie dateert van juni 2004 en geeft een overzicht van 59 risicokapitaalverschaffers actief in Vlaanderen.

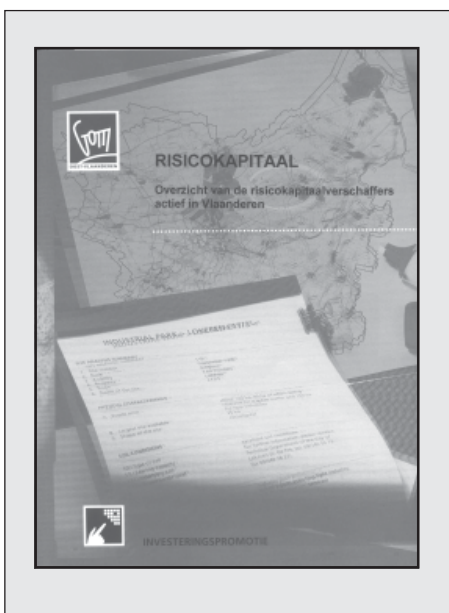
De vermindering van 68 naar 59 risicokapitaalverschaffers is onder meer het gevolg van de fusie van vier onafhankelijke Business Angels Netwerken tot één netwerk Ban Vlaanderen, dat actief is over geheel Vlaanderen via vijf provinciale antennes.

Daarnaast verdwenen een aantal investeringsvennootschappen uit de brochure

ingevolge vereffening (bijvoorbeeld Pythagoras Participaties, Textiel Vlaanderen) of ingevolge heroriënteringen binnen de groep (bijvoorbeeld Indas, Mercator Verzekeringen).

Maatschappijen die slechts inbrengen realiseren vanaf 2,5 miljoen euro worden niet vermeld in de brochure. Hiervan kan een aparte lijst op de dienst Investeringspromotie worden bekomen. Deze grens had tot gevolg dat twee maatschappijen verdwenen uit deze editie (Ibel, Alpinvest). Anderzijds werden er ook twee nieuwe initiatieven opgenomen in de editie juni 2004 (Kringloofonds, Vectis Participaties).

Voor Oost-Vlaanderen werden er in 2004 slechts 39 schriftelijke aanvragen van deze gratis publicatie geregistreerd. De brochure is echter ook beschikbaar via de website van de GOM. Hierbij werden sinds juni 2004 180 downloads geregistreerd, met een piek van 80 exemplaren in de maand juni.

De brochure is tevens beschikbaar via de koepelwebsite van de GOM's. Hiervan zijn geen gegevens beschikbaar.

Infosessie 'Op zoek naar financiering voor uw kmo: kent u de nieuwe initiatieven al?'

Omdat heel wat kmo's vaak moeilijkheden ondervinden om het nodige kapitaal bijeen te krijgen voor de (verdere) ontwikkeling van hun bedrijf organiseerden de GOM's in samenwerking met BAN Vlaanderen in elke Vlaamse provincie een infosessie waarop de bedrijven konden kennismaken met de belangrijkste overheidsmaatregelen op het terrein van kmo-financiering. Aan bod kwamen het nieuw Vlaams Business Angels Netwerk Ban Vlaanderen, de producten ontwikkeld door de Participatiemaatschappij Vlaanderen en de achtergestelde leningen van het Participatiefonds.

De infosessie 'Op zoek naar financiering voor uw kmo: kent u de nieuwe initiatieven al?' vond plaats op 17 juni in het PAC te Gent.

In Oost-Vlaanderen vond deze infosessie plaats op 17 juni 2004 te Gent. Er waren 125 personen ingeschreven (exclusief sprekers en organisatoren). Deze infosessie werd zowel organisatorisch als inhoudelijk positief beoordeeld.

3.3. Het stimuleren en faciliteren van de buitenlandse investeringen in Oost-Vlaanderen

3.3.1. Belang van buitenlandse investeringen

Meer en meer is de tewerkstelling en toegevoegde waarde in Vlaanderen en Oost-Vlaanderen gecreëerd door buitenlandse bedrijven. In Vlaanderen zijn de top-honderd-bedrijven grotendeels van buitenlandse oorsprong; zij zorgen voor meer dan de helft van de industriële toegevoegde waarde en voor een zeer ruim aandeel in de export en in de werkgelegenheid.

Bovendien geeft de vestiging van buitenlandse ondernemingen in Vlaanderen en Oost-Vlaanderen rechtstreeks extra impulsen aan de regionale en provinciale economie, onder meer inzake werkgelegenheid, nieuwe activiteiten en toegevoegde

waarde. Daarnaast zijn er ook zeer belangrijke neveneffecten, bijvoorbeeld op de ontwikkelingskansen van onze autochtone kmo's (waaronder zeer talrijke toeleveranciers), op de dienstensector, op de diversificatie en de versterking van de economische structuur, op de uitvoer, enzovoort.

Het is dan ook logisch dat het helpen aantrekken van buitenlandse investeringen een belangrijke taak is, ook van de GOM Oost-Vlaanderen, die ter zake over een zeer lange ervaring en over de nodige expertise beschikt. Maximale samenwerking met de Dienst Investeren in Vlaanderen was voor de GOM Oost-Vlaanderen steeds een evidentie, maar dan wel met respect voor eenieders werkdomein en bevoegdheden. Prospectie heeft de GOM Oost-Vlaanderen steeds overgelaten aan de DIV, de GOM zorgde vooral voor de passende inplantingvoorstellen en projectbegeleiding in de provincie Oost-Vlaanderen. Beide diensten vullen elkaar aan. Terloops moet wel nog worden aangestipt dat gemiddeld de helft van de buitenlandse projectaanvragen de GOM Oost-Vlaanderen niet via de DIV, maar via het eigen netwerk van de GOM bereikt.

3.3.2. Oost-Vlaamse troeven en handicaps

Oost-Vlaanderen beschikt over enkele zeer belangrijke troeven om buitenlandse investeringen aan te trekken, maar heeft ook ernstige handicaps.

Tot de troeven moeten worden gerekend:

- de nabijheid van de Europese hoofdstad Brussel en de luchthaven van Zaventem;
- de beschikking over twee Europese poortgebieden, namelijk de Gentse Haven- en Kanaalzone en de Waaslandhaven, die beide op tal van bedrijven die zich in de Europese Unie willen vestigen een grote aantrekkingskracht uitoefenen, zowel door hun ligging als door de aanwezigheid van de nodige infrastructuur, superstructuren, terreinen, grote bedrijven, logistieke diensten en knowhow. Optimalisering van beide havengebieden als onthaalstructuur voor investeringsprojecten van private ondernemingen is dus een permanente opdracht voor het behoud van onze welvaart;
- goedgeschoolde, meertalige arbeidskrachten;
- de aanwezigheid van internationaal befaamde kenniscentra, zoals de Universiteit Gent, met onder meer een biotechnologiecluster met wereldreputatie.

Het is ook geen evidentie dat reeds vroeger aangetrokken buitenlandse bedrijven die moeten herinvesteren of belangrijke expansieprojecten hebben hun vestigingsplaats in Oost-Vlaanderen automatisch behouden. De buitenlandse moedermaatschappij eist telkens een volwaardig nieuw vestigingsplaatsonderzoek, waarbij met de huidige voorwaarden en randvoorwaarden rekening wordt gehouden en zelfs het voortbestaan van de huidige vestiging in vraag wordt gesteld. Zij bevinden zich immers in een competitieve omgeving van twintig concurrerende Europese regio's die elk jaar opnieuw hun deel van het jongste jaren permanent slinkend aantal nieuwe projecten wensen binnen te rijden.

Het Duitse logistieke bedrijf Kraftverkehr Nagel investeert in nieuwe gebouwen langs de E17 in Nazareth. De investering gaat gepaard met tachtig nieuwe jobs.

3.3.3. De prospectie en promotie-inspanningen

Voor het aantrekken van buitenlandse investeringen hebben de Vlaamse GOM's er reeds van bij hun oprichting voor gekozen om hun werkzaamheden ter zake te coördineren. Sinds een zestal jaar berust deze coördinatie bij de toen nieuw opgerichte Dienst Investeren in Vlaanderen (DIV). Deze dienst beschikt nu reeds over een ruime staf te Brussel en over een aantal Vlaamse investeringsprospectoren in het buitenland.

Voor de buitenlandse aanvragen die de GOM Oost-Vlaanderen via allerlei kanalen rechtstreeks of via de DIV ontvangt, worden telkens vestigingsvoorstellen op maat van de klant overgemaakt. In geval van plaatsbezoeken in Oost-Vlaanderen zorgt de Investeringspromotiedienst van de GOM steeds voor het programma, de begeleiding en een nauwkeurige briefing, zowel van individuele kandidaat-investeerders als van buitenlandse delegaties die Oost-Vlaanderen bezoeken.

Om diverse redenen heeft de GOM Oost-Vlaanderen in het verleden nooit eigen prospectieacties in het buitenland gevoerd. Wel werd meermaals aan bepaalde initiatieven meegewerkt, vooral aan deze van de Gentse Havengemeenschap.

De Investeringspromotiedienst voert sinds vele jaren ook een nuttige aanwezigheids- en contactpolitiek in buitenlandse zakenmilieus in België. Medewerking en deelname aan diverse activiteiten van onder meer de Amerikaanse Kamer van Handel en Nijverheid (AMCHAM) te Brussel, alsook van de Belgium-Japan Association & Chamber of Commerce en de Britse Kamer voor Handel en Nijverheid te Brussel, bieden hiertoe uitstekende gelegenheden. Het beschikbaar zijn als aanspreek- en oriëntatiepunt voor deze zakenlui wordt, naar onze ervaring, ten zeerste gewaardeerd. Op investeringsvragen die in deze milieus worden gesteld of op projecten die via het kanaal van deze kamers in België binnenkomen, kan, waar dit past, meteen worden ingespeeld.

Samenvattend kan worden gesteld dat de Investeringspromotiedienst door zijn rol van informatieverstrekker, adviseur en begeleider, een blijvende scharnierfunctie vervult tussen het actuele Oost-Vlaamse aanbod van vestigingsplaatsmogelijkheden (beschikbare terreinen, bedrijfsgebouwen, kantoren, bedrijvent centra) enerzijds, en de zoekende ondernemers met investeringsprojecten uit binnen- en buitenland anderzijds.

3.3.4. Publicaties en promotiemateriaal

Om de aantrekking van buitenlandse investeringen naar Oost-Vlaanderen te stimuleren of het behoud van buitenlandse investeringen hier veilig te stellen, verspreidt de GOM de volgende publicaties:

Europe at your doorstep? Set up in (East) Flanders, Belgium!

De Investeringspromotiedienst verzorgt zowel individuele briefings als presentaties voor groepen over investeringsmogelijkheden in Vlaanderen en inzonderheid in Oost-Vlaanderen op basis van een actuele Engelstalige transparantenreeks met bovenvermelde titel. De reeks benadert de kandidaat-investeerders vanuit de enorme mogelijkheden die door de Europese eenheidsmarkt worden geboden en speelt in op de (Oost-)Vlaamse troeven om deze markt succesvol aan te pakken.

Flanders Business Newsletter

Flanders Business Newsletter is een trimestriële publicatie waarin Vlaanderen als investeringsland wordt gepromoot. Het is een uitgave van de Vlaamse regering, in samenwerking met de vijf Vlaamse GOM's en de Dienst Investeren in Vlaanderen. Verantwoordelijke uitgever en coördinator is de GOM Antwerpen. Er verschenen reeds meer dan tachtig nummers. De oplage bedraagt achtduizend exemplaren. Van bij de aanvang heeft de Investeringspromotiedienst van de GOM Oost-Vlaanderen, als actief lid van de redactieraad, aan dit initiatief voluit meegewerkt. De bijzondere doelgroep van deze zakennieuwsbrief zijn de bedrijfsleiders uit de industrielanden, van wie normaliter mag worden verwacht dat zij in de Europese eenheidsmarkt nog zullen investeren, hetzij in nieuwe bedrijven, hetzij in de uitbreiding van reeds gevestigde ondernemingen.

In 2004 werden de volgende hoofdartikels gebracht:

- nummer 81: Flanders: a port for all seasons, a logistic hub for Europe;
- nummer 82: Flanders carland;
- nummer 83: Flanders, a chemical cluster for Europe.

In alle nummers werd bovendien steeds een reeks korte berichten opgenomen, vooral over investeringstroeven, grote infrastructuurwerken en nieuwe buitenlandse investeringsbeslissingen ten voordele van Vlaanderen.

Exploring East Flanders

Samen met de andere partners van het Huis van de Economie gaf de GOM in 2000 een geslaagde introductiebrochure over Oost-Vlaanderen vanuit een economische invalshoek uit. De Investeringspromotiedienst van de GOM, die een van de belangrijkste vragende partijen was naar dit noodzakelijke promotie-instrument,

heeft ook in 2004 volop van dit mooie visitekaartje van Oost-Vlaanderen gebruikgemaakt, vooral dan van de Engelse versie.

East Flanders in a nutshell

De folder 'Oost-Vlaanderen in een notendop' - 'East Flanders in a nutshell' is een beknopte samenvatting van economisch Oost-Vlaanderen 'in cijfers en grafieken'. Hoewel ook bruikbaar voor binnenlands gebruik is deze folder eveneens hoofdzakelijk geschreven voor de buitenlandse ondernemer die op een beknopte manier zakelijke informatie over Oost-Vlaanderen zoekt.

Mainport Delta (RSD-GIS)

De Rijn-Scheldedelta (RSD) is het grootste concentratiegebied van poorten, infrastructuur, bedrijven en mensen in Europa. Geen buitenlandse investeerder uit de VSA of Japan met ambities om de Europese markt te veroveren kan zich veroorloven dit topgebied als mogelijke vestigingsplaats over het hoofd te zien. Daarom hebben de Belgische provincies Antwerpen (initiatiefnemer), Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen met hun respectievelijke GOM's en havenautoriteiten, samen met de Nederlandse provincies Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant met hun respectievelijke havens, een gezamenlijke website opgezet die het gebied van de Rijn-Scheldedelta met zijn uitzonderlijke troeven karakteriseert en hieraan ook een geïnformatiseerd industrieterreinensysteem (GIS) gekoppeld. Onder de benaming 'Mainport Delta' verschaft deze website on line inzage in de globale inplantingsmogelijkheden op de bedrijventerreinen van het deltagebied, zowel in de havenzones als daarbuiten. De website (www.mainportdelta.org) wordt bestendig actueel gehouden, maar ten minste eenmaal per jaar in zijn geheel geactualiseerd.

4. Het Euro Info Centre

.....

De GOM Oost-Vlaanderen treedt al sedert 1989 op als gastinstelling van een Euro Info Centre (EIC) in opdracht van de Europese Commissie die 298 Euro Info Centra over heel de Europese Unie en de meeste landen van Midden-Europa heeft geïnstalleerd, waaronder dertien Euro Info Correspondence Centra (EICC's) in Zwitserland, IJsland en een aantal niet-Europese landen van het Middellandse Zeebekken. Verder beschikt het netwerk over 340 antennes, verspreid in 42 landen.

Euro Info Centra hebben als opdracht ondernemingen informatie te geven over Europese wetgeving, programma's en acties. Verder zijn ze een uitstekend geplaatst informatiekanaal voor ondernemingen die activiteiten willen ontwikkelen in de hiervoor vermelde landen. Een directe toegang tot de diensten van de Commissie en het netwerk van bijna driehonderd EIC's en EICC's zijn instrumenten bij uitstek om deze dienstverlening waar te maken.

Het Euro Info Centre bij de GOM is gebaseerd op een samenwerkingsverband tussen de vijf Vlaamse GOM's, waarbij de GOM Oost-Vlaanderen tegenover de Europese Commissie als leidende en contractuele partner optreedt en de andere GOM's fungeren als antenne van het EIC bij de GOM Oost-Vlaanderen. De officiële naam van het EIC is dan ook 'Euro Info Centre van de Vlaamse GOM's'. Voor de realisatie van bepaalde thema's of projecten wordt tussen de GOM's regelmatig samengewerkt.

In het kader van de voorbereiding van de hervormingen van de instellingen hebben de GOM's zogenaamde 'Centres of Excellence' (COE) opgericht. Eén ervan is het COE 'Europa'. De GOM Oost-Vlaanderen heeft de leiding van dit Centre of Excellence.

4.1. Promotie

Naar de ondernemingen toe profileert het Euro Info Centre zich als een dienst van de GOM. Daarom maakt het EIC in eerste instantie gebruik van de bestaande kanalen van de GOM om zijn dienstverlening aan de doelgroepen bekend te maken. Hierbij mag gedacht worden aan GOM & Bedrijf, aan de promotiefolders van de GOM en aan de deelneming aan manifestaties waar de GOM zijn dienstverlening voorstelt. Verder promoot het EIC zich zowel via de website van de GOM Oost-Vlaanderen als via de website van de Vlaamse GOM's (www.gom.be) waarbij het EIC verantwoordelijk is voor de inhoud van de rubriek 'Europa en Internationaal'.

De voornaamste promotiemiddelen van het EIC zijn evenwel de activiteiten die het voor de ondernemingen zelf organiseert. Dit was ook in 2004 niet anders. Deze activiteiten worden verder in dit verslag voorgesteld. Ook traden medewerkers van het EIC verschillende keren op als gastspreker op manifestaties die door derden worden georganiseerd.

4.2. Publicaties

In 2004 werden 39 exemplaren van de Infofiches rond CE-markering aangevraagd door ondernemingen. Het betreft de infofiches 'CE-markering - Algemeen'.

Ter ondersteuning van de activiteiten in verband met de uitbreiding van de Europese Unie in 2004 werd een uitgebreid documentatiebestand over de tien toetredende lidstaten aangelegd. Naar aanleiding van diverse aangelegenheden konden de deelnemende bedrijven dit documentatiebestand raadplegen en desgevallend documentatie mee naar huis nemen. En omdat informatie meer en meer voorhanden is op het internet, was het op de activiteiten van het Euro Info Centre mogelijk hiervoor het net te raadplegen. Onze medewerkers zorgden voor een passende begeleiding.

4.3. De loketfunctie

Een wezenlijke bestaansreden van een EIC is zijn beschikbaarheid voor het beantwoorden van vragen van bedrijven en instellingen betreffende Europese en internationale aangelegenheden.

Deze vragen hebben niet alleen betrekking op communautaire aangelegenheden, maar in belangrijke mate ook op de nationale handels- en economische reglementeringen in de verschillende lidstaten of op zakelijke informatie uit deze lidstaten. Verder is het vrij natuurlijk dat nogal wat vragen gesteld worden in reactie op specifieke activiteiten van het EIC.

In 2004 werden 171 geregistreerde vragen aan het EIC voorgelegd. Daarvan waren 113 vragen afkomstig van bedrijven, 23 vragen van particuliere organisaties, publieke instellingen en private personen. Tenslotte werden ook 35 vragen van collega-EIC's opgelost. Dit laatste betreft meestal vragen ten behoeve van cliënten van deze buitenlandse EIC's die zakelijke activiteiten in onze regio ontwikkeld hebben of willen ontwikkelen. Omgekeerd doet het EIC ook vaak een beroep op deze buitenlandse EIC's voor problemen of vragen van Oost-Vlaamse ondernemingen met betrekking tot het zakendoen in de verschillende regio's van Europa. Het netwerk realiseert hierin zijn unieke meerwaarde.

Interactive Policy Making

Van meet af aan behoorde ook een signaalfunctie tot de opdrachten van de Euro Info Centra: de Europese Commissie informeren over de wensen, verlangens, problemen en klachten van ondernemingen in verband met Europese regelgeving en programma's. De jongste jaren wordt aan deze signaalfunctie meer belang gehecht en vanaf 2002 werden de Euro Info Centra ingeschakeld in het 'Interactive Policy Making'-programma van de Europese Commissie. Via tal van bestaande en nieuwe kanalen wil de Europese Commissie zo goed mogelijk voeling houden met de concrete noden en wensen van de ondernemingen en er in de regelgeving en programmering rekening mee houden. Via een

daartoe ontwikkeld elektronisch instrument kunnen de Euro Info Centra de ondernemingsstem laten horen bij de Europese Commissie.

In de loop van 2004 heeft het EIC een dertigtal relevant geachte problematieken, die via de loketfunctie bij het EIC terechtkwamen, in het systeem ingevoerd. Voor deze feedbackfunctie werd promotie gevoerd in 'GOM & Bedrijf' waarbij gepolst werd naar problematieken bij bedrijven. Dit resulteerde in drie concrete gevallen waarbij de onderneming werd geholpen door het EIC en de problematiek signaleerd bij de Europese Commissie.

4.4. Projecten, infosessies en workshops

Het EIC is niet alleen een (reactief) loket voor vragen en antwoorden, maar het zet ook (proactieve) projecten op (of werkt eraan mee) rond communautaire of internationale thema's die van bijzonder belang zijn of worden.

Ook in 2004 werden projecten voortgezet die vorige jaren al aangevat waren: het betreft projecten inzake internationaal zakendoen en samenwerking met Hongarije. De eerstelijnsbegeleiding inzake een internetstrategie voor ondernemingen, opgezet in het kader van het Europese 'Go digital'-programma, werd in 2004 verder gezet. De opgedane ervaring werd gebundeld en aangewend tijdens de ontwikkeling van de ICT-'KOMPAS'-audit (zie verder).

4.4.1. Normalisatie

Reeds een aantal jaren vormt het domein van de normalisatie een belangrijk werkveld van het Euro Info Centre. In het bijzonder de op Europees vlak ontwikkelde CE-markeringswetgeving vormde het onderwerp van een reeks activiteiten.

In 2004 werden geen nieuwe initiatieven ontwikkeld. De activiteiten beperken zich tot het oplossen van vragen van ondernemingen (loketfunctie) en het verspreiden van de publicaties.

4.4.2. Internetstrategie voor ondernemingen

Vorbereiding en start

De Lissabonverklaring wil dat de Europese Unie de meest competitieve kenniseconomie ter wereld wordt tegen 2010. Naast vele andere is één van de concrete doelstellingen dat ondernemingen en in het bijzonder kmo's intenser gebruikmaken van de nieuwste ICT-toepassingen en met name het internet. De maatregelen en acties van de Europese Commissie hieromtrent zijn samengebundeld in het zogenaamde 'Go Digital'-programma, waar EIC's actief aan participeren.

In 2002 heeft het EIC in dit kader een project voorbereid dat in de tweede helft van 2003 van start is gegaan: 'internetstrategie voor ondernemingen'. Via individuele gesprekken met kmo-bedrijfsleiders wil het EIC aan de gegadigde kmo's een concreet inzicht geven in de mogelijkheden van internet in hun relaties met voornamelijk klanten en leveranciers, maar ook met al diegenen die interfereren in een of ander aspect van het ondernemingsgebeuren.

Vanuit een summiere bedrijfsdoorlichting en de beschrijving van het actueel gebruik van ICT-toepassingen in de onderneming wordt met de kmo-bedrijfsleider gezocht

naar een ideaal gebruik van de internetmogelijkheden in de onderneming en worden eerste stappen uitgetekend op weg daar naartoe, rekening houdend met de concrete ondernemingscontext. Voor het uitwerken en realiseren van deze stappen wordt de bedrijfsleider verwezen naar deskundigen ter zake.

Het eerste resultaat moet zijn dat de kmo-bedrijfsleider inzicht heeft verworven in de - objectieve - mogelijkheden van internet voor zijn onderneming en, vertrekkend van de concrete ondernemingscontext, dit kan vertalen in een concrete aanpak.

In 2004 werden twee ondernemingen individueel begeleid.

Medewerking aan het Equal-project 'competence E vision'

De Katholieke Hogeschool Sint-Lieven is, samen met Syntra West, projectleider van het 'Competence E Vision'-project, dat in het kader van het Europese EQUAL-programma in de loop van 2002 werd opgezet. Bedoeling is via het internet on-linecursussen op te zetten in verband met het opstellen van competentieprofielen enerzijds en met het opzetten van een e-commercestrategie anderzijds. De GOM werd uitgenodigd om als partner mee te werken aan dit project en met name aan het onderdeel 'e-commerce'. De GOM verleent ondersteunend advies voor sommige onderdelen van deze cursussen en staat verder mee in voor de promotie van deze cursussen bij de ondernemingen. Andere partners bij dit project zijn onder meer Amelior, het VIZO en de Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen.

Ter promotie van de on-linecursus 'e-business' organiseerde de GOM samen met KaHo Sint-Lieven in 2004 twee infosessies omtrent het 'efficiënt en juridisch correct gebruik van de internettechnologie'. Deze infosessies vonden respectievelijk plaats op 29 maart 2004 te Gent en op 23 september te Kortrijk. De laatste infosessie werd georganiseerd in samenwerking met de GOM West-Vlaanderen (EIC-antenne) en de Katholieke Hogeschool West-Vlaanderen.

De infosessie over het efficiënt en juridisch correct gebruik van de internettechnologie werd georganiseerd in samenwerking met het KaHo Sint-Lieven.

Deelname in de ontwikkeling van een ICT-audit

WTCM is projectleider van de 'KOMPAS-audit' die met IWT-steun wordt ontwikkeld. De werkzaamheden startten definitief in het voorjaar 2004. De audit zal een instrument zijn voor de eerstelijnsadviseur, die door de bedrijfsprocessen en de gerelateerde bedrijfsprocessen doorheen de waardeketen te analyseren ICT-opportunities detecteert voor de kmo. De GOM staat binnen het project voornamelijk in voor de ontwikkeling van de methodologie en het testen van de audit bij de ondernemingen. De GOM is als lid van de stuurgroep van het project in 2004 betrokken bij verscheidene ontwikkelingsvergaderingen waarbij de methodiek en de invulling van de audit bepaald werd. Eind 2004 werd de eerste piloot doorgevoerd bij een Oost-Vlaamse onderneming. Verdere partners in het project zijn KMO-IT, GOM West-Vlaanderen en Innotek.

4.4.3. De uitbreiding van de Europese Unie

De Europese Unie breidde in 2004 uit met tien nieuwe lidstaten: de grootste uitbreiding ooit.

Het EIC is betrokken bij verschillende campagnes en projecten die met deze uitbreiding te maken hebben.

Uitbreidingsproject: Business Transborder Enlargement Networking-project (BusTEN)

Het Euro Info Centre bij de GOM Oost-Vlaanderen is, samen met een twintigtal buitenlandse partners uit twaalf verschillende landen, betrokken bij de promotie en organisatie van bedrijvencontactdagen in Berlijn en zakenmissies naar Hongarije en Tsjechië: het Business Transborder Enlargement Networking-project (BusTEN). Samenwerken met Centraal-Europese ondernemingen vormt hier de ruggengraat. Naast Duitse en Oostenrijkse zijn ook Poolse, Hongaarse, Tsjechische en Slowaakse bedrijven in het project betrokken. Het EIC Stuttgart is algemene projectcoördinator. Dit project kadert in een programma van de Europese Commissie dat focust op de samenwerking van ondernemingen uit de huidige grensstreek van de Unie met Centraal-Europa (in casu Duitsland en Oostenrijk) met ondernemingen uit andere en toekomstige lidstaten.

De contactdagen maken deel uit van het BusTEN-project dat een pakket diensten aanbiedt dat de kmo begeleidt in de zoektocht naar een goede partner. Optionele dienstverlening wordt verzorgd naar aanloop en in opvolging van de bedrijvencontactdagen. Dit pakket bestaat onder andere uit de organisatie van regionale infosessies met experts en een interactieve website met een extranet dat enkel toegankelijk is met paswoord. Verder behoren de exportmeter (van Export Vlaanderen), checklists en doelgerichte begeleiding tot het aanbod. Tenslotte zijn er businessstrips naar Tsjechië en Hongarije. Het West East Business Partnership-project is een gelijkaardig project dat in hetzelfde bredere programma kadert.

Bedrijvencontactdagen Berlijn

Ter voorbereiding van de bedrijvencontactdagen in Berlijn werd op 17 februari 2004 een workshop georganiseerd. Een tiental bedrijven nam aan de workshop deel.

Een beeld van de voorbereidende workshop waar een tiental bedrijven aan deelnamen.

Aan de bedrijvencontactdagen in Berlijn op 11 en 12 maart namen vier Belgische bedrijven deel uit verschillende sectoren. De bedrijven hadden gemiddeld meer dan tien afspraken gedurende de twee dagen. Eén van de deelnemende bedrijven heeft momenteel een samenwerking lopen met een Centraal-Europese onderneming.

Zakenmissie naar Hongarije

Voorafgaand aan de missie naar Hongarije van 27 tot 29 oktober 2004 en de missie naar Brno van 24 tot 26 november 2004, werd op 17 mei een workshop georganiseerd.

Aan de missie naar Boedapest van 27 tot 29 oktober 2004 namen vijftien bedrijven uit vier verschillende landen deel. Zeven bedrijven waren Belgisch, vijf Engels, een Duits, een Oostenrijks en een Nederlands. De missie was gericht op de sectoren ICT en milieu. Het EIC was naast de rekrutering van de Vlaamse bedrijven ook verantwoordelijk voor de organisatie van de gehele missie, in samenwerking met de collega's van Boedapest. De Oost-Vlaamse bedrijven hadden tijdens de missie

Een beeld van de workshop ter voorbereiding van de missie naar Hongarije.

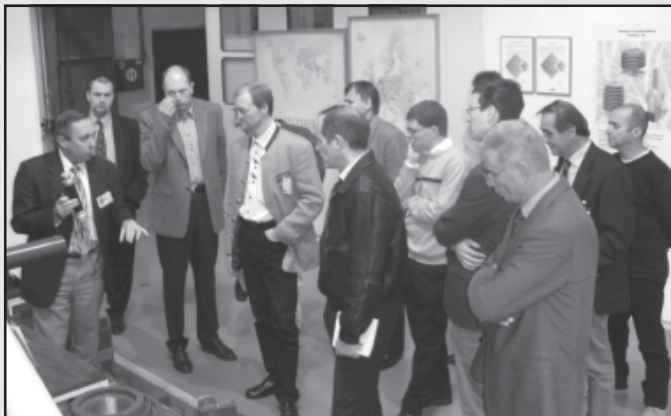

verscheidene goede contacten. Dit leidde tot de deelname van een Vlaamse onderneming in een gemeenschappelijke stand met een Hongaars bedrijf op de voedingsbeurs Foodapest in november 2004. In 2005 zal de deelname tot een nieuw bezoek aan Boedapest leiden voor een ICT-onderneming en het bezoek van een Hongaarse onderneming aan een Vlaams milieubedrijf. Tenslotte waren er nog contacten met verschillende distributeurs die hun vervolg moeten krijgen in 2005. De missie leidde voor alle Vlaamse bedrijven tot directe contacten die in 2005 geëvalueerd en opgevolgd moeten worden waarbij het EIC verder ter beschikking staat en advies geeft.

Zakenmissie naar Tsjechië

De missie naar Tsjechië bracht zes Vlaams bedrijven in Brno. Verder waren er zes Duitse, drie Engelse en twee Nederlandse bedrijven in het project betrokken. De missie was gericht op de sectoren machinebouw en metaalverwerking. Tijdens de missie namen de bedrijven deel aan het zakenforum 'Kontakt-Kontrakt 2004'. De Vlaamse bedrijven hadden er gemiddeld een tiental afspraken. De tweede dag werden door de Vlaamse bedrijven privé-afspraken nagekomen bij een lokaal bedrijf of werd er deelgenomen aan een geleid bedrijfsbezoek. De missie bracht de Vlaamse bedrijven verschillende contacten. Een Vlaamse onderneming maakte reeds een eerste commerciële afspraak met een Tsjechische onderneming. Twee andere bedrijven ontmoetten een potentiële distributeur.

De missie naar het Tsjechische Brno leverde de zes deelnemende Vlaamse bedrijven verschillende contacten op.

Uitbreidingsproject: B2fair

Het B2fairproject is een uitbreidingsproject dat als doel heeft het organiseren van bedrijvencontactdagen op internationaal gerenommeerde beurzen. AMB Stuttgart (14-18 september 2004), Midest Parijs (8-9 december 2004), Hannover Messe (11-12 april 2005), HI Industrie (7-8 september 2005) en Elmia Subcontractor (10-11 november 2005). Elke projectpartner dient dertig bedrijven in het project aan te brengen waarbij aan minimum drie beurzen wordt deelgenomen. Het project wordt geleid door het EIC Stuttgart. Het EIC bij de GOM Oost-Vlaanderen heeft beslist om zich op drie beurzen te focussen, met name Midest, Hannover en Elmia.

Bedrijfsgetuigenis

PolySto uit Temse vervaardigt plinten en stootranden voor de voedingsindustrie. Tussen vloer en wand moest een bescherming komen die niet alleen hygiënisch is maar ook een aanrijding door een heftruckvoertuig kan weerstaan. Onder de naam PolySto werd een gamma prefabplinten en -stootranden ontwikkeld dat aan de strengste normen en eisen voldoet. PolySto richt zich sterk op export, zowel Europees als wereldwijd. PolySto blijft echter op zoek naar nieuwe distributeurs en nam daarom deel aan de missie naar Boedapest en Brno respectievelijk in oktober en november 2004.

Op basis van een goed gedefinieerd bedrijfsprofiel en een duidelijk omschreven samenwerkingswens gingen onze collega's van het EIC in Boedapest en Brno op zoek naar de geschikte lokale partner voor PolySto. Tijdens de missies kwam PolySto in contact met verschillende potentiële distributeurs en werd een verdeler gevonden, Mont-org, met wie ze reeds aanwezig waren op een gemeenschappelijke stand tijdens de voedingsbeurs Foodapest in Hongarije. Verder ontmoette PolySto een Vlaamse onderneming actief in de bouwsector die in februari 2005 naar Jemen trok als opzichter voor de uitvoering van een lokaal project van PolySto.

Het eerste event waaraan het EIC deelnam waren de contactdagen op Midest. Op deze beurs hebben de Vlaamse GOM's ook een groepsstand. Voorafgaand aan de beurs werd een workshop georganiseerd waaraan tien bedrijven deelnamen. Tijdens de workshop werden de bedrijven voorbereid op een deelname aan een internationale beurs en het zakendoen in Frankrijk.

Aan het B2fair-project op Midest (8 en 9 december 2004) namen uiteindelijk tien Belgische bedrijven deel waarvan vijf standhouders op de groepsstand van de GOM. De standhouders ontvingen al hun bezoekers op hun stand volgens een vaste afsprakenagenda. De bezoekers hadden afspraken met zowel standhouders als

In het kader van de beurs Midest te Parijs deed het EIC van de GOM Oost-Vlaanderen voor het eerst mee aan een B2fair-project.

bezoekers in een daarvoor gereserveerde ruimte op de beurs. Elke deelnemer in het project had gemiddeld tien afspraken tijdens de twee dagen van het project.

4.4.4. Projecten in Hongarije

In 1991 heeft het Euro Info Centre, op vraag van de minister van Europese Zaken, een intense samenwerking met ITDHungary (de Hongaarse Investerings- en Exportdienst) op gang gebracht, met het oog op de realisatie van een (eerste) Europees Informatiebureau in Boedapest. Waar aanvankelijk de klemtoon lag op bijstand en ondersteuning verschuift deze de jongste jaren meer en meer naar wederzijdse win-situaties. Er zijn bovendien een aantal spin-offs uit deze samenwerking ontsproten die in de loop der jaren werden gerealiseerd. Eind 2004 kwam een laatste project ten einde. Formeel is hiermee de meer dan dertien jaar durende samenwerking met onze Hongaarse partners ten einde gekomen.

De contacten gaan evenwel onder verschillende vormen verder. Het EIC Boedapest (waarvan het EIC Gent peter was) is een gevestigd lid van het EIC-netwerk waarmee verder wordt samengewerkt. De goede contacten met diverse partners in de noordoostelijke provincie Szabolcs-Szatmár-Bereg worden verdergezet via een officiële samenwerking tussen het provinciebestuur van die provincie met het Oost-Vlaams provinciebestuur.

Kort overzicht van dertien jaar samenwerking met Hongaarse partners

° Oprichting en werking van EIC Boedapest

De samenwerking met ITDHungary (het Hongaarse Agentschap voor Investerings- en Handelspromotie) begon in 1991 met de oprichting van een Belgisch/Hongaars Informatiecentrum over Europa. Dit initiatief werd gefinancierd door de Belgische en de Hongaarse regering met het EIC Gent als 'peter'. In de loop der jaren nam de Vlaamse Gemeenschap het Belgische financieringsaandeel over. Dit informatiecentrum had tot doel de Hongaarse ondernemers te informeren over de zakelijke mogelijkheden van de Europese eenheidsmarkt en hen te informeren over de Europese wetgeving. Dit Centrum stond ook ter beschikking van Belgische (en dus ook Oost-Vlaamse) ondernemers die zochten om zakelijke activiteiten op te zetten op de Hongaarse markt. Dit was mogelijk door de voltijdse aanwezigheid van een GOM-medewerker in de kantoren van ITDHungary. Geleidelijk aan werd dit centrum ook erkend door de Europese Commissie, eerst als Euro Info Correspondence Centre en later ook als een volwaardig lid van het EIC-netwerk. In de loop der jaren werden een reeks zakenmissies naar Hongarije opgezet voor (Oost-) Vlaamse ondernemingen. Dikwijls gebeurde dit in samenwerking met Export Vlaanderen en in samenwerking met EIC-partners uit verschillende landen en uiteraard met ITDHungary.

° Oprichting van een bedrijvencentrum in Nyíregyháza

Op verzoek van en in samenwerking met de Administratie Economie (Vlaamse Gemeenschap) werd in 1995 gestart met een haalbaarheidsstudie voor de bouw en exploitatie van een bedrijvencentrum voor Hongaarse starters. Hieruit ontstond een

samenwerking met onze collega's 'PRIMOM' in de provincie Szabolcs-Szatmár-Bereg die resulteerde in de realisatie van een bedrijvencentrum in Nyíregyháza, het 'Flamand Haz' dat in 1998 werd opgeleverd en intussen een centrum is van ondernemerschap in deze stad.

° Oprichting van een logistiek centrum in Záhony

Het Vlaams-Hongaars bedrijvencentrum voor logistiek en distributie in Záhony is een van de projecten die konden gerealiseerd worden dankzij de goede samenwerking met ITDHungary en onze medewerker ter plaatse en de financiering van het Vlaamse Gewest in het kader van het programma 'Samenwerking Vlaanderen met Centraal- en Oost-Europa'. Dit centrum ligt op een belangrijk logistiek kruispunt op de grens tussen Oekraïne (en de voormalige ex-Sovjet-Unie) en de Europese Unie en wordt beheerd door de 'Záhony Development Agency' waar in dit project nauw mee werd samengewerkt. Dit project werd in 2003 afgerond. Intussen richtte een Oost-Vlaamse industriële onderneming een filiaal op in de omgeving van dit bedrijvencentrum.

° Het Széchenyi-programma: samenwerking met het Hongaarse Ministerie van Economische Zaken

Dit is het jongste project dat de GOM heeft opgezet in Hongarije. Het ging van start op 1 januari 2002 en werd drie jaar later afgerond. Het liep in samenwerking met het Hongaarse Ministerie van Economische Zaken.

De samenwerking - waarvoor voornamelijk de GOM-medewerker in Boedapest werd ingezet - kadert in het Hongaarse Széchenyi-programma: het nationale ontwikkelingsplan op middellange termijn dat opgezet werd met het oog op een succesvolle integratie van Hongarije in de Europese Unie. De GOM wordt ingeschakeld in een aantal onderdelen van dit programma, zoals de internationalisering van kmo's, de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Europese Structuurfondsprogramma's, enzovoort. Aangezien de GOM-medewerker zijn standplaats bleef behouden in de kantoren van ITDHungary, werd in de praktijk ook verder samengewerkt met deze instelling en kon de dienstverlening aan Vlaamse ondernemingen, die in Hongarije zakelijke activiteiten willen ontplooiën, worden verdergezet.

Samenwerking met de Hongaarse provincie Szabolcs-Szatmár-Bereg: Construct

Mede als gevolg van het 'Záhony'-project en het vroeger reeds afgesloten project 'bedrijvencentrum Nyíregyháza' werden afspraken gemaakt tussen het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen en het provinciebestuur van Szabolcs-Szatmár-Bereg (waar Záhony en Nyíregyháza deel van uitmaken) om een samenwerkingsprogramma op gang te brengen. Dit samenwerkingsprogramma kwam in 2004 definitief uit de startblokken met het project 'Construct'. Construct is een vormingsprogramma waarbij ambtenaren en stafmedewerkers van ondernemingen van voormelde Hongaarse provincie leren uit de ervaringen die Oost-Vlaamse ambtenaren hebben met de werking van de Structuurfondsprogramma's. Deze

programma's zijn, sedert de toetreding tot de Unie, ook in Hongarije van toepassing. In het najaar van 2004 werden drie vormingssessies in Nyíregyháza georganiseerd waaraan telkens een GOM-medewerker deelnam en een uiteenzetting verzorgde. In het voorjaar van 2005 komt een selectie van de Hongaarse groep voor een week naar Oost-Vlaanderen.

5. Groepsstanden op internationale vakbeuzen

.....

Deelnemen aan een internationale vakbeurs is nog steeds een bijzonder efficiënte manier om een markt te leren kennen en de veranderingen in de markt snel op te merken. Op een vakbeurs ziet een bedrijf wat de markt vraagt en welke prijzen gangbaar zijn en het is ook door een deelname aan een vakbeurs dat een bedrijf te kennen geeft zich op een bepaalde markt te willen concentreren.

Maar deelnemen aan een vakbeurs is - vooral voor een kmo - een grote opgave inzake technische en commerciële voorbereiding. Daarom organiseren de Vlaamse GOM's een aantal groepsstanden op internationale vakbeurzen die voor kmo's een interessante toegang zijn voor een bepaalde markt.

Deze actie is vooral gericht naar de kmo's die vaak terugschrikken voor een (eerste) individuele beursdeelneming of de kosten van een dergelijke onderneming te hoog vinden. De standen zijn zo georganiseerd dat het deelnemende bedrijf zich niet moet inlaten met de praktische schikkingen verbonden aan de deelname: inschrijving, standbouw, formaliteiten allerhande worden door de GOM verzorgd zodat de deelnemer zich volledig op de vakbeurs zelf kan concentreren.

In de loop der jaren heeft de GOM veel ervaring opgedaan bij de inrichting van groepsstanden op toeleveringsbeurzen en gespecialiseerde internationale vakbeurzen die vaak marktleider zijn in hun sector. De GOM's boden aldus aan honderden kmo's de gelegenheid een buitenlands cliënteel op te bouwen of uit te breiden.

Deze GOM-activiteit is een aanvulling van het programma van onder meer Export Vlaanderen. Het uitgangspunt van de GOM's hierbij is dat complementariteit een meerwaarde biedt, maar dat overlapping met initiatieven van derden steeds moet worden vermeden.

Ieder jaar wordt gepoogd een aantal groepsstanden te organiseren voor industriële bedrijven op internationale vakbeurzen. De administratieve en organisatorische taken, evenals de dienstverlening ter plaatse, worden door de coördinerende GOM uitgevoerd.

In 2004 organiseerden de Vlaamse GOM's groepsdeelnemingen op volgende vakbeurzen:

Esef te Utrecht (16 tot 19 maart)

Esef is de belangrijkste internationale toeleveringsvakbeurs van Nederland. Zij wordt om de twee jaar georganiseerd en is erg aan te raden voor Vlaamse toeleveranciers die zich op de Nederlandse markt willen kenbaar maken.

De gemeenschappelijke GOM-stand telde vijftien deelnemers. De goede locatie van de stand in het geheel van de beurs heeft zeker bijgedragen tot de hoge tevredenheidsgraad bij de exposanten. De coördinatie van de groepsstand op Esef was in handen van de GOM Oost-Vlaanderen.

Interregio te Brussel (21 tot 24 september)

Interregio is de oudste en belangrijkste toeleveringsvakbeurs in België. De GOM Oost-Vlaanderen is er tevens medeoprichter van. Zij wordt om de twee jaar georganiseerd in het kader van een belangrijke technische vakbeurs op de Heizel te Brussel. In 2004 was dit de beurs Industrial Equipment.

De GOM-stand telde zestien deelnemers. Ook voor deze groepsdeelname was de GOM Oost-Vlaanderen coördinator.

Salon de l'Emballage te Parijs (22 tot 26 november)

Aan deze belangrijke verpakkingsvakbeurs - die vooral op de Franse markt is georiënteerd, maar ook een belangrijke markt is voor de Vlaamse bedrijven uit deze sector - namen zeven bedrijven deel via de GOM-groepsstand.

Midest te Parijs (18 tot 21 december)

Midest is de grootste Franse internationale vakbeurs voor de toelevering en terzelfder tijd ook één van de meer internationaal georiënteerde toeleveringsvakbeurzen in Europa. Voor internationaal opererende toeleveringsbedrijven blijft deze jaarlijks georganiseerde vakbeurs een aanrader.

De belangstelling van de Vlaamse toeleveringsbedrijven voor deelname aan deze vakbeurs blijft constant. De GOM-stand telde twaalf deelnemers. De coördinatie van de groepsstand was ook hier in handen van de GOM-Oost-Vlaanderen.

In de loop van 2004 werden eveneens deelnemerswervingen gevoerd voor GOM-initiatieven op internationale vakbeurzen die in 2005 of later zullen plaatsgrijpen.

Op tal van buitenlandse vakbeurzen werd in 2004 door de GOM's een gezamenlijke groepsstand georganiseerd.

6. Stimulering van de innovatie en de internationale samenwerking

.....

Na het startjaar 2003, ging in 2004 alle aandacht naar het verder invullen en realiseren van het eerste tweejarigenplan van het Regionaal Innovatie Stimuleringsverband (RIS) Oost-Vlaanderen. Op basis van een positieve tussentijdse evaluatie door het IWT kreeg de GOM eind 2004 groen licht om de RIS-activiteiten tot eind 2006 verder te zetten. Het ingediende tweede tweejarigenplan werd goedgekeurd.

Parallel blijft de GOM acties ontwikkelen die het internationaliseringsproces van (technologisch geïnteresseerde) bedrijven faciliteren. Hiervoor wordt ingespeeld op Europese subsidiekanalen en programma's, in zover het aanhoudend hervormingsproces van de GOM's dit toelaat.

6.1. Innovatie

6.1.1. Inleiding

Op 1 januari 2003 is binnen de GOM Oost-Vlaanderen een Regionaal Innovatie Samenwerkingsverband (RIS) opgestart, voor een periode van tweemaal twee jaren. Voorliggende rapportering wil een overzicht geven van de werking van de eerste twee jaren en wat dit aan resultaten opleverde. Meteen wordt ook duidelijk waar een RIS-verband zich in de praktijk positioneert in het landschap van Vlaamse innovatieactoren. Dit verslag vormt een synthese van de zes (viermaandelijke) uitgebreide voortgangsrapporten én een tussentijds verslag na twintig maanden werking (opgemaakt voor evaluatie door het IWT), waarin alle acties gedetailleerd en cijfermatig onderbouwd werden besproken.

6.1.2. Aanpak en positionering

Een ervaren team van innovatieadviseurs heeft als dagelijkse opdracht bedrijven, en in het bijzonder kmo's, te sensibiliseren tot innovatie en hen te begeleiden bij het opzetten en uitwerken van innovatietrajecten. Sectorgericht worden bedrijven proactief benaderd om te peilen naar innovatienoden en van daaruit kortlopende of langer durende trajecten op gang te brengen. Kenniscentra worden frequent aangesproken om hun kennispotentieel ter beschikking te stellen om tegemoet te komen aan technologische bedrijfsnoden of om actief op zoek te gaan naar markteconomische valorisatie van voorafgaand technisch-wetenschappelijk onderzoek.

Het Regionaal Innovatie Samenwerkingsverband neemt de rol op van bruggenbouwer tussen bedrijven en kenniscentra, zet innovatieprojecten op de sporen en gaat mee op zoek naar geschikte financieringsmodaliteiten, waarbij uiteraard vaak bij het IWT wordt aangeklopt.

Samen met de vijf andere Vlaamse RIS-verbanden en de GOM's wordt degelijk eerstelijnsinnovatieadvies verstrekt aan het bedrijfsleven en vormen de RIS-

verbanden de promotoren bij uitstek van het volledige Vlaamse Innovatie Netwerk (VIN). Deze generalistische en strikt neutrale aanpak leidt tot gerichte inschakeling van tweedelijns specialistisch advies, uit de publieke, semi-publieke of private sector. Deze benadering wordt versterkt en gecomplementeerd door de inbedding in het multidisciplinair kader van de werking van de GOM.

In 2004 werd onverminderd voorrang verleend aan de individuele begeleiding van bedrijven. Aanvullend en ondersteunend werden geregeld workshops, ontbijtsessies, seminars, geleide bezoeken,... georganiseerd op eigen initiatief, maar veelal en bij voorkeur samen met andere economische actoren of leden van het VIN-netwerk. Specifiek voor RIS Oost-Vlaanderen is de aandacht die werd en wordt besteed aan kennisclustering en technologietransfer.

De gemeenschappelijke ontwikkeling van een Vlaamse innovatieaudit door de zes RIS-verbanden samen met het IWT vormde de kern van de groeiende interRIS-samenwerking.

6.1.3. Innovatieadvies: van sensibilisatie naar trajectbegeleiding en projectinitiatie

Bedrijfsbezoeken

In 2003-2004 werden door de RIS-adviseurs 377 bedrijfsbezoeken gegenereerd en afgelegd. In 2004 werden 158 eerste bezoeken afgelegd, tegenover 219 in het eerste werkingsjaar 2003: de opvolging van lopende contacten neemt uiteraard steeds meer tijd in beslag en anderzijds worden bezoeken aan een betere selectiviteit onderworpen.

De bezoeken zijn als volgt tot stand gekomen:

reactie op gerichte mailings/ telefonische rondes	135	36%	<i>1 op 4 gecontacteerd leidt tot bezoek</i>
opvolging van seminars, workshops	111	29%	<i>1 op 10 deelnemers wordt bezocht</i>
via diverse kanalen of op vraag van bedrijven zelf	131	35%	
<i>Totaal</i>	<i>377</i>	<i>100%</i>	

Gaandeweg kan een profiel worden opgemaakt van het soort bedrijven dat is benaderd. De cijfers kunnen als input fungeren voor een meer grondige analyse én uitwerking van een RIS-klantensegmentatie. (zie volgende bladzijde)

- grootteklasse

KMO	329	87%
GO	28	7%
Diverse	20	6%
<i>Totaal</i>	<i>377</i>	<i>100%</i>

- tewerkstelling

aantal werknemers	aantal bedrijven	%	gecumuleerd %
<5	88	23%	23%
5-9	53	14%	37%
10-19	69	18%	55%
20-49	90	24%	79%
50-99	29	8%	87%
100-249	20	5%	92%
>250	11	3%	95%
particulier/starter/...	17	5%	100%
<i>Totaal</i>	<i>377</i>	<i>100%</i>	

- sector

sector	aantal bedrijven
metaal & machinebouw*	67
voeding *	64
bouw*	37
kunststof & rubber*	34
land- & tuinbouw	20
elektronica & elektrotechniek*	22
hout*	11
textiel	12
andere 'traditionele' sectoren	49
ICT	34
groeisectoren (milieu, biotech,...)	21
onbekend	6
<i>Totaal</i>	<i>377</i>

* De sectoren voeding, hout & bouw, elektronica & elektrotechniek, metaal- & kunststofverwerking, samen goed voor 62% van de bezochte bedrijven, zijn actief benaderd. De vooropgestelde doelgroep is bereikt.

Innovatieadvies

Bedrijfsbezoeken geven aanleiding tot een drietal types van interventie:

- het stimuleren van innovatie (IS) via informatieverstrekking, zonder onmiddellijk meetbaar gevolg of waar geen begeleiding meer wordt ingeroepen;
- vragen: kortlopende adviezen waarbij doorverwezen wordt naar een dienst binnen de GOM of externen (IA);
- dossiers: elk innovatieproject waarbij verdere begeleiding door de RIS-adviseur wenselijk is (PROJ).

aantal bedrijfsbezoeken 2003-2004	IS	IA	PROJ
377	141	84	152
100%	38%	22%	40%

De bedrijfsbezoeken impliceren een verdere filtering van de bedrijven tot een groep waarmee enige vorm van innovatieactieplan kan worden ontwikkeld.

38% van de bezochte bedrijven vragen geen verdere actie/opvolging. Hieruit concluderen dat het bedrijfsbezoek zonder meer een maat voor niets is geweest, is dan weer een brug te ver. Er wordt steeds informatie verstrekt, vaak kleine adviezen meegegeven of aangeraden contact op te nemen met externe partijen,... en de ervaring leert dat bedrijven hiermee ook geregeld 'aan de slag' gaan, zonder evenwel terug te koppelen (de bron van de informatie of van het advies gaat bij die bedrijven zelfs geregeld verloren...). Maar natuurlijk worden ook bedrijven bezocht die ondanks het voorbereidende werk, het RIS-werkveld verkeerd inschatten of verder geen tijd willen of kunnen vrijmaken voor innovatie.

De categorie van langerlopende projecten vormt de kern van de RIS-werking en gaf de aanzet tot 274 innovatietrajecten (meerdere trajecten mogelijk per bedrijf):

aard traject	aantal	%
begeleiding samenwerking kenniscentra	92	34%
innovatieaudits	39	14%
IWT-dossiers	67	24%
provinciale innovatiesubsidie	35	13%
diverse (technologietransfer, IRC,...)	41	15%
Totaal	274	100%

Bemiddeling bij IWT-subsidieaanvragen

Bedrijven ertoe aanzetten om bij het IWT subsidieaanvragen in te dienen is dan wel niet de finaliteit van het RIS-verband, maar krijgt toch de nodige aandacht. Het aantal bedrijven dat onder RIS-stimulering en -begeleiding een IWT-dossier indient, is immers toch een indicatie van de geleverde inspanningen.

In de voorbije twee jaar hebben 67 bedrijven aangegeven een IWT-dossier te willen opmaken.

Zestien bedrijven werken nog aan de voorbereiding van een dossier, negentien bedrijven zijn gestopt met de voorbereiding en 32 bedrijven hebben een dossier ingediend, met volgende status:

- twintig goedgekeurd;
- vijf afgekeurd;
- twee dossiers op vraag van het IWT teruggetrokken;
- vijf dossiers in evaluatie.

Voorgaande cijfers omvatten ook de bedrijven die vanuit de Oost-Vlaamse doelstellinggebieden een dossier hebben ingediend. Er is door het RIS extra aandacht besteed aan het promoten van de IWT-subsidiemogelijkheden in de Oost-Vlaamse doelstellinggebieden, omwille van de daar geldende extra steunpercentages (5 of 15% extra).

In 2003 en 2004 heeft het IWT voor beide gebieden samen in het totaal voor 329.938 euro (250.605 euro normale IWT-steun + extra 79.333 euro EFRO-steun) innovatiesubsidies toegekend aan zes kmo's (drie KMO-innovatiestudies en drie KMO-innovatieprojecten).

Voor doelstellinggebied 2 werd het KMO-plus-plan reeds goedgekeurd tot eind 2006.

Voor doelstellinggebied 5b is er nog slechts een beperkt budget over dat in 2005-2006 kan aangewend worden voor zover op dat moment nog beschikbaar.

De provinciale innovatiesubsidie

Het provinciebestuur heeft ook voor 2004 het provinciaal subsidiereglement innovatie bestendigd. Op advies van het RIS-verband werd een dergelijke subsidie aan twintig bedrijven toegekend en nog twee andere bedrijven zullen hun aanvraag begin 2005 administratief kunnen afhandelen. Deze regeling loopt van januari tot 31 oktober en biedt ruimte voor een twintigtal toezeggingen van telkens maximum 2.000 euro. De toekenning van deze subsidie impliceert ook het afnemen van een innovatieaudit.

De ontwikkeling van een Vlaamse innovatieaudit

Door de zes RIS-verbanden is samen met het IWT een gemeenschappelijke innovatieaudit ontwikkeld, waarvan een eerste testconcept begin september werd gefinaliseerd. Dit concept werd uitvoerig toegelicht op een vormingssessie voor alle RIS-adviseurs op 9 en 10 september. Gelijktijdig werd ook de testfase afgestemd en opgestart. Deze testfase voorzag onder meer in de afname van de innovatieaudit bij vijf bedrijven per RIS-verband.

De ervaring die middels deze testafnames werd opgebouwd, samen met diverse verbeteruggesties van zowel de betrokken bedrijven als van de innovatieadviseurs leidden tot een voorlopige eindversie van de audit.

Het product wordt nu tegen medio 2005 verder afgewerkt: enerzijds worden taalgebruik en lay-out bijgestuurd en anderzijds wordt ook gestart met de ontwikkeling van ondersteunende software om een uniforme aanpak door alle RIS-

adviseurs te faciliteren. Vanuit RIS Oost-Vlaanderen worden coördinerende inspanningen geleverd om deze innovatieaudit te ontwikkelen tot een uniform en kwaliteitsvol product inzetbaar door alle publiek gefinancierde innovatie-promotoren.

6.1.4. Kennisclustering en technologietransfer

De veelheid van individuele bedrijfscontacten én contacten met tal van onderzoekers bij de kenniscentra vormen een uitstekende uitvalsbasis om (latente) vragen van (groepen van) bedrijven naar (nieuwe) technologische ontwikkeling aan te reiken aan de kenniscentra, en omgekeerd, om het (valoriseerbaar) technologisch potentieel van die kenniscentra beter in beeld te brengen in de industrie.

Gaandeweg is gebleken dat het RIS-verband een goed platform biedt om kenniscentra én bedrijven samen te brengen in voorbereiding van gezamenlijk te concipiëren industriële/onderzoeksprojecten.

De realisatie van dergelijke kennisclusteringsinitiatieven zal zonder meer aanleiding geven tot kennisoverdracht vanuit de deelnemende kenniscentra naar de onmiddellijk betrokken bedrijven. Waar haalbaar streeft het RIS-verband ernaar aan de bereikte resultaten ook een ruimere bekendheid te geven, uiteraard met respect voor het vertrouwelijk karakter van specifieke resultaten.

In 2003 werden op initiatief van het RIS-verband samen met meerdere leden van de adviesgroep een drietal clusterprojecten gedefinieerd en ingediend voor subsidiëring. Eind 2003, begin 2004 kregen deze projecten ook effectief positief advies en konden de verantwoordelijke projectuitvoerders in 2004 aan de slag. Het betreft:

- een Presti 5-project omtrent geurproblematiek bij voedingsbedrijven bij het Streekplatform voor het Meetjesland;
- een project Technologische dienstverlening met vijf kenniscentra om nieuwe technologische evoluties voor de in-vitrosierteeltsector na te gaan;
- een project Technologische Dienstverlening omtrent contaminanten in de vleesindustrie, met KaHo Sint-Lieven en de beroepsfederatie Fenavian.

Afhankelijk van de gemaakte afspraken werkt het RIS-verband verder actief mee aan deze uitvoering of nemen de projectuitvoerders het heft in eigen handen.

Daarnaast werden in 2004 enkele nieuwe clusterprojecten geïnitieerd, zo onder meer:

- een project 'innoveren via de verpakking van levensmiddelen', ingediend voor financiering bij het IWT. Momenteel zijn hier reeds 32 bedrijven, zowel KMO's als GO's uit de voedings- en verpakkingsector, aangesloten bij het consortium. Deze bedrijven zullen elk een financiële bijdrage leveren aan het project, indien het wordt goedgekeurd. Het RIS Oost-Vlaanderen heeft gedurende het ganse traject een trekkersrol vervuld;
- een herformulering van een eerder gedefinieerd project over digitaal drukken.

6.1.5. Innovatie-events

In de loop van 2003-2004 zijn meer dan vijftig innovatie-events georganiseerd, door het RIS-verband zelf of gezamenlijk met andere actoren (leden van RIS-stuur- en -

adviesgroep, innovatieactoren,...). Ruim 1200 deelnemers werden geregistreerd. Zonder een gedetailleerd overzicht te willen geven, kan toch worden gesteld dat deze events hebben bijgedragen tot een ruimere bekendheid van de RIS-werking. Aan ongeveer 10% van de vertegenwoordigde bedrijven werd bovendien nog een bedrijfsbezoek gebracht.

6.1.6. Promotie

Ter ondersteuning van de RIS-werking is de publicatie 'Focus op innovatie' uitgewerkt: deze publicatie behandelt allerlei 'innovatie'-onderwerpen en acties waar het RIS-verband of andere innovatieactoren bij betrokken zijn. De 'Focus' is als apart katern toegevoegd aan het GOM-tijdschrift 'GOM & Bedrijf', en werd in 2004 zeven keer aan telkens 6.500 Oost-Vlaamse bedrijven toegestuurd.

Uiteraard gebeurde de bekendmaking ook via diverse websites, redactionele artikels in allerlei publicaties,... tot zelfs een spot over de provinciale innovatiesubsidie op een regionale televisiezender.

6.1.7. Innoveren door samenwerken

RIS-stuurgroep en -adviesgroep

Het RIS Oost-Vlaanderen wordt begeleid door (een contractueel verplichte) stuurgroep.

De GOM heeft alle provinciale economische middenveldactoren uitgenodigd om deel uit te maken van de RIS-stuurgroep. Zo kunnen innovatieactiviteiten onderling worden afgestemd én kan met elk van de leden afgesproken worden welke de meest optimale aanpak is om de bedrijven van de respectievelijke doelgroepen te benaderen.

De stuurgroep omvat volgende leden:

- Provincie Oost-Vlaanderen;
- Economische Raad Oost-Vlaanderen (EROV);
- Export Vlaanderen;
- Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO);
- Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen (VOKA);
- Unie van Zelfstandige Ondernemers (Unizo);
- Vereniging van Kristelijke Werkgevers en Kaderleden (VKW);
- Stad Gent, dienst economie/Gsiw;
- Streekplatform Meetjesland;
- Streekplatform Zuid-Oost-Vlaanderen (SPZOV);
- Agoria Oost- en West-Vlaanderen;
- Confederatie van de Bouw;
- Federatie van de Belgische Textielnijverheid;
- Vlerick Management School;
- IWT-Vlaanderen.

Bovendien zijn er ook een aantal innoverende bedrijven bereid gevonden om mee de aanpak van de innovatiestimulering te bepalen:

- Dekimo nv;
- Compositrailer nv;
- Deroose Plants nv;
- Houtconstructies Wyckaert nv.

Daarnaast is ook een adviesgroep samengesteld die de provinciale kennisactoren in een Oost-Vlaams kennisplatform verenigt, met volgende samenstelling:

- Artevelde Hogeschool;
- Centexbel;
- Clusta;
- Hogeschool Gent;
- KaHo Sint-Lieven;
- Proefcentrum voor de Sierteelt en de Groententeelt;
- Provinciebestuur 10de directie;
- Universiteit Gent;
- Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie (VIB);
- Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Metaalverwerkende Nijverheid (WTCM);
- Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (CLO).

Beide groepen zijn in 2004 een drietal keer bijeengekomen. Met quasi alle leden is ook intensief samengewerkt op bilaterale basis.

Na ruim anderhalf jaar blijkt evenwel dat alle leden nu voldoende vertrouwd zijn met het concept en de beoogde doelstellingen en activiteiten van het RIS-verband. Daarom is beslist om nog slechts één keer per jaar 'fysiek' samen te komen. Waar nodig kan ad hoc rond specifieke agendapunten worden overlegd.

Op 22 september werd een gezamenlijke bijeenkomst van de stuur- en adviesgroep georganiseerd onder de vorm van een lunchontmoeting met een tweetal externe sprekers. Het accent lag vooral op 'innovatie'-netwerking tussen de leden.

RIS-platform

Maandelijks plegen de zes Vlaamse RIS-verbanden overleg onder coördinatie van het IWT. Er wordt afgestemd omtrent gemeenschappelijke initiatieven en gezamenlijke positionering van de werking in het ruime VIN-netwerk.

Samenwerking met de andere GOM's en Centrale overleggroep van het IWT

Drie van de vijf GOM's functioneren ook als volwaardig RIS-verband, terwijl er bij twee GOM's onrechtstreekse relaties bestaan met het eigen provinciale RIS-verband. In functie van de beschikbare menskracht en financiële middelen worden gezamenlijke acties opgezet. De GOM Oost-Vlaanderen vervult hierbij de rol van Center of Excellence voor het domein 'innovatie'.

In die laatste context is de GOM ook lid van de centrale overleggroep die het IWT in het leven heeft geroepen, om het netwerk van Vlaamse innovatieactoren door verhoogde interactie tot nog betere performantie te begeleiden.

6.1.8. Klemtonen voor 2005-2006

De oorspronkelijk geformuleerde doelstellingen van het RIS-project blijven ook voor de komende twee jaar behouden: sensibiliseren en stimuleren van de eerder traditionele kmo om (meer systematisch/strategisch) tot innoveren over te gaan. De begeleiding van het individuele bedrijf staat centraal.

De activiteiten zullen volgende aspecten omvatten:

- sectorgewijze proactieve benadering van kmo's;
- opzetten van seminaries, workshops,... maar dan met een iets lagere frequentie, en met het accent op sectoroverschrijdende onderwerpen;
- promotie en netwerking.

De kwaliteit van het innovatieadvies primeert hierbij boven de kwantiteit.

Het overleg met de stuur- en adviesgroep zal gebeuren binnen de hoger geschetste nieuwe formule, zonder het belang van bilateraal ad-hocoverleg uit het oog te verliezen.

Er wordt ook verder gewerkt aan het actief samenbrengen van kleine en grote bedrijven én kenniscentra, om de onderlinge samenwerking en daarmee gepaard gaande kennisuitwisseling en -overdracht te bevorderen. Zo onder meer:

- seminaries over nieuwe technologische trends;
- ontbijtsessies met onderzoekers en bedrijven;
- brainstormoefeningen over technologische onderwerpen, met het oog op het uitwerken van concrete samenwerkingsprojecten, al dan niet gesubsidieerd;
- een technologietransferactie voor de voedingssector (najaar 2004 - voorjaar 2005).

6.2. Internationale samenwerking

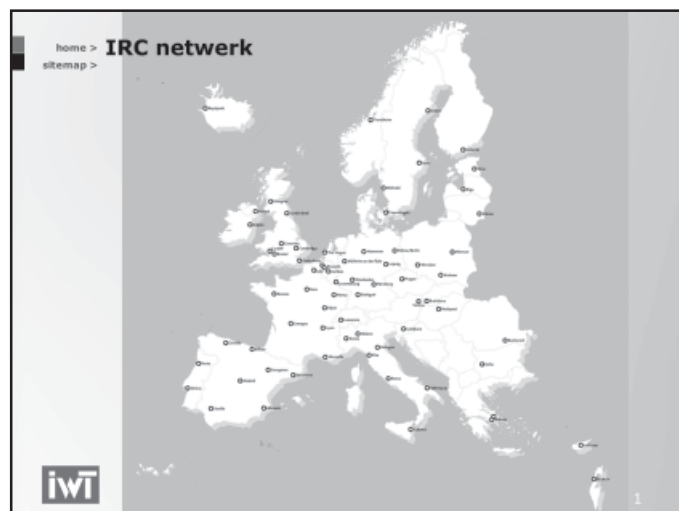
De GOM Oost-Vlaanderen koppelt innovatie steeds aan 'internationale samenwerking' door innoveren via transnationale samenwerking tussen bedrijven te promoten en te begeleiden. Hiervoor speelt de GOM in op tal van Europese initiatieven.

6.2.1. Innovation Relay Centre

Om de verspreiding en overdracht van innovatieve technologie te bevorderen, richtte de Europese Commissie een netwerk op van zo'n 68 'Innovation Relay Centres' (IRC's). Bedrijven en organisaties die technologieën aanbieden of ernaar op zoek zijn, kunnen via het IRC de eerste contacten leggen. Het IRC voor Vlaanderen is gehuisvest bij het IWT-Vlaanderen. De GOM Oost-Vlaanderen ondersteunt de actie van het IRC Vlaanderen en promoot de IRC-technologievoorstellen bij de Oost-Vlaamse bedrijven. Daarnaast bemiddelt de GOM bij Oost-Vlaamse bedrijven en kennisinstellingen om hun nieuwe technologieën via het IRC-netwerk op de Europese markt te brengen.

In dit kader heeft de GOM meegewerkt aan een IRC brokerage event op 12 tot 16 september 2004 in Leuven, naar aanleiding van de tweejaarlijkse internationale conferentie AgEng 2004. Hier konden nieuwe technologieën voorgesteld worden die een meer efficiënte en duurzame land- en tuinbouwproductie toelaten. Om

deze IRC-activiteit te promoten werd op 26 mei in Gent een infosessie georganiseerd, gericht naar onderzoekers die geïnteresseerd zijn om hun technologieaanbod in dit specifieke domein bekend te maken. Samen met het IRC heeft de GOM hiervoor een zeventigtal onderzoekers uit Oost-Vlaamse kenniscentra aangeschreven. Op de informatievergadering waren vijftien onderzoekers aanwezig. Alle onderzoekers schreven zich in op de IRC-Vlaanderen technologiemarkt en vijf onderzoeksinstellingen hadden interesse in het opmaken van IRC-voorstellen.

6.2.2. West East Business Partnership (WEB-P)

Het project West East Business Partnership kadert in een Europees programma waarin de bedrijven voorbereid worden op de uitbreiding van de Europese Unie op 1 mei 2004. Bij de algemene organisatie en promotie van WEB-P zijn vijftien Europese intermediaire instellingen betrokken waaronder de GOM Oost-Vlaanderen voor Vlaanderen. Naast de nieuwe lidstaten Polen, Tsjechië, Hongarije, Slovenië en de oostelijke grensregio's van Duitsland (Saksen en Beieren) nemen ook nog de westelijke regio's van Duitsland, Noord-Italië en Spanje deel.

Als partner in dit project heeft de GOM tot doel bedrijven te informeren over de economische structuur in de kandidaat-lidstaten en hen te begeleiden bij hun zoektocht naar geschikte zakenpartners in de deelnemende regio's. Om dit te kunnen realiseren organiseerde de GOM over de looptijd van het project twee infosessies over Centraal-Europa en verzorgde ze mee de coördinatie van vier bedrijven-contactdagen die sectoraal opgesplitst waren.

Een eerste, meer algemene infosessie vond plaats in 2003 en een tweede sessie, 'Centraal-Europa, nieuwe marktkansen voor de milieusector?', werd georganiseerd op 31 maart 2004. Voor de realisatie werd samengewerkt met BCE Network en OVAM. Op de informatievergadering waren 46 personen aanwezig.

Een eerste bedrijvencontactdag vond plaats eind 2003 in Regensburg en was gericht naar de sectoren elektronica, elektrotechniek en ICT. De verdere opvolging van de aangebrachte bedrijfscontacten gebeurde in 2005 en resulteerde in drie distributieakkoorden met bedrijven uit Hongarije, Tsjechië en Polen.

In de loop van 2004 werden drie bedrijvencontactdagen meegeorganiseerd:

- Chemnitz - 3-5 maart 2004, voor de sectoren machinebouw en industriële engineering;
- Dresden - 16-18 juni 2004, voor de sector milieutechnologie;
- Hof - 24-26 november 2004, voor de sectoren nieuwe materialen, kunststof en technisch textiel.

Voor elk van deze drie bedrijvencontactdagen is een catalogoog samengesteld met de zakenprofielen van alle deelnemers. Voor Vlaanderen registreerden vijftig bedrijven met een samenwerkingsvoorstel. In totaal hebben 31 Vlaamse bedrijven effectief aan één van deze drie contactdagen deelgenomen. De bedrijven die wegens te weinig afspraken afzagen van deelname werden door de GOM Oost-Vlaanderen vertegenwoordigd.

De 25 Vlaamse deelnemers die aan de bedrijvencontactdagen in Chemnitz en Dresden hebben deelgenomen werden zes maanden na datum ook bevraagd naar hun verdere contacten met de bedrijven waarmee zij een afspraak hadden. Elf deelnemers hebben geantwoord nog in contact te zijn met één of meerdere bedrijven waarvan de helft afkomstig uit Duitsland. Deze onderhandelingen betreffen allerlei vormen van samenwerking, van distributie, technische samenwerking, productielicenties tot joint ventures. Voor vier Vlaamse bedrijven resulteerden de besprekingen nu al in

*Aan de bedrijven-
contactdagen voor de
milieusector in Dresden
namen 168 bedrijven uit
tien Europese landen
deel.*

contracten. Eén bedrijf heeft een fusie aangegaan met een Duitse en Hongaarse firma en een tweede bedrijf heeft een akkoord afgesloten met een Duitse onderneming voor kennisoverdracht en productielicentie. Een derde bedrijf heeft samenwerkingsactiviteiten met een (Oost-)Duits bedrijf opgestart om in een later stadium over te gaan tot technologieoverdracht. Een vierde bedrijf tekende reeds toeleveringscontracten met een Duits, Hongaars, Pools en Tsjechisch bedrijf. De bedrijvencontactdagen van Hof worden in de loop van 2005 geëvalueerd.

6.2.3. Innovact

De GOM en IRC-Vlaanderen hebben samengewerkt voor de promotie van het Europees forum INNOVACT 2004. Dit evenement werd voor de negende maal georganiseerd door de Chambre de Commerce et d'industrie Champagne-Ardenne in Reims op 5-6-7 oktober 2004. Innovact richt zich naar (jonge) innoverende Europese bedrijven die hun nieuwe producten of technologieën wensen te valoriseren in Frankrijk. De GOM en IRC-Vlaanderen huurden een gemeenschappelijke stand op Innovact en de rekrutering in Vlaanderen leidde tot de inschrijving van tien bedrijven. Daarnaast verkoos één Oost-Vlaams bedrijf om dit jaar enkel als bezoeker deel te nemen. Uiteindelijk hebben acht bedrijven deelgenomen aan het event. De niet-correcte opvolging vanuit CCI Champagne-Ardenne was er de oorzaak van dat twee bedrijven annuleerden. Daartegenover staat wel dat een Oost-Vlaamse firma op Innovact de Trophée Innovact 2004 (6.000 euro) voor de beste innovatie ontvangen heeft.

De Trophée Innovact 2004 werd gewonnen door het Oost-Vlaams bedrijf Tricolast.

6.2.4. ECOconstruction

Op 24-25 februari 2005 heeft in Bolzano de 'Cooperation-meeting ECOconstruction' plaats, georganiseerd door de Camera di Commercio di Bolzano. Deze Europese bedrijvencontactdagen richten zich naar producenten en kennisinstellingen die actief bezig zijn met duurzaam bouwen en op zoek zijn naar afnemers of aanbieders van nieuwe energie-efficiënte installatietechnieken en milieuvriendelijke bouw-

producten. De promotie gebeurt over gans Europa en voor Vlaanderen heeft de GOM Oost-Vlaanderen de coördinatie op zich genomen. De werving verliep met de medewerking van de vzw Passiefhuis-Platform, het Provinciaal Centrum Duurzaam Bouwen en Wonen

CAMP C en het Centrum voor Duurzaam Bouwen CEDUBO. Eind 2004 waren zes Vlaamse bedrijven met een samenwerkingsprofiel ingeschreven.

6.2.5. Internationale netwerking

Eind 2004 zijn ook meerdere engagements opgenomen voor 2005, en dit in samenspraak met diverse collega's in het buitenlandse netwerk dat door de jaren heen is uitgebouwd. Zo zal de GOM:

- meewerken aan een IRC partneringmeeting die in september 2005 in Kortrijk zal plaatsvinden;
- de co-organisatie voor Vlaanderen opnemen van de eerstvolgende editie van Green Ventures, in juni 2005 in het Duitse Potsdam;
- deel uitmaken van een Europese overleggroep 'wetenschap - industrie' met als opdracht een blauwdruk voor de Europese Commissie te ontwikkelen om nadere samenwerking tussen beide werelden te stimuleren.

7. Stimulering van de toelevering

.....

Toen de GOM Oost-Vlaanderen destijds initiatieven aanvatte met het oog op de bekendmaking, stimulering en promotie van de toeleveringswereld, volgden de vier andere Vlaamse GOM's vrij snel zodat toeleveranciers uit geheel Vlaanderen bereikt werden. Sindsdien werden er heel wat gezamenlijke activiteiten uitgewerkt die er telkenmale op gericht zijn om de samenwerking tussen uitbesteders en toeleveranciers te bevorderen.

Bij deze gezamenlijke initiatieven is 2004 een duidelijk overgangsjaar, waarbij de klemtoon verlegd werd naar de verdere uitbouw van de on-linedatabank. Begin 2004 verscheen ook het eerste nummer van een elektronische nieuwsbrief ten behoeve van de toeleverings- en uitbestedingswereld, een logische evolutie na de ontwikkeling en uitbreiding van de on line Vlaamse toeleveranciersdatabank.

Concreet kunnen voor 2004 de volgende activiteiten worden opgesomd.

7.1. Groepsstanden gekoppeld aan informatiestanden op toeleveringsvakbeurzen

De Vlaamse GOM's waren van 19 tot 23 september met een groepsstand aanwezig op de vakbeurs Industrial Equipment in de Heizel te Brussel. Dit is nog altijd de enige binnenlandse beurs waar de GOM een dergelijk initiatief organiseert. De collectieve stand omvatte ook dit jaar een promotiestand waar de Vlaamse GOM's hun dienstverlening voorstelden. De klemtoon lag hierbij op de vernieuwde databank en de elektronische nieuwsbrief 'Toeleveren & Uitbesteden', die gelanceerd werden ter gelegenheid van de beurs.

In het buitenland participeerden de GOM's ook met een groepsstand op de volgende beurzen:

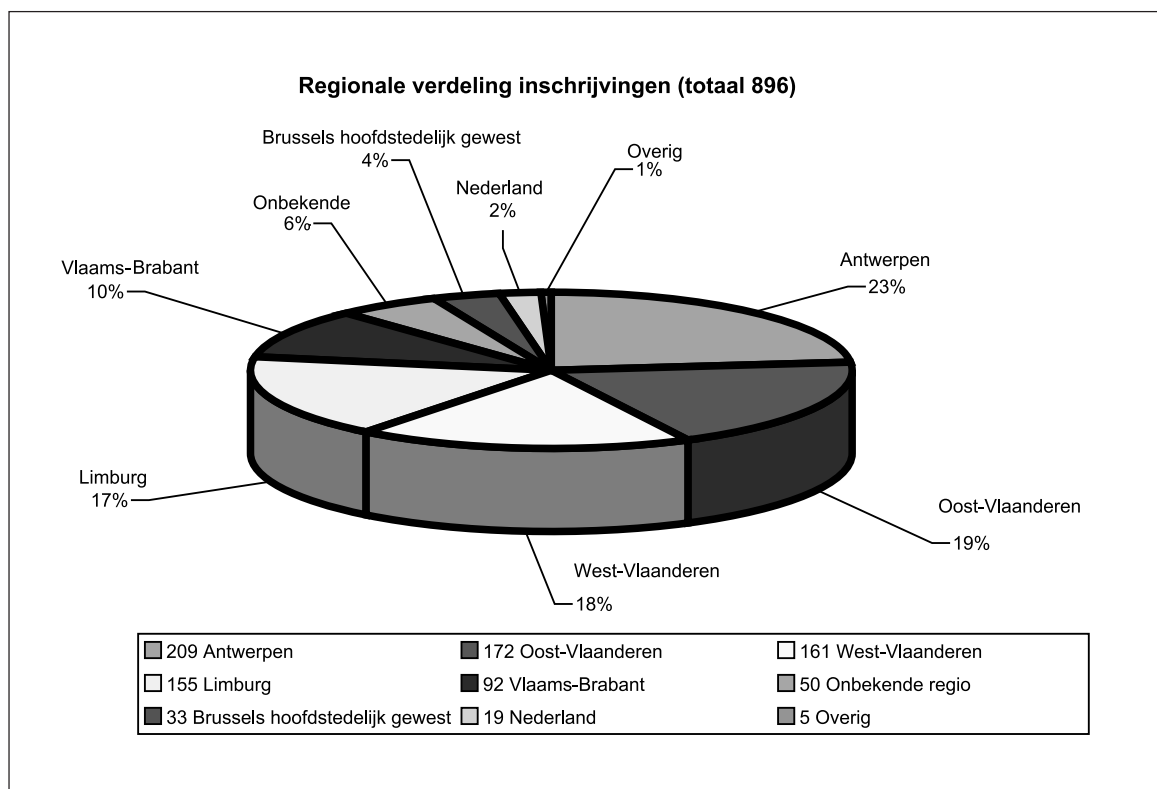
- Esef te Utrecht (16-19 maart);
- Midest te Parijs (18-21 december).

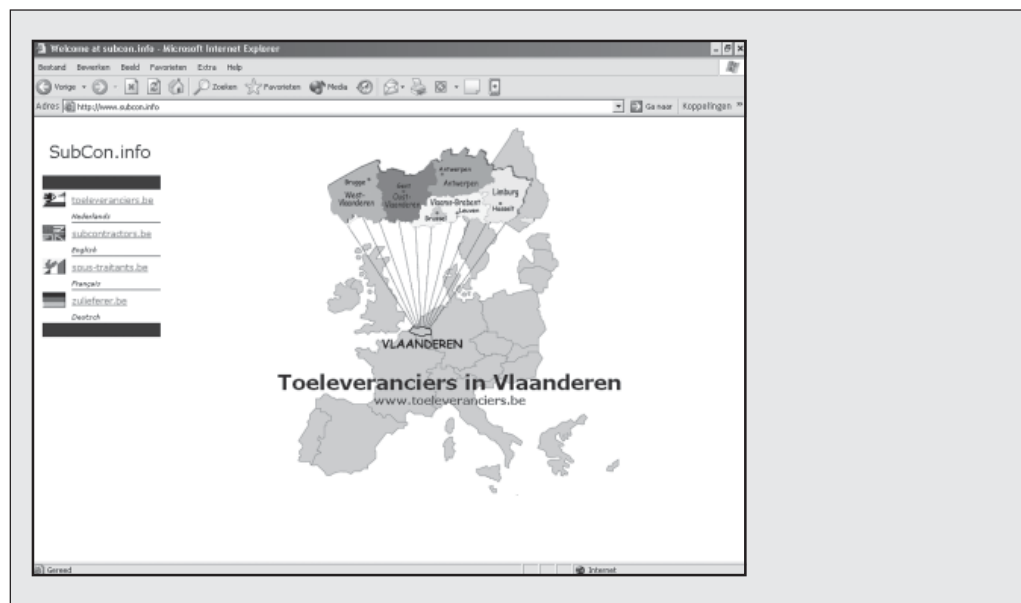
7.2. Toeleveren & Uitbesteden

Als opvolger van het in 2003 aan een private uitgever overgedragen tijdschrift 'Toeleveren Vandaag' verscheen op 10 februari de eerste digitale nieuwsbrief 'Toeleveren & Uitbesteden'. Deze nieuwsbrief bevat doelgerichte informatie voor toeleveranciers en uitbesteders. De nieuwsbrief wordt enkel verzonden op persoonlijke aanvraag. Geïnteresseerden kunnen steeds het recentste nummer bekijken op de koepelsite van de Vlaamse GOM's en intekenen op de www.gom.be/nieuwsbrief. Het decembernummer, het vijfde nummer van 2004, werd verzonden naar 896 geregistreerde abonnees.

7.3. De toeleveringsdatabank

De vijf GOM's houden reeds gedurende dertig jaar de toeleveringscompetenties bij van de Vlaamse bedrijven actief in de volgende sectoren: metaal, kunststof/rubber, elektrotechniek/elektronica en industriële dienstverlening. Deze uitgebreide technische gegevens werden reeds in 2000 on line ter beschikking gesteld in vier talen, en waren rechtstreeks toegankelijk via de volgende domeinnamen:

www.toeleveranciers.be, www.subcontractors.be, www.sous-traitants.be, www.zulieferer.be.

Door de hoogtechnologische aard en complexiteit van de informatie drong een vernieuwing van de on-linedatabank zich op. Dit systeem was destijds geconcepieerd voor toeleveranciers van onderdelen en bood slechts een beperkte oplossing voor systeemtoeleveranciers en geen oplossing voor multidisciplinaire producten. Deze problematiek werd opgelost door een nieuw en flexibel concept dat tevens een oplossing biedt voor latere aanpassingen. Hierbij werd de nodige aandacht besteed om de inventarisatie voor de bedrijven zo eenvoudig mogelijk te houden.

Begin 2004 werden systematisch de nieuwe nomenclaturen in het systeem ingevoerd. Tegelijk startte ook de complete herinventarisatie met SubCon, de eind 2003 opgeleverde interne ondersteunende applicatie. Het nieuwe systeem ondersteunt ook de inventarisatie van de product- en systeemleveranciers, zodat het op termijn ook mogelijk wordt gedetailleerde informatie van de gehele vervaardigende industrie ter beschikking te stellen. Hierbij wordt speciale aandacht geschonken aan een nieuwe nomenclatuur die nu ook de opname van de Vlaamse machinebouwers mogelijk maakt. Eind 2004 werden reeds een aantal bedrijven uit deze sector opgenomen.

De elementaire bedrijfsgegevens in de toeleveranciersdatabank 'SubCon' zijn op het algemeen bedrijvenbestand 'Delphi' van de GOM's geënt. De bedrijvenstructuur in de Toeleveranciersdatabank Vlaanderen wordt wel dieper uitgewerkt om uitbesteders sneller tot de juiste informatie en contactpersonen te brengen.

Op 21 september werd ter gelegenheid van de industriële vakbeurs Industrial Equipment de on-lineversie van de 'SubCon'-databank gelanceerd en voorgesteld. In drie maanden tijd overschreed de vernieuwde site reeds het bezoekersaantal van het vorige jaar en telde op 31 december reeds 3.832 bezoekers.

7.4. Uitbestedingsadvies

Elke uitbesteder maar ook andere toeleveranciers die een specifiek toeleveringsbedrijf zoeken kunnen hun vraag ook rechtstreeks stellen aan de toeleveringsadviseur van de GOM. In 2004 werden via deze weg 57 vragen van bedrijven behandeld.

Overzicht bezoeken aan de on-linedatabank			
maand	aantal bezoekers/dag	aantal bezoekers/maand	aantal hits
december 2004	40	1.268	29.419
november 2004	39	1.181	24.051
oktober 2004	34	1.082	28.734
september 2004	23	301	10.914
totaal	3.832	93.118	

Bron: statistieken webhosting bedrijf

Hoofdstuk 3

De opdrachtfunctie

1. De bedrijfsadviesdienst stedenbouw en ruimtelijke ordening

.....

1.1. Opdracht

De taak van de adviesdienst stedenbouw is vierledig:

- eerstelijnszorg en informatieverstrekking inzake de stedenbouwkundige wetgeving;
- begeleiding van ondernemingen bij stedenbouwkundige problemen;
- terugkoppeling van (specifieke en structurele) problemen inzake ruimtelijke ordening naar de bevoegde instanties;
- advisering inzake BPA's + advisering van RUP's/planologische attesten op verzoek van de administratie Economie.

1.2. Uitvoering

1.2.1. Bedrijfsbegeleiding

Loketfunctie - dossierbehandeling

Vragen naar bedrijfsbegeleiding in verband met stedenbouw en ruimtelijke ordening blijken in de praktijk dikwijls gekoppeld te zijn aan vragen in verband met lokalisatieadvies en of met milieu- en/of bouwvergunningen die zich op de Investeringspromotiedienst of op de Milieuadviesdienst van de GOM Oost-Vlaanderen aandienen. Gemeenschappelijke dossiers worden daarom uiteraard gezamenlijk aangepakt. Het voorbije jaar werden 74 bedrijven begeleid met vragen en problemen rond stedenbouw en ruimtelijke ordening. Volgende problematieken werden behandeld:

- de vergunningsaanvragen;
- de verenigbaarheid van geplande activiteiten met de bestemmingen;
- de problematiek rond zonevrije bedrijven;
- de problematiek rond para-agrarische bedrijven en tuinaanleggers;
- andere: samenstelling van bouwdoSSIers, stedenbouwkundig attest, procedurele vragen, ...;
- de wisselwerking milieuwetgeving - stedenbouwwetgeving.

Publicaties

Naast het verlenen van individueel bedrijfsadvies en het verstrekken van informatie werd ook de brochure 'Bedrijf en Stedenbouwkundige Vergunning' van de vijf GOM's verder verspreid. Deze publicatie werd in september 2004 herwerkt.

In het kader van de informatieverstrekking voor de zonevrije bedrijven, werd de brochure 'Zonevrije bedrijven' herwerkt in augustus 2004.

De brochure rond het vernieuwd handhavingsbesluit werd door grote onduidelijkheden in de wetgeving, verschillende keren herwerkt in 2004 maar nog niet verspreid.

De publicaties worden meestal gedownload via de sites van de GOM Oost-Vlaanderen en de koepelwebsites van de vijf GOM's.

1.2.2. Knelpuntennota

In de overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de GOM's betreffende de adviesdienst 'Stedenbouw' wordt aan de GOM's gevraagd de knelpunten inzake de stedenbouwkundige problematiek die zij vanuit het werkveld ervaren te rapporteren aan de beslissingnemende overheid. De knelpuntennota van 2003 werd in 2004 uitgewerkt rond volgende punten:

- planning;
- vergunningenbeleid;
- herlokalisatie;
- communicatie tussen de overheid/administratie en de bedrijven;
- handhaving.

Midden 2004 werd de nota bezorgd aan de beleidsverantwoordelijken.

1.2.3. Adviesverlening BPA's / RUP's / planologische attesten

Advisering sectorale BPA's / RUP's zonevrije bedrijven + planologische attesten

In 2004 werden volgende sectorale BPA's zonevrije bedrijven geadviseerd:

- gemeente Lierde: sectoraal BPA zonevrije bedrijven - 2de fase;
- gemeente Gavere: sectoraal BPA zonevrije bedrijven;
- gemeente Beveren: sectoraal BPA zonevrije bedrijven - fase 2;
- gemeente Zele: sectoraal BPA zonevrije bedrijven - 2de voorontwerp;
- gemeente Zele: sectoraal BPA zonevrije bedrijven - deel 2: Huivelde;
- stad Zottegem: sectoraal BPA zonevrije bedrijven - deelgebied Aerts;
- stad Geraardsbergen: sectoraal BPA zonevrije bedrijven;
- gemeente Herzele: planologisch attest - Ascoop gebroeders;
- gemeente Herzele: planologisch attest - Devriendt Dirk;
- gemeente Herzele: planologisch attest - Etienne De Cock;
- gemeente Zulte: planologisch attest - Verhalle - 2de ontwerp;
- stad Oudenaarde: planologisch attest Marso;
- stad Geraardsbergen: planologisch attest Van de Schueren;
- gemeente Lovendegem: Sectoraal BPA zonevrije bedrijven;
- gemeente Evergem: planologisch attest Dewa;
- gemeente Hamme: planologisch attest Aldi NV Erpe-Mere;
- gemeente Hamme: sectoraal BPA zonevrije bedrijven - wijziging;
- gemeente Beveren: voorontwerp BPA zonevrije bedrijven.

Adviesverlening in verband met andere BPA's

Aan de GOM werd advies gevraagd omtrent:

- gemeente Lierde: BPA Dorpsstraat;
- gemeente Zulte: BPA Waregemstraat - Waalstraat - 2de ontwerp;
- stad Zottegem: RUP Buke C;

- gemeente Waasmunster: BPA - Dorp aan de Durme;
- gemeente Waasmunster: BPA - Neerstraat, praatplan;
- gemeente Waasmunster: BPA Stationsbuurt, nr 2/8.

1.3. Interdienstenoverleg planologie

In 2004 nam de GOM Oost-Vlaanderen wekelijks deel aan een interdienstenoverleg planologie binnen de provincie Oost-Vlaanderen. Deze vergaderingen hebben tot doel alle gebiedsgerichte informatie te bundelen, de betrokken personen van de lopende projecten (plannen, uitvoeringsmaatregelen, vergaderingen, enzovoort) op de hoogte te brengen en eventueel intern tot verdere afstemming te komen. Deze vergaderingen beogen met andere woorden het bevorderen van de inhoudelijke communicatie op het vlak van de ruimtelijke planning, gebiedsgerichte (project)werking, enzovoort.

In eerste instantie dienen deze vergaderingen om elkaar te informeren, maar niet om inhoudelijke debatten te voeren. Indien nodig moet dit bilateraal, of in een groep 'ad hoc' georganiseerd worden.

2. De bedrijfsadviesdienst milieu

.....

2.1. De opdracht

In opdracht van de Vlaamse regering bouwt de GOM Oost-Vlaanderen sinds 1991 een milieudienst uit. Deze bedrijfsadviesdienst milieu richt zich voornamelijk tot individuele bedrijven, maar ook tot instellingen. Deze doelgroepen kunnen er terecht voor kosteloze informatie, advies en eerstelijnsbegeleiding omtrent de meest uiteenlopende onderwerpen die verband houden met milieuzorg.

Op initiatief van de GOM is de dienstverlening uitgebreid tot het thema eco-efficiëntie en wordt er ook werk gemaakt van milieucustering op bedrijventerreinen binnen het ruime concept van parkmanagement.

2.2. Leefmilieu

De activiteiten van de milieudienst zijn ten eerste gericht op eerstelijnsadvies binnen een loketfunctie, waarbij zowel vragen rond milieuwetgeving, milieutechnologie, milieuvergunningen als ecologiesteun aan bod komen. Hoewel zou kunnen verwacht worden dat een dergelijke loketfunctie minder belangrijk wordt als gevolg van een groter privaat aanbod aan milieuadvies en een grotere interne kennis bij de bedrijven, blijkt deze dienstverlening nog steeds een grote waarde te hebben en veelvuldig gebruikt te worden door bedrijven. Naast de loketfunctie wordt tevens milieu-informatie verspreid door de organisatie van milieucontactnamiddagen omtrent actuele milieutopics. Deze studiedagen kunnen steeds op een ruime belangstelling van het Oost-Vlaamse bedrijfsleven rekenen.

2.2.1. Promotie, sensibilisatie en externe contacten

Milieubrochures

De milieudienst beschikt momenteel over zeven brochures omtrent de milieuproblematiek. Deze brochures worden regelmatig aan de wijzigende milieuwetgeving aangepast. De bedrijven kunnen deze brochures gratis aanvragen via een promotieblad in de documentatiemap van de studiedagen, via een invulstrook in de nieuwsbrief van de GOM Oost-Vlaanderen, of krijgen deze overhandigd bij de dagelijkse adviesverlening aan bedrijven. Ook via de website van de GOM Oost-Vlaanderen en via de overkoepelende website van de vijf GOM's kunnen bedrijven deze teksten aanvragen of downloaden. Er werden dit jaar 339 brochures overgemaakt aan bedrijven en particulieren. Er bestaat veel interesse bij het bedrijfsleven voor brochures die de complexe wetgeving verduidelijken en samenvatten.

In de tabel op volgende bladzijde wordt een overzicht gegeven van de opgevraagde aantallen.

Brochure	opgestuurd per post	opgestuurd per e-mail	downloads	Totaal
Bedrijf en milieu	34	1	32	67
Handleiding milieuvergunningaanvraag	43	4	26	73
Steunmaatregelen voor milieu-investeringen en energiebesparende investeringen - Subsidieleidraad	17	1	75	93
Milieuchecklist	34	1	-	35
Milieukalender	18	1	-	19
Milieujaarplanning voor bedrijven	15	-	10	25
Milieujaarverslag	13	2	12	27
Totaal 2004	174	10	155	339

Milieucontactnamiddagen

De milieucontactnamiddagen vormen voor de milieudienst een bijkomend en doeltreffend promotiemiddel en een geschikt middel om bedrijven te informeren over nieuwe wetgeving of recente technologieën. Er wordt - als het thema het toelaat - getracht het lezingengedeelte te combineren met een mini-milieubeurs waarop de deelnemers specialisten ter zake kunnen contacteren. In 2004 werden vier milieucontactnamiddagen georganiseerd.

° Het nieuwe VLAREA

Het VLAREA, het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer, is sinds 1 juni 1998 van kracht. Het is een bundeling van de uitvoeringsbesluiten van het afvalstoffendecreet van 2 juli 1981. Na enkele kleinere tussentijdse wijzigingen was het wenselijk om dit uitvoeringsbesluit terdege te wijzigen. Zo heeft de Vlaamse regering op 5 december 2003 een grondige wijziging van het VLAREA goedgekeurd. Dit heeft natuurlijk zijn impact op het afvalbeheer van bedrijven, overheden en burgers. Zo zijn er onder andere tal van nieuwe aanvaardingsplichten, is er een wijziging van de lijst secundaire grondstoffen en verandert er heel wat op het vlak van het vervoer.

Om de bedrijven te informeren over de inhoud en de voornaamste wijzigingen in het nieuwe VLAREA organiseerde de OVAM in samenwerking met de milieucellen van de vijf Vlaamse GOM's in iedere provincie een infonamiddag.

In Oost-Vlaanderen vond deze infosessie plaats op dinsdag 23 maart 2004 in het PAC 'Het Zuid' te Gent. Op deze milieucontactdag waren 198 deelnemers aanwezig. Uit de evaluatieformulieren bleek dat de deelnemers tevreden waren over het initiatief zodat de studiedag als succesvol kan geëvalueerd worden.

° Houtafval: Wat doen we er straks mee?

De milieucellen van de vijf GOM's organiseerden in de maanden mei-juni 2004 een milieucontactdag met als thema 'Houtafval: wat doen we er straks mee?'. Deze milieucontactdag vond plaats te Gent op dinsdag 18 mei in het PAC 'Het Zuid'.

*De minibeurs op de
milieucontactdag
'Houtafval' in het PAC te
Gent op 18 mei.*

Ieder bedrijf heeft wel te maken met houtafval zoals houten paletten of ander houten verpakkingsafval. Houtafval is een belangrijke afvalstroom die zijn oorsprong vindt in verschillende sectoren. Er werden een aantal nieuwe regelgevingen in verband met houtafval vastgesteld. Tevens dienen bedrijven hun houtafvalstoffen, voor zover dit nog niet gebeurt, selectief in te zamelen. Op deze studienamiddag kwamen onder andere de wetgeving en premies voor houten verpakkingsafval aan bod, de verbranding van houtafval in het eigen bedrijf, selectieve inzameling van houtafval en het opschonen van houtafval.

Aan deze milieucontactdag werd een minibeurs gekoppeld. Tijdens deze minibeurs konden de deelnemers vrijblijvend contact leggen met milieubedrijven die hun diensten aanboden in verband met houtafval. Vijf standhouders namen deel aan deze minibeurs. Op de milieucontactnamiddag Houtafval waren 54 deelnemers aanwezig wat een mooie opkomst betekent voor dit specifieke thema.

° Beste Beschikbare Technieken voor de metaalbewerkende nijverheid

Op 23 november 2004 vond deze milieucontactnamiddag in verband met de BBT-studie 'Metaalbewerkende nijverheid' plaats. Op het programma stonden toelichtingen over BBT en de inhoud van de studie, alsook werden mogelijkheden aangereikt om de sector op weg te helpen naar concrete oplossingen om te voldoen aan de Solventrichtlijn.

Er werd geopteerd voor twee infosessies voor de vijf Vlaamse provincies, namelijk op 19 november te Genk en op 23 november te Kortrijk. Voor deze BBT-workshop op 23 november 2004 te Kortrijk werkten de milieucel van de GOM Oost- en West-Vlaanderen samen. Er waren voor deze sessie 26 personen ingeschreven. De infonamiddag werd zowel naar organisatie als inhoudelijk goed geëvalueerd en kreeg een algemene score van 73%.

° Milieusubsidies

Deze milieucontactnamiddag met als thema 'Milieusubsidies' vond voor de GOM Oost-Vlaanderen plaats te Gent op dinsdag 14 december. De wetgeving omtrent

*Het onthaal bij de
milieucontactnamiddag
over milieusubsidies,
die plaatsvond te
Gent op 14 december.*

ecologiesteun is immers in oktober 2004 gewijzigd. Met de ecologiepremie, de opvolger van de ecologiesteun voor milieuvriendelijke investeringen, betaalt de Vlaamse overheid een deel terug van de ecologische investeringen die een bedrijf realiseert. Ten opzichte van de ecologiesteun kent de ecologiepremie tal van voordelen: grotere duidelijkheid omtrent welke investeringen in aanmerking komen én de mogelijkheid om op voorhand een simulatie uit te voeren via een internetapplicatie om na te gaan hoeveel de ecologiepremie zal bedragen. De steun kan oplopen tot 40% voor kleine en middelgrote ondernemingen en 30% voor grote ondernemingen. Deze ecologiepremie kwam uitvoerig aan bod. Daarnaast werden ook de IWT-steun voor Duurzame Technologische Ontwikkeling (DTO), de verhoogde investeringsaftrek en de premies van de energiedistributienetbeheerders toegelicht. Deze laatste premies sloten dus een vierluik van interessante subsidieprogramma's waarvoor veel bedrijven in aanmerking komen.

Op deze milieucontactnamiddag waren 44 deelnemers ingeschreven. De infonamiddag werd heel goed geëvalueerd met een score van 76 % voor algemene beantwoording van de studiedag aan de verwachtingen.

Startersdorp op IFEST 2004

De vijf GOM's organiseerden op de vakbeurs voor milieutechnologie en arbeidsveiligheid IFEST 2004 in Flanders Expo te Gent van 19 tot en met 22 oktober 2004 opnieuw een Startersdorp, met als doel startende ondernemingen de gelegenheid te bieden zich op de milieumarkt te profileren. De formule van de groepsstand biedt jonge ondernemingen het voordeel dat zij worden geïntegreerd in een groter geheel dat een maximale uitstraling garandeert bij de beursbezoeker. De beursdeelname kreeg daarbij promotionele ondersteuning doordat de groepsstand extra aandacht kreeg in de pers en in de beurscatalogoog. De organisatorische en administratieve aspecten van de groepsstand werden geregeld door de GOM's, zodat de jonge onderneming zelf zich maximaal op het

beursgebeuren kon concentreren. In het Startersdorp was de stand van de milieu- en energiediensten van de Vlaamse GOM's geïntegreerd waarop de nieuwe accenten in de dienstverlening inzake milieu en energie voor kmo's werden voorgesteld. Bij de editie 2004 namen zeven jonge milieubedrijven een stand in. De deelnemende startende ondernemingen, opgericht na 2001 en geen dochter- of zuster-onderneming van een bestaand milieubedrijf, zijn onder meer actief in de domeinen van bodemsaneringen, ontsmetting van water, verwerking van vlakglas, promotie van WKK (warmtekrachtkoppeling),... De formule van het Startersdorp werd ten zeerste geapprecieerd door de deelnemende starters.

Publicatie van artikels

De milieudienst van de GOM Oost-Vlaanderen maakt haar activiteiten zoals de milieucontactdagen evenals de aanwezige kennis omtrent milieuwetgeving regelmatig kenbaar via het schrijven van artikels, zowel in de eigen nieuwsbrief 'GOM & Bedrijf', als in externe publicaties.

2.2.2. Dienstverlening aan bedrijven

In 2004 werden 267 op maat opgestelde bedrijfsadviezen, waarvan 214 vragen en 53 meer uitgebreide dossiers, van bedrijven of instellingen door de milieudienst beantwoord. Bedrijven kunnen bij de milieudienst te weten komen wat hun milieuverplichtingen zijn, zoals het in orde zijn met alle milieuvergunningen, het voldoen aan de geldende VLAREM II-voorwaarden en het vervullen van verschillende administratieve taken zoals de solventenboekhouding, de melding afvalstoffen, de berekening van milieuheffingen, het milieujaarverslag, het bodemsaneringsdecreet enzovoort.

De loketfunctie blijkt, met gemiddeld een kleine dertig vragen per maand, nog steeds van belang te zijn voor de bedrijven. Relatief eenvoudige vragen kunnen telefonisch, per e-mail of via briefwisseling afgehandeld worden. Iets complexere vragen (dossiers), vergen meestal een bedrijfsbezoek of een infovergadering. In de praktijk gaat het dan vooral om milieuvergunningsaanvragen, bemiddelingen tussen overheid en bedrijf en subsidiedossiers. De belangrijkste thema's waarover de vragen en dossiers handelen, worden hieronder geschetst.

De Oost-Vlaamse bedrijven die een beroep deden op de milieudienst hadden voor het merendeel vragen die rechtstreeks verband houden met de indelingslijst met de milieubranchen of de procedures van Vlarem I en de milieuvergunning (namelijk 102 vragen en dossiers). Daarnaast blijven de milieuvoorwaarden van VLAREM II een onderwerp van interpretatieproblemen (41 vragen en dossiers). De overige vragen handelden grotendeels over bodem (15), de afvalstoffenwetgeving, inclusief het uitvoeringsbesluit VLAREA (28) en afvalwater (18). Minder vragen werden dit jaar gesteld omtrent de bepalingen in verband met verpakkingen, geluid en grondwater.

Het valt op dat steeds kleinere bedrijven de weg naar de milieudienst vinden. Eveneens komen de bedrijven bij de milieudienst terecht met de vraag of ze subsidies in het kader van het ecologiecriterium, en sinds oktober 2004, de ecologiepremie

kunnen bekomen en hoe ze daarbij het best tewerk kunnen gaan (36 vragen en dossiers). Al deze vragen zijn zowel van kmo's als van grote bedrijven afkomstig. Hieruit blijkt dat een infopunt voor specifieke vragen omtrent milieuwetgeving noodzakelijk is. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de vragen en dossiers gerangschikt per thema.

Onderwerp	aantal vragen	aantal dossiers	totaal
Milieuvergunning en Vlare I	73	29	102
Vlare II	39	2	41
Ecologiepremie	33	3	36
Bodem	15	-	15
Water	17	1	18
Afval	16	12	28
Allerlei	21	6	27
Totaal	214	53	267

2.2.3. Dienstverlening aan instellingen

Geregeld wordt de adviseur milieu gevraagd om als gastspreker bij diverse instellingen op te treden. Zo verzorgde de milieuadviseur van de GOM Oost-Vlaanderen in het najaar een bijdrage in het cursusonderdeel 'Taken van de milieucoördinator' in de opleiding 'Bedrijfsbeheer - optie milieuadministratie' van de Hogeschool Gent.

2.2.4. Beleidsondersteuning en terugkoppeling

Terugkoppeling van problemen die de milieuadviseurs ervaren in het bedrijfsleven naar de bevoegde overheid behoort ook tot de taken van de milieudienst. Deze problemen worden regelmatig gebundeld in een nota die aan de overheid wordt overgemaakt.

In verband met de opmaak van een Knelpuntennota 2004 werden vier rondetafelgesprekken georganiseerd in de maanden juni en juli 2004. Consultantbureaus, intermediairen, administraties, gemeentelijke ambtenaren, federaties en bedrijven werden uitgenodigd tot deelname aan de rondetafelgesprekken om zo een breed veld van input te bekomen voor de opmaak van een knelpuntennota. De rondetafelgesprekken vonden plaats op 21 juni te Antwerpen (vier deelnemers), op 23 juni te Limburg (zes deelnemers), op 24 juni te Kortrijk (tien deelnemers) en tenslotte op 13 juli te Gent (vier deelnemers). De opmerkingen werden verwerkt in de knelpuntennota.

Via de SERV en de MINA-raad worden de milieucellen elektronisch op de hoogte gebracht van een groot aantal adviesvragen over nieuwe milieuregelgeving die op komst is.

Met de 8ste directie (Leefmilieu) van het Oost-Vlaams provinciebestuur is er overleg in verband met het Provinciaal Milieubeleidsplan 2005-2009. Het openbaar onderzoek liep van 1 december 2004 tot 31 januari 2005. De milieuadviseurs namen het ontwerp

door en bundelden hun advies en commentaar in een korte nota die doorgegeven werd aan de milieudienst van de provincie Oost-Vlaanderen. Tevens werd het jaarprogramma van de milieucel en de energiecél ingebracht in het provinciale milieujaarprogramma.

2.2.5. Medewerking aan het project 'Interne Milieuzorg in de Vlaamse overheid'

In het regeerakkoord van de Vlaamse regering werd de noodzaak tot milieuzorg binnen de Vlaamse overheid en haar overheidsinstellingen onderschreven. Zo stelde de Vlaamse regering dat de Vlaamse overheid ter zake een voorbeeldfunctie moet vervullen. Dit ambitieus stappenplan wordt uitgevoerd in de entiteiten van de Vlaamse overheid.

Elke entiteit, dus ook de GOM, diende een actieplan voor 2004 op te stellen en uit te voeren. Dit hield onder meer in: het bijhouden van een inventaris over het afval in het gebouw, de opmaak van een inventaris van het verbruikte kantoomateriaal, de opvolging van het onderhoud van de wagens, de invoering van het rectoverso kopiëren en printen alsook de opmaak van een overzicht van het woon-werkverkeer van de personeelsleden van de GOM Oost-Vlaanderen. De GOM stimuleert zo niet alleen de milieuproductiviteit van de bedrijven maar ze geeft ook zelf het voorbeeld door mee te werken aan het project 'Milieuzorg in de Vlaamse overheid'.

Als we met 42.000 ambtenaren de mouw opstropen voor het milieu maken we écht het verschil. De GOM Oost-Vlaanderen droeg alvast haar steentje bij door voortaan rectoverso te kopiëren en te printen, wat pakken papier bespaart per jaar!

2.3. Afval- en emissiepreventie (AEP) of eco-efficiëntie (EE)

Het project 'AEP-adviseurs' werd in 2000 opgestart als een proefproject van oorspronkelijk twee jaar en werd zowel in 2002, 2003 als 2004 telkens voor een jaar verlengd. De belangrijkste doelstelling was de Vlaamse bedrijven te sensibiliseren, te informeren en te adviseren omtrent AEP. Het (proef)project, dat eveneens in de provincie West-Vlaanderen liep, genoot de financiële steun van de Vlaamse overheid en werd inhoudelijk gestuurd vanuit de dienst Preventie van de OVAM. Daarbij werd in 2004, naar analogie met de nieuwe terminologie binnen het beleid, meer en meer gebruik gemaakt van de term eco-efficiëntie.

Afval- en emissiepreventie streeft naar het voorkomen of beperken van afval en emissies door reductie aan de bron of door intern hergebruik. Eco-efficiëntie omvat AEP maar is ruimer aangezien ook bijvoorbeeld extern hergebruik van afvalstoffen aan bod komt.

Eco-efficiëntie, en in het bijzonder afval- en emissiepreventie, beoogt een proactieve benadering van de milieuproblematiek die veel verder gaat dan enkel het voldoen aan wetgeving door het gebruik van nageschakelde technieken. Door het toepassen van eco-efficiëntie kan een bedrijf naast ecologische winst (winst voor het milieu) ook economische winst (voor het eigen bedrijf) realiseren. Het verminderen van het

ontstaan van afval leidt immers tot minder grondstofverlies en dus een hogere efficiëntie en economische winst. Veel bedrijven zijn nog steeds te weinig op de hoogte van dit concept of passen het nog niet optimaal toe. Daarom blijft het noodzakelijk dat bedrijven kunnen steunen op sensibilisatie, informatieverstrekking en externe begeleiding.

De dienstverlening werd in 2004, op aansturen van de OVAM, vooral beheerst door een sterke sensibilisatie omtrent de nieuwe term eco-efficiëntie. Daarbij werd ook dit jaar vastgehouden aan de driedelige benadering die de voorbije jaren werd uitgebouwd om het vernieuwde concept naar bedrijven over te brengen:

- algemene sensibilisatie van bedrijven rond EE, via een groepsbenadering;
- individuele sensibilisatie van bedrijven, via eerstelijnsadvies en individuele begeleiding op preventiegebied;
- terugkoppeling naar de Vlaamse overheid (dienst Preventie van de OVAM) over de preventiesituatie en attitude bij bedrijven als ondersteuning van het beleid ter zake.

Daarnaast loopt sinds 1997 tevens een Afval- en Emissiepreventie (AEP)-subsidiereglement via de provincie Oost-Vlaanderen en werkt de EE-adviseur mee aan het Milieucharter van Voka - Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen.

2.3.1. Algemene sensibilisatie en informatieverspreiding

Verspreiding van informatie

° Algemene sensibilisatiebrochure

Voor sensibilisatie omtrent het vernieuwde eco-efficiëntieconcept, werd door de OVAM een nieuwe folder ontwikkeld en uitgegeven. De folder 'Eco-efficiëntie: meer doen met minder' belicht het concept en de voordelen van eco-efficiëntie. Bij deze folder wordt een inlegblad gebruikt dat door de GOM's werd opgemaakt en dat de specifieke EE-dienstverlening van de GOM's verduidelijkt. De folders en inlegbladen werden in 2004 verspreid tijdens de verschillende infonamiddagen en bij mailings.

° Uitgebreide infomap

Als naslagwerk voor geïnteresseerde bedrijven werd een uitgebreide infomap opgesteld die naast de mogelijkheden en voorbeelden van eco-efficiëntie ook een overzicht geeft van de beschikbare hulpmiddelen en infobronnen (websites, publicaties, organisaties, ...).

Deze infomap 'Eco-efficiëntie: praktische handleiding en overzicht beleid en instrumenten van de Vlaamse overheid' werd in 2004 verspreid tijdens de verschillende infonamiddagen.

° Artikels en websites

In elke GOM & Bedrijf werd een artikel opgenomen over eco-efficiëntie, gekoppeld aan een bepaalde geplande studiedag of aan een bepaald aspect van de dienstverlening. Tevens werd een artikel geschreven voor het tijdschrift 'Toeleveren Vandaag'.

De eigen website werd aangepast aan het vernieuwde concept eco-efficiëntie, en er werden aanpassingen en aanvullingen opgemaakt voor de website www.eco-efficiëntie.be van de OVAM.

Infonamiddagen en workshops

Voor de algemene sensibilisatie van bedrijven worden tevens workshops en infonamiddagen georganiseerd. In 2004 betrof het:

° Workshopreeks 'meten, weten, winnen'

Het meten, registreren en interpreteren van milieugegevens geeft meer inzicht in de milieusituatie waardoor gemakkelijker over milieuprestaties kan gecommuniceerd en gediscussieerd worden. Een goed overzicht van het verbruik van water, energie, grondstoffen en van de geproduceerde afvalstromen en emissies is onontbeerlijk om het productieproces te beheersen en te optimaliseren.

Om bedrijven te laten kennismaken met enkele registratiemethodes en praktische tips aan te reiken in verband met het meten, registreren en evalueren van milieuprestaties, organiseerden de EE-adviseurs een reeks van vier workshops:

- het uitvoeren van een wateraudit;
- het uitvoeren van een energieaudit;
- het inventariseren van stofstromen;
- het berekenen van afvalkosten met MAMBO.

In kleine groepjes (vijf tot tien personen), kwam kort de theorie van het thema aan bod, die dan op een interactieve manier in praktische oefeningen werd toegepast. De opleiding werd verzorgd door externe experts en door de energie- en de EE-adviseurs van beide GOM's.

Tabel: Workshopreeks: data en aantal deelnemers

'meten, weten, winnen'	datum	aantal deelnemers
Workshop 1: Wateraudit	30 maart (Gent)	9
Workshop 2: Energieaudit	20 april (Gent)	7
Workshop 3: Stofstromen	11 mei (Gent)	5
Workshop 4: Afvalkosten Mambo	22 juni (Gent) 24 juni (Kortrijk)	4 10
Totaal		35

In totaal hebben 35 personen deelgenomen aan de workshopreeks. Uit de evaluatie bleek dat de gemiddelde algemene tevredenheidsscore 77% bedroeg.

° Workshops 'Mambo'

Het softwarepakket 'Mambo' werd ontwikkeld door de OVAM om bedrijven de mogelijkheid te bieden hun werkelijke afvalkosten te berekenen. De EE-adviseurs van Oost- en West-Vlaanderen organiseren op regelmatige basis opleidingen over Mambo.

Tijdens de opleidingen geven de EE-adviseurs de deelnemers een toelichting over de berekening van afvalkosten, waarna ze de kans krijgen om zelf, op computer, met Mambo aan de slag te gaan. In 2004 vonden volgende sessies plaats:

- 22 en 24 juni: in het kader van de eigen opleidingreeks 'meten, weten, winnen' voor bedrijven (zie hierboven);
- 8 oktober: bij Syntra Hasselt in de opleiding milieucoördinator;
- 8 november: bij de Hogeschool Gent voor studenten milieuadministratie;
- 16 december: eigen workshop voor bedrijven.

° Infonamiddag 'Eco-efficiëntie: focus op reductie, optimaal beheer en hergebruik van afval'

Op 29 april werd te Gent een infonamiddag georganiseerd in verband met afvalpreventie, -hergebruik en optimaal beheer. In eerste instantie werden de belangrijkste principes en mogelijkheden voor afvalpreventie via procesaanpassingen besproken. Dit werd tevens geïllustreerd door middel van een praktijkgetuigenis. In een tweede deel werden hergebruik, optimaal beheer en selectieve inzameling van afval bekeken. Aan bod kwamen de wettelijke aspecten en de praktische mogelijkheden. Tenslotte werden ook de premies van Val-I-Pac als stimulering voor selectieve inzameling toegelicht.

Voor deze infonamiddag waren 41 personen ingeschreven (exclusief sprekers en organisatoren). De infonamiddag werd zowel naar organisatie als inhoudelijk goed geëvalueerd en kreeg een algemene score van 73%. Deze infonamiddag vond op 5 mei tevens plaats in West-Vlaanderen.

° Infonamiddag 'Eco-efficiëntie: de praktijk van meten is weten'

Op 16 juni werd te Gent een infonamiddag georganiseerd waarbij de voordelen van het principe 'meten is weten' geïllustreerd werden via drie bedrijfsgetuigenissen. Deze bedrijven, die succesvol hun milieuprestaties registreren als basis voor het opvolgen en verminderen van hun milieukosten, fungeerden als voorbeeld en inspiratiebron voor de aanwezigen. Daarnaast werd dieper ingegaan op het gebruik van prestatie-indicatoren (efficiëntie-indicatoren) en het berekenen van milieukosten.

Voor deze infonamiddag waren negentien personen ingeschreven. De infonamiddag werd heel goed geëvalueerd (77%) en er was veel interactie tussen de aanwezigen. Deze infonamiddag vond op 9 juni tevens plaats in West-Vlaanderen.

° Infonamiddag 'Eco-efficiënt bedrijfsmatig verpakken'

Op 7 december werd te Kortrijk voor Oost- en West-Vlaanderen samen een infonamiddag georganiseerd in verband met bedrijfsmatig verpakken. Tijdens deze

inforonamiddag werd een overzicht gegeven van de mogelijkheden om het verpakkingsproces te optimaliseren via het gebruik van minder verpakkingen, herbruikbare verpakkingen of eco-design van verpakkingen en verpakkingsgerichte innovatie. Dit alles werd geïllustreerd met een voorstelling van het CAPE-programma om de pallettatie en het transport te optimaliseren. Tevens kwamen twee bedrijfsgetuigenissen aan bod over de eco-efficiënte maatregelen in het verpakkingsproces. Als afsluiter werd het initiatief PREVENT.pack voorgesteld, een gezamenlijk initiatief van de bedrijfswereld en de overheid om bedrijven te ondersteunen en te stimuleren om aan verpakkingspreventie te doen. Voor deze inforonamiddag waren achttien personen ingeschreven. De inforonamiddag werd zowel organisatorisch als inhoudelijk goed geëvalueerd met een gemiddelde score van 73%.

° Voordrachten op infodagen van derden

De EE-adviseurs van de GOM Oost- en West-Vlaanderen verlenen beide regelmatig hun medewerking aan opleidingen of studiedagen van derden in verband met eco-efficiëntie en afval- en emissiepreventie. Zo gaf de adviseur van de GOM Oost-Vlaanderen in 2004 volgende voordrachten:

Datum	Thema voordracht	Omkadering
28/01/04	AEP/EE in de praktijk	Opleiding tot milieucoördinator, IVPV (Instituut Voor Permanente Vorming).
18/03/04	AEP/EE in de praktijk	Opleiding bio-ir. milieutechnologie, UGent, keuzevak AEP in voorlaatste en laatste jaar
27/05/04	AEP/EE en milieuzorg in de praktijk	Opleiding Facility Management, KaHo Sint-Lieven, Sint-Niklaas
02/12/04	AEP/EE en milieuzorg in de praktijk	Opleiding Facility Management, KaHo Sint-Lieven, Sint-Niklaas

IFEST 2004

Eco-efficiëntie was het centrale thema op IFEST 2004. Door de EE-adviseur werd promotie gemaakt voor de eco-efficiëntieprijs via onder meer een mailcampagne naar de milieucharterbedrijven waarbij ze geïnformeerd werden omtrent het bestaan van deze prijs en tegelijkertijd aangezet werden hun project in te dienen, eventueel met de hulp of begeleiding van de GOM.

Verder verzorgde de EE-adviseur op 22 oktober een dag permanentie op de eco-efficiëntiestand van de dienst Preventie van de OVAM en gaf er een korte lezing over Mambo.

2.3.2. Individuele sensibilisatie en begeleiding

Loketfunctie

Bedrijven kunnen bij de EE-adviseur terecht met al hun vragen omtrent preventie in het algemeen of toegepast op hun bedrijf of sector. Deze loketfunctie is nog steeds weinig gekend bij de bedrijven, al dient opgemerkt te worden dat het niet altijd

evident is een onderscheid te maken tussen vragen aan het milieu- en aan het EE-loket.

In 2004 werden, naast de vragen die gerelateerd zijn met de eco-scan of het AEP-stappenplan, een twintigtal losstaande vragen gesteld, onder andere omtrent overzichten van preventiemaatregelen voor bepaalde sectoren, regenwatergebruik, preventie- en verwerkingsmogelijkheden voor bepaalde afvalstromen, ...

Bedrijfsspecifieke begeleiding: eco-scan

Een eco-scan is een korte bedrijfsdoorlichting die tot doel heeft het milieubeleid en de milieuaspecten van het productieproces kritisch te bekijken en het afval- en emissiepreventiepotentieel van het bedrijf in te schatten. Deze doorlichtingsmethodiek, die de GOM's van Oost- en West-Vlaanderen zelf ontwikkelden, steunt op een vragenlijst die tijdens een bedrijfsbezoek samen met de milieu-verantwoordelijke wordt overlopen. In een kort rapport analyseert de EE-adviseur de afvalhoeveelheden en -kosten en worden een aantal mogelijks haalbare preventiemaatregelen geformuleerd om de milieu-impact en -kosten van het bedrijf te reduceren. In 2004 werd bij tien bedrijven een eco-scan uitgevoerd.

Daarnaast werden drie andere bedrijfsspecifieke begeleidingen uitgevoerd: het opstellen van een solventboekhouding, begeleiding bij een afvalaudit en het verzamelen van gerealiseerde preventiemaatregelen met bespreking van verdere mogelijkheden.

Verzamelen van bedrijfsvoorbeelden

Om bedrijven te overtuigen van de voordelen van eco-efficiëntie blijken vooral bedrijfsvoorbeelden inspirerend te werken. Als alternatief voor het verzamelen van bedrijfsvoorbeelden werd in 2004, in samenwerking met de OVAM, een eco-efficiëntie-infomap opgesteld met vermelding van voorbeelden en infobronnen. Daarnaast werden bedrijven in het kader van de eco-efficiëntieprijs van Ifest aangemoedigd om hun realisaties in te dienen bij de OVAM. Tenslotte werden, op vraag van de OVAM, enkele bedrijfsvoorbeelden verzameld bij de Presti 4-bedrijven. Daarvoor werden twee bedrijven bezocht waarvan een uitgebreid artikel geschreven werd, dat door de OVAM gebruikt zal worden voor een uitbreiding op de publicaties 'Bedrijvig in Milieuzorg'.

2.3.3. Terugkoppeling naar overheid (dienst Preventie, OVAM)

Op regelmatige basis wordt de werking van de EE-adviseurs besproken en eventueel bijgestuurd door middel van stuurgroepvergaderingen (EE-adviseurs en dienst Preventie, OVAM). In 2004 werd maandelijks vergaderd, waardoor de werking van de adviseurs op korte termijn bijgestuurd kon worden. De EE-adviseurs konden op die manier inspelen op de wensen of opportuniteiten die door de OVAM aangehaald werden.

Er worden driemaandelijkse werkingsverslagen opgemaakt waarin de uitgevoerde activiteiten besproken worden. Daarnaast wordt jaarlijks een nota opgesteld om het beleid te informeren over de attitude van de bedrijven rond preventie en over de knelpunten en opportuniteiten die vanuit de praktijkervaring werden vastgesteld.

2.3.4. Het provinciaal AEP-subsidiereglement

Sedert 1997 kunnen Oost-Vlaamse kmo's tot vijftig werknemers deelnemen aan het provinciaal AEP-subsidiereglement. De provincie Oost-Vlaanderen maakt hiervoor sinds 2003 jaarlijks een budget van 45.000 euro vrij. Elk bedrijf dat het AEP-stappenplan in vier fasen doorloopt en daarvan een eindrapport opstelt, kan daarvoor een subsidie van 2.500 euro krijgen. De deelnemende bedrijven kunnen daarbij bovendien gratis een beroep doen op de adviseurs milieu van de GOM Oost-Vlaanderen voor technische bijstand en praktische begeleiding. In 2004 hebben negen bedrijven hun project volledig afgewerkt en hun rapport ingediend. Eind 2004 zijn opnieuw tien bedrijven gestart met hun AEP-project, dat in 2005 zal worden afgerond.

2.3.5. Het Oost-Vlaams Milieucharter

De EE-adviseur zetelt ook in de evaluatiecommissie van het 'Milieucharter', een project dat door Voka - Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen reeds meerdere jaren wordt uitgevoerd met steun van het Vlaamse Gewest in het kader van het Presti 4-programma. Deelnemende bedrijven engageren zich hierbij om een proactief actieplan uit te voeren. De evaluatiecommissie evalueert de kandidaat-deelnemers en beoordeelt de uitvoering van de actieplannen.

In het voorjaar van 2004 werd de uitvoering van de actieplannen van de 31 Milieucharterdeelnemers 'cyclus 2003' beoordeeld. Daarnaast heeft de evaluatiecommissie begin 2004 ook de potentiële deelnemers voor de 'cyclus 2004' beoordeeld en beslist over hun deelname. Er zijn opnieuw een dertigtal deelnemers. De EE-adviseur nam deel aan een vijftal bedrijfsbezoeken en aan de vergaderingen van de evaluatiecommissie.

2.4. Duurzame bedrijventerreinen

Eenieder die de afgelopen jaren op het vlak van de ontwikkeling en het beheer van bedrijventerreinen actief was, kon er niet omheen: verduurzaming werd het modewoord. Met verduurzaming en kwaliteitsverhoging van de industriezone als doelstelling en parkmanagement en interbedrijfssamenwerkingsprojecten als middel, werden in Vlaanderen tal van lokale en regionale projecten opgestart. Zo ook bij de GOM Oost-Vlaanderen, die reeds in 2002, bij de projectdefiniëring van twee Interreg IIIA-projecten, met name 'Juridische structuur - bedrijvencluster' en 'Milieucusters op bedrijventerreinen', haar eerste stappen in dit nieuwe domein zette. Beide projecten worden hieronder verder toegelicht.

In Vlaanderen werden, uit de opgedane praktijkervaringen en de uitgevoerde theoretische studies, de eerste conclusies gebundeld in disseminatierapporten en handboeken. Deze trachten het de terreinontwikkelaar en -beheerder makkelijker te maken door dit nieuwe kennisdomein logisch te benaderen en aan de hand van praktijkvoorbeelden aanschouwelijk voor te stellen.

Het ministerie van de Vlaamse gemeenschap, administratie economie, afdeling economisch ondersteuningsbeleid publiceerde in 2004 de 'Handleiding bij de ontwikkeling en het beheer van bedrijventerreinen', die de rol schetst van drie

instrumenten, het inrichtingsplan, het uitgifteplan en het terreinbeheersplan in het traject van de voorbereiding tot uitgifte, exploitatie en beheer van een bedrijventerrein.

De GOM Oost-Vlaanderen gaf in 2004 het rapport 'Juridische voorstudie van interbedrijfssamenwerking in industriezones' uit, van de hand van de auteurs prof. Greet Van Eetvelde en lic. Eva Delange. Dit rapport kwam tot stand binnen het Interreg IIIA-project 'Juridische structuur - bedrijvencluster', een project onder coördinatie van de GOM Oost-Vlaanderen binnen de Euregio Scheldemond met steun van de Europese Unie. Dit studierapport mag een aanzet bieden voor de juridische uitwerking van samenwerkingsvormen op bestaande én nieuwe bedrijventerreinen.

Ondertussen werkte de GOM verder aan de praktijk van het verhaal en dit binnen het Interreg IIIA-project 'Milieuclusters op bedrijventerreinen'. De ervaring leerde ons in 2004 dat een verbreding van het opgezette doel om milieusamenwerkingsverbanden op te starten, een draagvlak vindt bij de bedrijven en een noodzaak is om de beoogde verduurzaming van de projectterreinen te kunnen verderzetten.

Provinciale subsidie 'Duurzame bedrijventerreinen'

De bovenvermelde GOM-projecten inspireerden het Oost-Vlaams provinciebestuur bij haar voortdurende inspanningen om een verbetering van het bedrijfseconomisch resultaat te koppelen aan duurzaam ondernemen. Het provinciaal subsidiebesluit 'Duurzame bedrijventerreinen' betoelaagt sinds 2004 clusters van bedrijven die een concreet actieplan wensen uit te voeren. De subsidie is voorzien voor het (gedeeltelijk) dekken van de externe kosten die gemaakt worden voor concrete implementaties, praktische toepassingen en resultaatgericht onderzoek binnen het samenwerkingsverband van bedrijven. De subsidie bedraagt maximum 30.000 euro, waarbij 75% van de aangetoonde kosten kunnen betoelaagd worden.

GOM-publicatie
'Juridische voorstudie van
interbedrijfs-
samenwerking in
industriezones'

In 2004 werden de eerste twee projectaanvragen goedgekeurd, met name voor de vzw De Prikels voor het bedrijventerrein De Prikels te Nazareth/Deinze en voor de vzw Vereniging van Gentse Havengebonden Ondernemingen (VeGHO) voor het Skaldenpark in de Gentse haven.

2.4.1 Juridische structuur - bedrijvencluster

Het Interreg IIIA-project 'Juridische structuur - bedrijvencluster', opgestart begin 2003, werd midden 2004 afgerond. Het project werd aangestuurd door de GOM Oost-Vlaanderen, in samenwerking met de Universiteit Gent, het makelaarskantoor van Alten & van Hoeve en met steun van de stad Gent, de gemeente Terneuzen en de provincies Oost-Vlaanderen en Zeeland. Het juridisch onderzoek gebeurde door het advocatenkantoor DLA Caestecker te Brussel in samenwerking met de Nederlandse partner Ecorys-Kolpron. De GOM Oost-Vlaanderen speelde een coördinerende rol, zowel in het samenbrengen van de partijen als in de ontwikkeling en voortgang van het project.

Naast bewustwording van de omvang en diepgang van de duurzaamheidsproblematiek op bedrijventerreinen, had het project tot doel een draaiboek te ontwikkelen voor de selectie van een geschikt juridisch model voor samenwerkingsinitiatieven tussen private en/of publieke partners in een industriële omgeving. Immers, de realiteit leert dat initiatieven tot samenwerking tussen naburige bedrijven in een industriële zone, hoewel met beduidend positief totaaleffect (ecologisch en economisch), uiteindelijk vaak stranden. De oorzaak wordt veelal gevonden in een gebrek aan juridische draagkracht die de bedrijven zekerheid en duidelijkheid verschaft inzake financiële input, inzet van mensen en middelen, duiding van taken en verantwoordelijkheden die het samenwerkingsvoorstel concretiseren.

Samenvattende eindpublicatie

Dit draaiboek, in onderaanneming uitgevoerd door DLA Caestecker en Ecorys-Kolpron, werd door de Universiteit Gent - partner in het project - herwerkt tot een beknopt, vlot leesbaar document dat is bestemd voor een ruim, ook niet-juridisch publiek. De publicatie 'Juridische voorstudie van interbedrijfssamenwerking in industriezones' wordt door de GOM Oost-Vlaanderen gratis verspreid naar alle geïnteresseerden.

Het rapport biedt alvast een basis voor verdere uitwerking van milieuclustering op binnen- en buitenlandse bedrijventerreinen, waaronder de projectterreinen 'Technologiepark Ardoyen' en 'Business Park Terneuzen', maar eveneens op het Oost-Vlaamse Skaldenpark, in Zeeuwse industriezones enzovoort.

Workshop

Tenslotte werd op 8 juni 2004 bij OCAS te Zelzate een afsluitende workshop georganiseerd: 'Duurzame bedrijventerreinen juridisch bekeken: van theorie naar praktijk'. Deze workshop richtte zich tot ontwikkelaars en beheerders van bedrijventerreinen, tot lokale overheden en bedrijven, gelegen op een

bedrijventerrein en met interesse voor interbedrijfssamenwerking. Deze workshop had met 109 deelnemers heel wat succes. Onder meer werd de samenvattende eindpublicatie er verdeeld, naast de presentatie van acht korte lezingen, waarin verschillende standpunten en ervaringen uit Vlaanderen en Nederland rond milieusamenwerking tussen bedrijven werd uiteengezet.

2.4.2 Milieuclusters op bedrijventerreinen

Binnen het Interreg IIIA-project 'Milieuclusters op bedrijventerreinen' wordt sinds begin 2003 bij de partners GOM Oost- en West-Vlaanderen de nadruk gelegd op het initiëren van samenwerkingsverbanden tussen bedrijven. Ook bij de Zeeuwse partner (Kring van Werkgevers Kanaalzone Terneuzen, Industriegroep Midden-Zeeland en de provincie Zeeland) vormt het opstarten van bedrijvenclusters een onderdeel van de activiteiten.

Het project bevindt zich bijna in de eindfase, vermits de clusteractiviteiten op de projectterreinen Skaldenpark en Moervaartpark in de Gentse haven eind 2005 worden afgerond. Binnen de definiëring van een nieuw project, waarin de resultaten van 'Milieuclusters op bedrijventerreinen' op andere Oost-Vlaamse bedrijven-terreinen kunnen toegepast worden, wordt tevens rekening gehouden met de mogelijkheid om de resultaten in de Gentse haven te bestendigen.

Verbreding van de projectdoelstellingen

Ruimer dan de oorspronkelijke doelstellingen van 'Milieuclusters op bedrijven-terreinen' blijken de geïnitieerde samenwerkingsverbanden veel breder te zijn dan zuivere milieusamenwerkingsverbanden. De verduurzaming die op de bedrijventerreinen bewerkstelligd wordt, slaat immers op de zogenaamde 3 P's (people, planet en profit). Hierbij krijgt het sociale en het financiële aspect evenzeer aandacht als het milieuaspect.

Een aantal opgestarte bedrijvenclusters op de projectterreinen vallen dan ook eerder onder de noemer van interbedrijfssamenwerking met een focus naar het collectief uitbaten van organisatorische voorzieningen en van bedrijfsfuncties (met name het samen aankopen van goederen of samen uitbesteden van diensten). Op de projectterreinen word nu immers vertrokken vanuit het totaalconcept van 'bedrijventerreinmanagement'.

Wat is bedrijventerreinmanagement?

Bedrijventerreinmanagement kan gedefinieerd worden als 'het sturen van de inrichting en het integrale beheer van het terrein'. Bedrijventerreinmanagement is dus een instrument voor het goed beheer van bestaande bedrijventerreinen en van nieuwe terreinen binnen hun exploitatiefase. Bedrijventerreinmanagement omvat onder andere volgende pakketten met een verschillende graad van complexiteit: verfraaiing (bijvoorbeeld bewegwijzering, aspecten van beeldkwaliteit), facilitair beheer, met name collectieve (organisatorische) voorzieningen (bijvoorbeeld sameninkoop van onderhoud van gebouwen en groen, van beveiliging), utilitair beheer (bijvoorbeeld sameninkoop van energie), ontwikkelingsmanagement

Een v.b. van diversificatie takenpakket parkmanagement									
Toename intensiteit parkmanagement	Werkinggebied bij het vormen van milieucusters							E Vestigings management	
								D Ontwikkelings management	E1 Promotie PR
								D1 Milieumanagement	E2 Acquisitie nieuwe bedrijven
								D2 Kennisuitwisseling	E3 Tijdelijke bedrijfsruimte
								D3 Kwaliteitsmanagement	E4 Ruilverkaveling
								D4 Vergunningen coördinatie	E5 Lease concepten
								D5 Starterscentrum	
								D6 Trainingen trainingencentrum	
								D7 Bouwadvies architectuur	

(bijvoorbeeld coördinatie rond vergunningen, rond architectuur voor nieuw op te richten gebouwen) en vestigingsmanagement (bijvoorbeeld acquisitiebeleid voor nieuwe te vestigen bedrijven). Inzonderheid behoren ook aspecten van rationeel en zuinig ruimtegebruik en (her)uitgifte in functie van leegstand of hinder tot een goed terreinbeheer.

Pilootterreinen Skaldenpark en Moervaartpark in de Gentse haven

Zoals hierboven reeds aangehaald, werden op de projectterreinen verschillende bedrijvenclusters gerealiseerd of opgestart. Deze zijn, geordend per type samenwerkingsverband:

Facilitair beheer:

- de opmaak van een terreinoverkoepelend bedrijfsvervoerplan voor het Skaldenpark;
- de onderhandelingen met de VVM De Lijn om een openbaar vervoeraanbod vanuit Gent naar het havengebied te bekomen;
- de opstart van een private Skaldenpark-pendelbusdienst in samenwerking met de uitzendsector, die sinds december 2003 dagelijks een vijftigtal personen naar het Skaldenpark en omgeving brengt en waarmee 770 personen een job aangeboden kregen;
- gezamenlijke aanpak van onderhoud van het private groen door een sociale werkplaats voor een vijftal bedrijven;
- groepsinkoop van haalbaarheidsstudies naar rationeel waterbeheer binnen het bedrijf;

Persconferentie op 13 februari met de eerste hoopgevende resultaten van het bedrijfsvervoerplan voor het Skaldenpark

- groepsinkoop van onderhoud van gebouwen en parkings;
- gezamenlijke aanpak voor de bewaking van het Skaldenpark.

Utilitair beheer:

- groepsinkoop van elektriciteit voor een zestiental bedrijven in Gent en Brugge;
- groepsinkoop van een meetcampagne voor het opsporen van lekken in persluchtleidingen voor een zestal bedrijven;
- groepsinkoop van een relightingstudie.

In februari 2004 werd een persconferentie georganiseerd waarin de eerste resultaten van het bedrijfsvervoerplan van het Skaldenpark werden voorgesteld.

Wat de openbaar vervoerproblematiek op het Skaldenpark betreft, werden in 2004, naast de loutere opmaak van een bedrijfsvervoerplan, tal van inspanningen geleverd. Er werd geijverd voor de opstart van een openbaar vervoeraanbod door De Lijn. Dit aanbod is eind 2004 nog niet gerealiseerd. De GOM Oost-Vlaanderen tracht mee met andere partijen zoals het provinciebestuur, de stad Gent, het Havenbedrijf Gent, de bedrijvenvereniging VeGHO en de uitzendsector dit dossier te deblokken.

Tenslotte werden ook een aantal inhoudelijke infosessies en workshops georganiseerd, onder meer in functie van het opstarten van de clusters omtrent groepsinkoop van elektriciteit en gezamenlijke aanpak van bewaking.

In 2005 zal de nadruk gelegd worden op het verderzetten en afwerken van opgestarte clusters. Tevens zullen nog enkele nieuwe initiatieven worden gestart en zal veel aandacht besteed worden aan een ruime disseminatie van de projectresultaten.

3. De bedrijfsadviesdienst energie

.....

3.1. De opdracht

In opdracht van de Vlaamse regering verleende de GOM Oost-Vlaanderen in 2004 verder energieadvies aan kleine en middelgrote ondernemingen.

In Vlaanderen is er vooralsnog geen dwingende wetgeving omtrent het invoeren van energiebesparende maatregelen in bedrijven. Deze dienen er dan ook met voornamelijk economische argumenten van overtuigd te worden dat investeringen die een daling van het energieverbruik met zich meebrengen zinvolle investeringen zijn die de jaarlijkse elektriciteits- of brandstofactuur soms gevoelig kunnen doen dalen. De opdracht van de GOM inzake de problematiek van het Rationeel Energiegebruik (REG) draagt bij tot dit bewustzijnsproces.

3.2. De zorg voor het rationeel energiegebruik

De energieadviesdienst probeert op een drietal manieren bij te dragen tot een efficiënter energiegebruik door bedrijven. Vooreerst worden kleinere vragen beantwoord, gaande van informatie naar bestaande subsidieregelingen tot het maken van een korte berekening of inschatting van een bepaalde door een bedrijf uit te voeren maatregel. Daarnaast worden er jaarlijks een aantal studienamiddagen georganiseerd over actuele energiethema's. En tenslotte wordt er voor bedrijven die daarom vragen, werk gemaakt van een grondiger energiedoorlichting.

Geregeld wordt er ook samengewerkt met de milieuadviesdienst van de GOM in het kader van het project 'Milieuclusters'. Zo werd er in de loop van het voorbije jaar een meetcampagne opgezet voor de detectie van persluchtlekken in een aantal bedrijven in de Gentse haven.

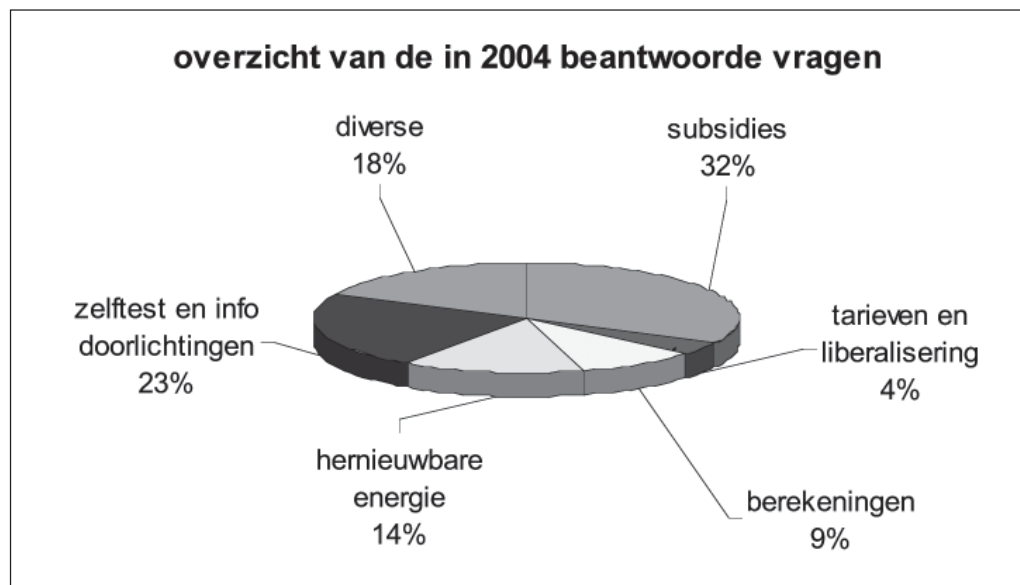
3.2.1. Adviesverlening

Om bedrijven toe te laten een beter zicht te krijgen op het energieverbruik en op de steunmaatregelen bij de financiering van energiebesparende investeringen, stelt de GOM Oost-Vlaanderen gratis de brochures 'Energiezelftest', 'Energie besparen in de horeca', 'Energie besparen in de wasserijsector' en 'Energie in de glastuinbouw' ter beschikking.

In de loop van het voorbije jaar werden er 79 algemene vragen over 'energie' gesteld, waaronder ook een aantal van particulieren. De inhoud ervan was uiteenlopend, en varieerde van een verzoek om inlichtingen over subsidies bij het uitvoeren van energiebesparende investeringen, tot kleine berekeningen in verband met energieverbruik van machines/installaties en informatie over hernieuwbare energie en tariefstructuren.

Vergeleken met vorig jaar werden er meer vragen gesteld over de mogelijkheden voor het uitvoeren van een energieaudit of -doorlichting (van 14% naar 23%), vielen

de vragen in verband met de liberalisering terug van 7% naar 4% en werd er meer informatie gevraagd over subsidiëring van energiebesparende investeringen (van 23% naar 32%).

3.2.2. Informatiedagen

Er werden in 2004 drie studienamiddagen georganiseerd:

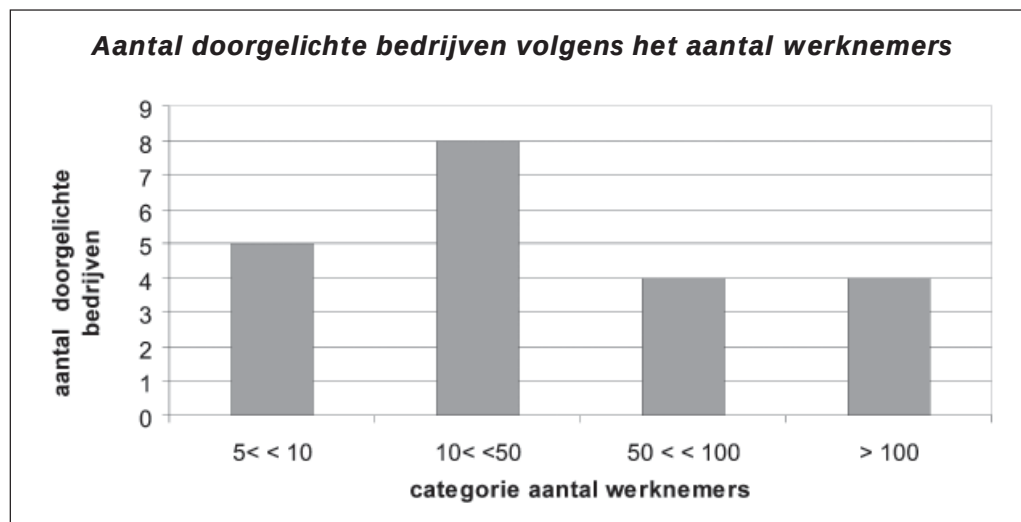
- Op 2 juni werd een informatienamiddag gehouden over verlichting. Hierbij waren veertig bedrijven aanwezig;
- Op 20 oktober werd een informatieavond georganiseerd over warmtekrachtkoppeling en de warmtekrachtcertificaten. Er waren ongeveer dertig aanwezigen;
- Op 30 november was er in Waregem een studienamiddag over persluchtproductie en -gebruik die werd bijgewoond door vijftig personen.

Daarnaast werd op drie infonamiddagen, georganiseerd door derden een toelichting gegeven over de energiedoorlichting in een bedrijf, over persluchtgebruik in de wasserijsector en over 'energie en innovatie'.

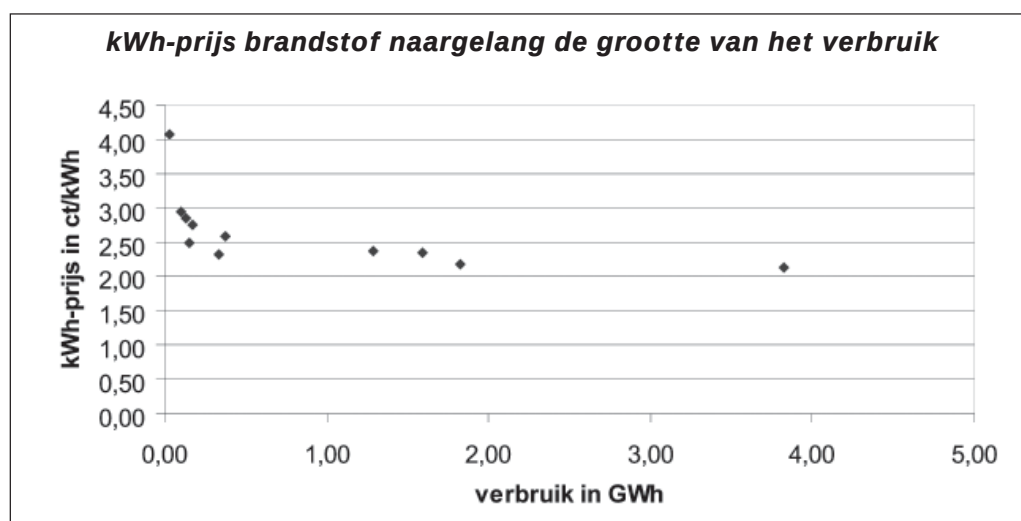
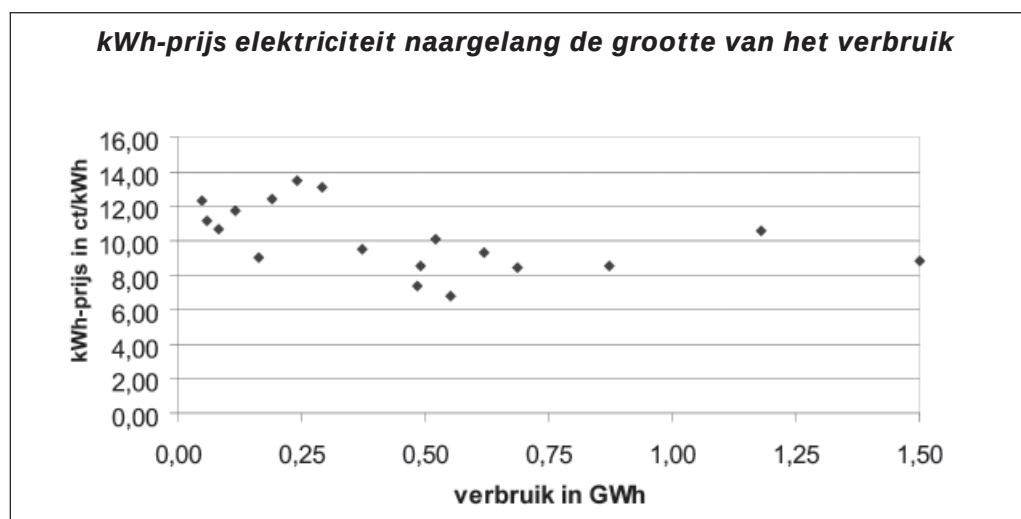
3.2.3. Energiedoorlichtingen

Het concept van een energiedoorlichting zoals dit door de GOM in 1998 werd uitgewerkt en op punt gesteld, blijkt nog steeds de meest efficiënte werkwijze te zijn om, zonder al te veel tijd op te eisen van de bedrijfsleiding, een beeld te krijgen van het energieverbruik en van de kansen op interessante besparingen.

In 2004 werden er 22 Oost-Vlaamse bedrijven doorgelicht op basis van hun factuurgegevens en een inventaris van de belangrijkste interne verbruikers in deze bedrijven. Het aantal werknemers per doorgelicht bedrijf varieerde van 5 tot 243, verdeeld zoals weergegeven in de volgende figuur.

De gemiddelde elektriciteitskost van de bedrijven in kwestie bedroeg 87.959 euro/ jaar aan een gemiddelde prijs van 9,70 ct/kWh. Op de figuur is weergegeven hoe de kWh-prijs varieert naargelang het verbruik.

Voor aardgas of stookolie bedroeg de gemiddelde aankoopprijs 2,47 ct/kWh. Het verbruik bedroeg, gemiddeld over de doorgelichte bedrijven, 4.600.000 kWh/jaar.

Net als de voorgaande jaren lag de nadruk in de doorlichtingen echter op het elektriciteitsverbruik van de bedrijven. Meer bepaald werd er voornamelijk aandacht geschonken aan de verlichting in het bedrijf en aan de productie van perslucht. Dit zijn twee grote deelverbruiken die in veel gevallen aanzienlijk geoptimaliseerd kunnen worden.

De berekende besparingsmogelijkheid op het elektriciteitsverbruik bedroeg, gemiddeld over alle doorgelichte bedrijven, 15% van het totale, jaarlijkse factuurbedrag (in kWh bedraagt de besparing 10% van het totaal).

3.3. REG in kmo's in de Oost-Vlaamse doelstellinggebieden

In 2004 werd het project 'Rationeel energiegebruik in kleine en middelgrote bedrijven', dat in 2003 opgestart werd in de doelstellinggebieden 2 (noordelijk stadsgebied van Gent en Meetjesland), verder gezet. Tevens werd een verlenging van het project tot 2006 aangevraagd en goedgekeurd.

Aan bedrijven uit de doelstellinggebieden werd een energiedoorlichting aangeboden, uitgevoerd door een adviseur van de GOM. Voor de werving van de bedrijven werden vier mailings verstuurd naar in totaal 162 bedrijven. Bij 24 bedrijven werd een doorlichting uitgevoerd.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aandeel van de besparingen die de GOM heeft voorgesteld in het totale verbruik van de vijftig doorgelichte bedrijven.

	elektriciteit		brandstoffen	
	financieel	kWh	financieel	kWh
besparing	14,37%	6,52%	10,19%	6,86%

Indien uit de energiedoorlichting blijkt dat gespecialiseerd advies wenselijk is in verband met één of meerdere aspecten van het energieverbruik, kan de GOM een externe adviseur aanspreken om hierover diepgaander advies aan het bedrijf te verstrekken. De vergoeding van de externe adviseurs gebeurt via het projectbudget. In totaal werden dit jaar 45 studies uitgevoerd. De meeste adviezen hadden betrekking op verlichting (11) of verwarming (19).

In het kader van het zoeken naar besparingsmogelijkheden door clustervorming werd in twee groepen van bedrijven een meetcampagne naar persluchtlekken opgestart.

Tenslotte werd op 24 november een informatieavond georganiseerd in samenwerking met de Stad Eeklo, waar de voorlopige resultaten van het project voorgesteld werden.

4. Het Geografisch Informatiesysteem (GIS)

.....

Het Vlaamse Gewest heeft reeds verschillende jaren geleden aan de GOM's de opdracht gegeven om een geïntegreerde cartografische inventaris van de Vlaamse bedrijfszones op te maken en bij te houden. Deze inventarisatie dient tot op perceelsniveau gerealiseerd te worden. De GOM heeft in dit kader reeds in 1999 een overeenkomst afgesloten met de provincie Oost-Vlaanderen, waarbij de GOM kan beschikken over alle GIS-functionaliteiten en een volledige GIS-ondersteuning door de provinciale GIS-cel. Deze provinciale GIS-cel staat in voor de coördinatie en de praktische organisatie van het grotere provinciale GIS.

4.1. Opdrachten voor het Vlaamse Gewest

Eén van de voornaamste taken voor de GIS-cel in 2004 was het beëindigen van het intekenen en coderen van de percelen en de infrastructuur van de bedrijventerreinen in Oost-Vlaanderen die door het gewestplan als dusdanig werden bestemd. Eind 2004 was deze opdracht afgewerkt. 10.762 percelen verspreid over 607 bedrijventerreinen en de bijhorende infrastructuur werden ingetekend. Al deze grafische gegevens werden doorgegeven aan het geoloket en zijn raadpleegbaar via www.gisvlaanderen.be. Omdat Gent reeds over de ingetekende basisgegevens beschikte werd in 2004 een overeenkomst afgesloten omtrent informatie-uitwisseling. Ook met andere steden en gemeenten werd contact gezocht om de ingetekende informatie up-to-date te houden.

Tweede opdracht in 2004 was het intekenen van de contouren van de BPA's die een economische bestemming hebben en geheel of gedeeltelijk overlappen met de economische zones van de gewestplannen. Ook deze opdracht werd afgewerkt.

Een derde onderdeel van de opdrachtfunctie in 2004 was het aanduiden van de bedrijventerreinen die dateren van voor 1970. Ook dit onderdeel werd op basis van de archieven van de GOM afgewerkt.

De GIS-gegevens worden vanaf nu ook gebruikt om de RSV-tabel op te stellen. Deze tabel wordt gebruikt om de taakstelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen te controleren.

4.2. Andere projecten

In het verlengde van de opdrachtfunctie gebruikt de GOM deze gegevens verder in interne en externe projecten.

Eind 2004 is begonnen met de koppeling tussen de GIS-databank en de bedrijfsdatabank Delphi. Op deze manier wordt het eenvoudig om bedrijven op te zoeken op een bedrijventerrein. Maar ook voor moeilijker toepassingen zoals het gebruik voor planning en statistiek wordt deze koppeling interessant.

De GOM is in 2004 in een project gestapt met Cevi vzw. Cevi wil websitetoepassingen ontwikkelen die het een gemeente mogelijk moeten maken om continu het aanbod aan bouwgronden voor residentiële en industriële bebouwing voor de eigen gemeente te tonen op de eigen website. De GOM heeft zich ertoe verbonden om aan geïnteresseerde gemeenten de ingetekende bedrijventerreinen over te maken.

Hoofdstuk 4

Ondersteunende diensten

1. De informaticadienst van het Huis van de Economie

.....

1.1. Opdracht van de informaticadienst

De informaticadienst staat de directie bij in het bepalen en het opstellen van een informaticaplan. Deze taak is vooral strategisch en bestaat dan ook hoofdzakelijk uit denkwerk, ideeën toetsen, projectvoorstellen opmaken, De informaticadienst staat ook in voor het projectmanagement indien projecten zich aandienen: databanken, website, Het beheer van de portfolio aan toepassingen en van de databankgegevens, organiseren van opleidingen, gebruikersprofielen opstellen en het aanbieden van een beperkte helpdeskfunctie behoren ook tot de taken van de informaticadienst.

1.2. Activiteiten

1.2.1. Projectmanagement en gegevensbeheer Delphi (bedrijvendatabank en dossieropvolging)

Delphi is een crm-pakket dat steeds zal evolueren volgens de behoeften van de gebruikers. In december 2004 werd een nieuwe update afgewerkt waarin verfijningen en vernieuwingen werden doorgevoerd op advies van de gebruikers, onder andere de exportmogelijkheden werden bekeken.

De GOM Oost-Vlaanderen coördineert de overkoepelende projectgroep die tweemaandelijks samenkomt. Hierin zitten vertegenwoordigers van de verschillende GOM's en van het Huis van de Economie van de provincie Oost-Vlaanderen, die allen gebruiker zijn van Delphi.

Het up-to-date houden van de bedrijfsadressen in Delphi blijft een hoofdbekommernis. Zo kunnen de diensten steeds over de meest recente adresgegevens beschikken. Naast de adressen worden ook het ondernemingsnummer en vestigingsnummer, het aantal werknemers en de activiteitssector bijgehouden. Jaarlijks worden de bedrijven vanaf vijf werknemers aangeschreven, zij worden verder dagelijks bijgewerkt.

De instellingen die aangeschreven worden voor het Oost-Vlaams Economisch Forum werden systematisch aangeschreven en bijgewerkt.

Een belangrijke evolutie voor Delphi is de aansluiting op de KBO (Kruispuntdatabank Ondernemingen) via de servicebus van de Vlaamse Gemeenschap. Hiervoor werd in 2004 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd.

1.2.2. De cd-rom 'Bedrijvengids Vlaanderen'

Deze cd-rom verscheen voor de eerste maal in 1999 (in samenwerking met de andere GOM's), de tweede versie kwam uit in september 2001, de derde in 2003. Deze versie werd verder aangeboden in 2004. De voorbereidingen voor de cd-rom 2005 werden gestart.

1.2.3. De website van het Huis van de Economie en e-government

De informaticadienst nam deel aan de werkgroep 'redesign van de website van de provincie Oost-Vlaanderen'.

1.2.4. Opleidingen

In overleg met de key-users van Delphi werd een minihandleiding opgesteld per dienst waarin ook de afspraken van iedere dienst opgenomen werden. De gebruikers konden een aantal opleidingen Word, Acces en Excel volgen. Op vraag werden individuele sessies gegeven.

1.2.5. Andere activiteiten

- Het beheer van de hardware en software, plaatsen van bestellingen in samenspraak met de dienst informatica.
- Het volgen van IT-evoluties: kennismanagement, software, nieuwe technologieën en inschatten van de relevantie ervan voor het Huis van de Economie.
- De dienst informatica neemt de functie op van datacoördinator, het eerste aanspreekpunt voor informatica voor gebruikers en vormt zo de schakel van en naar de dienst informatica van de provincie Oost-Vlaanderen die zorgt voor het netwerkbeheer. De taken van de datacoördinatoren bevatten onder andere het meehelpen bij aanpassingen aan de informatica-infrastructuur op cliëntniveau (voorbereidend werk, ...), suggesties geven ter verbetering/optimalisering, overleg met diensthoofd/directeur, software installeren. De datacoördinator helpt mee de structuur van de L-schijf te bepalen en te onderhouden.
- De bijstand van de gebruikers in samenwerking met de helpdesk van de dienst informatica.
- De aankoop van digitale gegevensbronnen voor de bibliotheek in samenwerking met de bibliotheek.

2. Bibliotheek en documentatiecentrum

.....

Het stimuleren van de sociaal-economische ontwikkeling kan niet zonder ondersteuning van een bibliotheek en een documentatiecentrum.

2.1. Collectie

Eind 2004 bevatte de collectie van de GOM-bibliotheek en het documentatiecentrum:

- bijna zevenduizend boekwerken (monografieën, overheidspublicaties, rapporten);
- bijna vierhonderd lopende tijdschriftabonnementen;
- vijfhonderdvijftig jaarverslagen van beroepsfederaties, regionale en federale instellingen;
- honderdvijftig cd-rom's zoals Trends Top 100.000;
- enkele video's;
- persknipsels, geklasseerd per thema;
- computerfiles.

De GOM-bibliotheek beschikt eveneens over een ruime reeks statistische publicaties met onder meer demografische en financiële data, arbeidsmarktgegevens, onderwijsstatistieken, goederentrafielen en statistieken inzake energie.

In het kader van de activiteiten van het Euro Info Centre bevat de bibliotheek ook een uitgebreide collectie Europese documentatie (Europese wetgeving, programma's en acties, evenals informatie over de lidstaten van de Europese Unie) en een basisinformatiepakket over de landen die in een volgende fase kunnen aansluiten bij de Europese Unie. Tijdens diverse infosessies over de uitbreiding van de EU werd een informatie- en catalogusstand opgezet.

Informatie- en catalogusstand tijdens een infosessie over de uitbreiding van de Europese Unie.

Het documentatiecentrum speelde in 2004, zoals voorheen, een belangrijke rol bij het verzamelen en ontsluiten van documentatie voor de GOM-medewerkers en voor de overige partners van het 'Huis van de Economie'. De belangrijkste rubrieken binnen dit documentatiecentrum zijn regionale economie, werkgelegenheid en arbeidsmarkt, milieu en energie, onderwijs, vervoer en havens, innovatie en Europese Unie.

De bibliotheekcollectie is opgenomen in het VUBIS-catalogusbestand; het materiaal wordt onder andere ontsloten door een trefwoordenapparaat en het UDC-systeem (Universeel Decimaal Classificatie). Via diverse mogelijkheden (trefwoord, UDC, titel, auteur...) selecteert men de literatuur.

Oudere documenten en tijdschriftjaargangen worden bewaard in het archief (circa honderd meter).

In 2004 werd opnieuw veel aandacht besteed aan de uitbouw van de 'ProvBib'; met dit project wil men een nieuw elan geven aan de samenwerking tussen de verschillende bibliotheken en documentatiecentra binnen het provinciebestuur en andere aanverwante instellingen (Centrale Bibliotheek, de documentatiecentra van de GOM, EROV, het Bosmuseum, de dienst Minderheden, ...). Nu reeds zijn deze online verbonden met de centrale catalogus.

Deze catalogus kan geraadpleegd worden via intranet, met andere woorden door de deelnemende instellingen. Bedoeling is om de catalogus van de 'ProvBib' via internet ter beschikking te stellen.

De 'ProvBib' wordt niet opgenomen in Ovinob (Oost-Vlaams Informatienetwerk van Openbare Bibliotheken) maar zal als apart bestand aangeboden worden, naast Ovinob. Zowel Ovinob als 'ProvBib' werken nu met het automatiseringssysteem VubisSm@rt. De problemen die zich stelden bij de overstap in 2004 van Vubis-original naar het meer geavanceerde VubisSm@rt zijn nu grotendeels van de baan.

De documentatiecentra van de GOM en van de overige partners van het 'Huis van de Economie' zullen in 2005 verhuizen naar een nieuwe locatie waar de collecties gezamenlijk zullen opgesteld worden.

2.2. Faciliteiten

Diverse besturen, overheidsdiensten, organisaties, vorsers, bedrijven, particulieren en studenten doen regelmatig een beroep op de bibliotheek en het documentatiecentrum voor het bekomen van noodzakelijke informatie en documentatie (voornamelijk gegevens over de sociaal-economische situatie van de provincie). Een belangrijk deel van de vragen komt van personen en diensten die gehuisvest zijn in het 'Huis van de Economie'.

Aan de gebruikers van de bibliotheek en het documentatiecentrum worden een aantal faciliteiten geboden.

Zo kunnen de documenten ter plaatse geraadpleegd worden na telefonische afspraak. Ontleningen zijn niet mogelijk. Volgende faciliteiten staan eveneens ter

beschikking:

- een beperkte mogelijkheid tot fotokopiëren (tegen betaling);
- het raadplegen van cd-rom's en internet;
- het bekijken van de video's.

Vragen van gebruikers worden telefonisch, schriftelijk en/of per e-mail opgevolgd.

Met de Vlerick Leuven Gent Management School werd er ook een aanzet van samenwerking opgezet die als leidraad kan dienen tot een optimale samenwerking inzake kennisdeling, documentbeheer en informatieontsluiting tussen de beide bibliotheken.

Naast het uitvoeren van allerlei bibliotheektechnische werkzaamheden die bijdragen tot de uitbouw en ontsluiting van de bibliotheek en het documentatiecentrum, stelt de bibliotheek en het documentatiecentrum ook een maandelijkse aanwinstenlijst op en verzorgt het een dagelijks persoverzicht.

3. Personeel, financiën en administratieve ondersteuning

.....

Tenslotte wordt de GOM-werking mede mogelijk gemaakt door de dienst personeel, financiën en administratieve ondersteuning. De activiteiten zijn divers en omvatten onder meer:

- personeelsbeheer en -administratie;
- begroting en financiën;
- algemeen secretariaat;
- economaat en logistiek (bodedienst, postbedeling, verzending, kopieerwerk, ...).

Het jaar 2004 was een actief en intensief werkjaar, waarbij naast de courante opdrachten ook werd meegewerkt in voorbereidende werkgroepen met betrekking tot de geplande hervormingen.

Hoofdstuk 5

Externe relaties

1. Samenwerking

.....

De directie en stafleden van de GOM Oost-Vlaanderen maken deel uit van diverse commissies, verenigingen of organen of zijn met raadgevende stem betrokken bij de werking ervan, met het oog op samenwerking en coördinatie op het sociaal-economische vlak.

Naast de reeds in dit activiteitenrapport vermelde verenigingen en instellingen vallen onder meer nog te vermelden:

- het Beheerscomité van het Wetenschapspark van de Universiteit Gent;
- de Gentse Havengemeenschap vzw;
- de stuurgroep Netwerk Gentse Kanaalzone;
- de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn, Oost-Vlaanderen - Raad van Advies;
- Mobidesk;
- de American Chamber of Commerce (in het bijzonder het Trade and Investment Committee en de Amcham Investment Service);
- de Belgium-Japan Association & Chamber of Commerce;
- de British Chamber of Commerce for Belgium and Luxemburg;
- de European Association of Development Agencies (EURADA);
- het Vlaamse en Belgische netwerk van Euro Info Centra;
- het Regionaal Landschap Meetjesland vzw;
- het Vlaams Instituut voor de bevordering van het Wetenschappelijk Technologisch Onderzoek in de industrie (IWT) - Centrale overleggroep;
- het Instituut Voor Permanente Vorming (IVPV), Urgent - Stuurgroep;
- de Belgische Vereniging ter Bevordering van de Toelevering (Interregio) vzw;
- het Netwerk voor Management in de Openbare Vlaamse Instellingen (MOVI) vzw;
- Samen-Werkt, Gent;
- STARTPUNT (samen zelfstandig) cvba-vso.

Verder bestaat er natuurlijke en bijzonder intense samenwerking met diverse andere Vlaamse Openbare Instellingen, zoals de VDAB, het VIZO, Export Vlaanderen, OVAM en het IWT.

Met het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen, in het bijzonder met de Directie Economie en Externe Betrekkingen, en met de Economische Raad voor Oost-Vlaanderen vzw is de samenwerking zeer intens. Dit is uiteraard het gevolg van het feit dat de Directie Economie en Externe Betrekkingen en de EROV sedert 1997 partners zijn in het Huis van de Economie en in hetzelfde gebouw gehuisvest zijn.

2. Informatie

.....

In verschillende voordrachten en artikels werden de werking en de activiteiten van de GOM Oost-Vlaanderen toegelicht of werd informatie versterkt over de sociaal-economische situatie van de provincie. Verder wordt ook door studenten, vorsers en diverse organisaties regelmatig een beroep gedaan op de GOM voor het bekomen van dergelijke informatie en documentatie. Tenslotte moet de deelname aan congressen en studiedagen worden vermeld, waarbij soms door leden van het personeel actief bij de voorbereiding wordt geholpen.

Naast reeds vermelde brochures en herwerkingen en/of aanvullingen van vroeger uitgegeven publicaties werden door de GOM Oost-Vlaanderen in 2004 de volgende publicaties verzorgd:

- Activiteitenrapport 2003;
- zeswekelijks tijdschrift 'GOM & Bedrijf' (met extra katern 'Focus op Innovatie'): zeven afleveringen.

De GOM werkte ook actief mee aan de publicaties van het provinciebestuur '18 acties voor de Oost-Vlaamse economie - project 2004-2019' en het 'Memorandum van de provincie Oost-Vlaanderen aan de Vlaamse regering - Acties voor de Oost-Vlaamse Economie.

Hoofdstuk 6

De interne werking

1. De organen

.....

1.1. Samenstelling

De huidige samenstelling van de organen bevindt zich in bijlage 1.

1.2. Vergaderingen

De raad van bestuur kwam bijeen op:

30 januari;	22 oktober;
12 maart;	17 december.
25 juni;	

Het directiecomité kwam bijeen op:

23 januari;	28 mei;
30 januari;	24 september;
27 februari;	22 oktober;
12 maart;	3 december.
23 april;	

Het college van commissarissen kwam bijeen op 20 februari.

2. De administratie

.....

De GOM Oost-Vlaanderen beschikt deels over statutair en deels over contractueel personeel.

Op 31 december 2004 was de samenstelling van het personeel zoals aangegeven in bijlage 2.

Bijlage 1

.....

Samenstelling van de organen van de GOM Oost-Vlaanderen op 31 december 2004

Raad van bestuur

Publiekrechtelijke sector

- * Marc De Buck, voorzitter
- * Arie Abbeloos, eerste ondervoorzitter
- * Ivan Verleyen, tweede ondervoorzitter
- Dirk De Meerleer
- Dirk Otte
- Jef Foubert
- * Annie Hillebrandt-Van Daele
- Luc Lampaert
- Christoph Peeters
- * Joris Van Vooren
- * Alexander Vercamer
- Carine Verhelst

Privaatrechtelijke sector

- Werkgeversorganisaties
- * Robert Korte
- * Karel Uyttersprot
- Koen Van Den Broeck
- Martine Van Waeyenberghe
- Germain Vereecken
- Marc Vereecken
- Werknemersorganisaties
- * Marc Buysse
- André Cools
- Jan De Bruycker
- * Mil Kooyman
- Eddy Van Den Broeck
- * Kaat Vermeire

Directiecomité

De leden van de raad van bestuur waarvan de naam voorafgegaan is door *.

College van commissarissen

Dirk Otte
Marc Vereecken
Ernst & Young, vertegenwoordigd door Rosita Van Maele, bedrijfsrevisor

Commissaris van de Vlaamse regering

Werner Van den Stockt

Bijlage 2

.....

Personeelsformatie op 31 december 2004

Statutair personeel

Johan Declerck	wd. administrateur-generaal
Erwin Cambie	directeur (regionaal-economisch onderzoek en planning)
Frans Dernicourt	directeur (regionaal-economisch onderzoek en planning)
Piet Desiere	directeur-ingenieur (innovatie, internationale samenwerking, milieu en energie, toelevering)
Birgit De Ridder	adjunct van de directeur (investeringspromotie)
Gonda De Smedt	adjunct van de directeur (coördinatie informatica)
Mathieu Saeys	adjunct van de directeur (regionaal-economisch onderzoek en planning)
Lina Gevaert	deskundige (directiesecretariaat)
Roger Paternoster	hoofdmedewerker (beurzen)
William Roman	hoofdmedewerker (personeel, financiën)
Martina Buytaert	medewerker (publicaties en GIS)
Marnix Dierckens	technicus (GIS en publicaties)
Josse Willems	medewerker (bibliotheek, documentatie)
Nadine Matthys	medewerker (bibliotheek, documentatie)
Nadia Casteleyn	medewerker (milieu en energie)
Jan De Vlaminck	assistent (logistiek)
Yves Van Butsele	assistent (verzending, autobestuurder)

Contractueel personeel

Piet Baeke	adviseur Bedrijvenloket
Luc Boone	adviseur toelevering
Marleen Boone	secretariaat innovatie en internationale samenwerking
Lut Bossuyt	adviseur milieu
Bie Boudolf	adviseur Bedrijvenloket
Chris Callier	adviseur innovatie
Joachim Castelain	adviseur energie
Piet Coessens	adviseur milieu
Martine De Creus	secretariaat Euro Info Centre - Bedrijvenloket
Valérie de Groote	adviseur energie
Claudia De Gryze	adviseur milieu
Ingrid Deherder	adviseur investeringspromotie
Johan De Jonghe	adviseur informatiebureau Boedapest
Els De Lombaerde	secretariaat investeringspromotie
Peter Goeman	adviseur innovatie
Caroline Huys	adviseur Euro Info Centre - Bedrijvenloket
Annemie Hautekiet	adviseur innovatie
Marleen Heyse	adviseur innovatie, internationale samenwerking
Geert Huyghebaert	adviseur innovatie
Korinne Laenen	secretariaat databank bedrijven
Iris Lafaut	secretariaat toelevering en beurzen
Tomas Lejaeghere	adviseur Euro Info Centre
Jan Nachtergaele	adviseur innovatie
Valentijn Van Baelen	medewerker GIS
Marieke Van Poucke	adviseur ruimtelijke ordening
Pieterneel Vanderhaeghen	deskundige (financiën en boekhouding)
Els Vereecke	adviseur milieu

Vorm: Bekaert & Leroy

Lay-out en eindredactie: Piet Baeke

Ontwerp cover: Marnix Dierckens

Drukwerk: Geers Offset nv

